

TÜRKİYE DEPREMİ

İNSANİ YARDIM İHTİYAÇ VE MÜDAHALE ÖZETİ TÜRKİYE

Ara Güncelleme

Yayın Tarihi 11 Nisan 2023

Acil Yardım Çağrısı Kapsamında Rakamlar ve Hedeflerin Özeti

EN ÇOK ETKİLENEN 11 İLDE TOPLAM NÜFUS	EN AĞIR HASARI ALAN 11 İLDE DOĞRUDAN ETKİLENEN KİŞİ SAYISI	İNSANİ YARDIM SAĞLANMASI HEDEFLenen KİŞİ SAYISI	GEREKİNİM (ABD DOLARI)
15,6 milyon	9,1 milyon	5,2 milyon	1,01 milyar

Stratejik Hedef 1

Hükümet öncülüğündeki yardım çabalarını desteklemek amacıyla, bölgedeki toplulukların kışı atlatalmalarına yardımcı olmak başta olmak üzere, depremde etkilenen kişilere zamanında ve ilkeli biçimde hayat kurtarıcı çok sektörlü yardım sağlanması.*

Hayat kurtarmak için zamanında yardım sağlanması ve insanların kışı atlatabilmesi için yeterince ısınabilmesini sağlamaya özel bir özen göstererek, depremde etkilenen kişilere temel barınma, sağlık, kritik ev eşyaları, gıda güvencesi ve acil durum geçim kaynakları/gelir desteği, su, sanitasyon, hijyen ve eğitim hizmetleri sağlayarak acıların hafifletilmesi.

Stratejik Hedef 2

Depremde etkilenen bölgelerde temel hizmetlerin hızlı biçimde sunulmasına ve devam etmesine destek olunması.

Sağlık merkezleri, okullar ve su şebekeleri de dahil olmak üzere hayati öneme sahip tesislerde meydana gelen büyük ölçekli yıkım ve hasara, yerel makamlar ve kalkınma aktörleriyle yakın koordinasyon içinde, kritik malzemelerin teslimi, sağlık hizmetleri (özellikle kadın ve kız çocuklarına yönelik hizmetlere odaklanarak), ruh sağlığı ve psiko-sosyal destek hizmetleri, su, sanitasyon ve hijyen (WASH), eğitim ve koruma ile acil durumda telekomünikasyon ve lojistiğin sağlanması da dahil olmak üzere, hayat kurtaran ve hayati idame ettirmeye yönelik hizmetlerin yeniden sağlanması için onarımlar yoluyla müdahale edilmesi. Tüm müdahale çabalarında korumanın merkezde olmasının sağlanması.

* Ek: Hayat kurtarmak ve acıların dindirilmesi amacıyla yardımların zamanında yapılmasına sıcak yaz ayları koşullarında devam edilmesi.

Teşekkür

Bu belge insani yardım ortaklarıyla işbirliği halinde, Birleşmiş Milletler (BM) İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi(OCHA) tarafından hazırlanmıştır. 16 Şubat 2023'te yayınlanan ve 17 Mayıs 2023'e kadar sürecek 3 aylık dönemi kapsayan Türkiye Depremleri Acil Yardım Çağrısı'nı tamamlayıcı niteliktedir. Durumun değişkenliği göz önüne alındığında, bazı istisnalar hariç bu belgede yer alan veriler ve varsayımlar, 31 Mart 2023 itibarıyla gözlemlenen durumu yansıtmaktadır. BM ile koordineli insani yardım aracılığıyla ulaşılan kişiler tarafından ayrıca konsolide bir rapor hazırlanmakta olup bu belgeye dahil edilmemiştir.

KAPAK FOTOĞRAFI

Caption © OCHA/Matteo Minasi

Son güncellemeler için

<https://reliefweb.int/country/tur>

OCHA, krizden etkilenen insanlara ihtiyaç duydukları yardım ve korumanın sağlanmasına yönelik insani yardım faaliyetlerini koordine eder. İnsani yardımın krizlerden etkilenen kişilere ulaşmasının önündeki engellerin üstesinden gelmek için çalışır, ve insani yardım sistemi adına yardımlar ve kaynakların seferber edilmesine öncülük eder. www.unocha.org

Humanitarian Action

İhtiyaç ve müdahalelerin analizi

Humanitarian Action, eski bağımsız Humanitarian Insight ile Global Humanitarian Overview (GHO) platformlarının birleştirilmesiyle, insani yardım alanına yönelik kapsamlı genel bakış sağlamaktadır. <https://humanitarianaction.info/plan/1150>

İçindekiler

05 **Durum Özeti**

07 **Ara Güncelleme**

İnsanlar Üzerindeki Etkiler

Altyapı ve Temel Hizmetleri Üzerindeki Etkiler

Yer Değiştirme ve Yerleşim Alanları

Ekonomik Etkiler

13 **Bu insani yardım müdahalesi hakkında**

14 **Şimdiye dek yapılan yardımlar**

17 **Stratejik ve Operasyonel Öncelikler**

18 **Mali Gereksinimler ve Finansman Durumu**

19 **Sektörel Analiz**

- Erken Toparlanma
- Eğitim
- Acil Barınma ve Gıda Dışı Malzemeler
- Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları
- Sağlık ve Beslenme
- Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon
- Koruma
- Geçici Yerleşim Desteği
- Su, Sanitasyon ve Hijyen
- Çok Amaçlı Nakdi Yardım ve Sosyal Koruma
- Koordinasyon

44 **Metodoloji ve Bilgi Boşlukları**

45 **Ek**

46 **Kısaltmalar**

47 **Son Notlar**

Durum Özeti

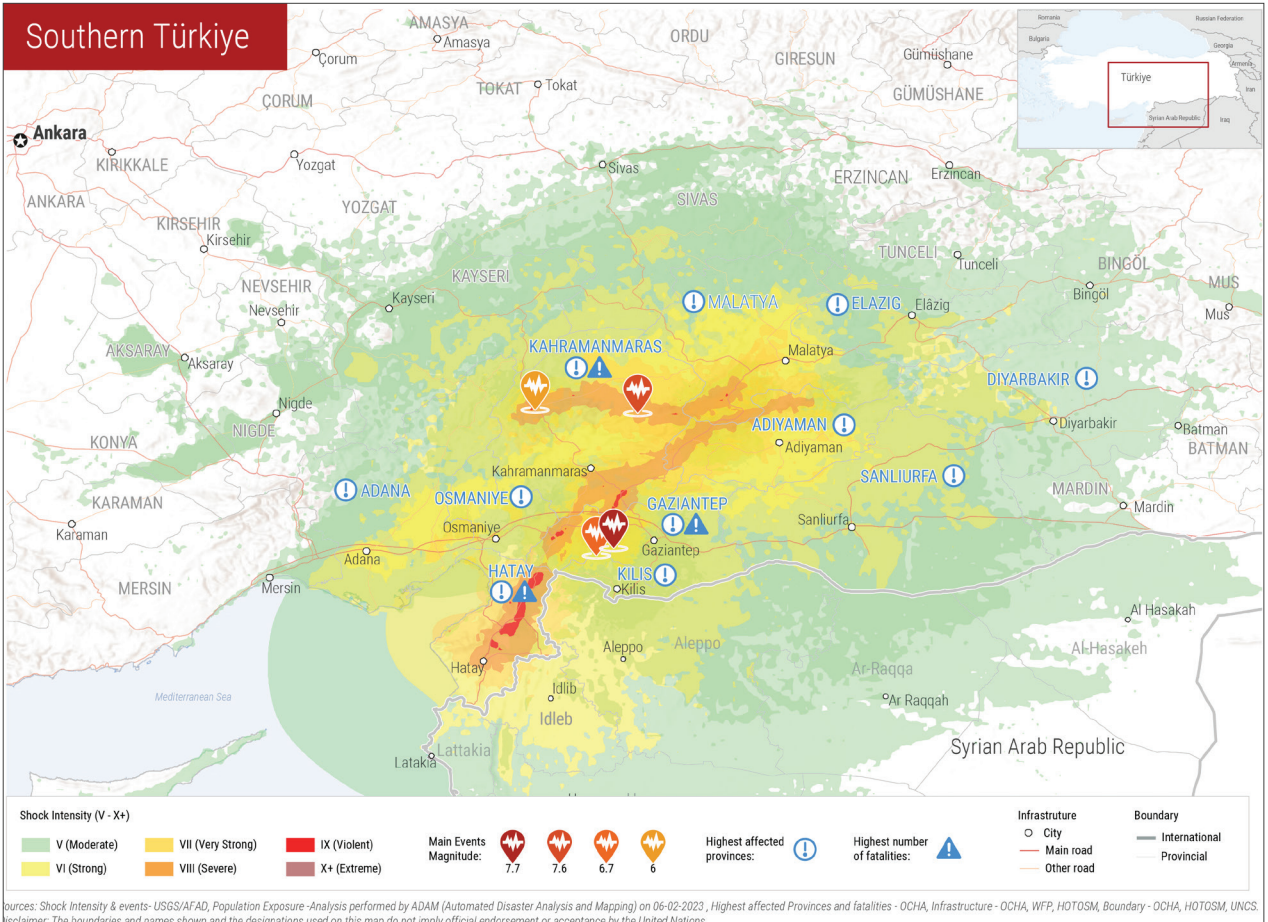

6 Şubat 2023 günü saat 04:17'de, Türkiye'nin güneyinde yer alan Gaziantep ili yakınlarında 7,8 büyüklüğünde deprem meydana gelmiştir; bu, 1939'dan bu yana ülkede kaydedilen en güçlü deprem olmuştur. Dokuz saat sonra Kahramanmaraş ilinin Ekinözü ilçesinde, merkez üssü ilk depremin yaklaşık 70 km uzağında 7,6 büyüklüğünde ikinci bir deprem meydana gelmiştir. Depremlerin ülke genelinde kent merkezleri ve kırsal alanlardaki evler ve altyapılarda geniş çapta hasara yol açmasıyla, aynı gün, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti dördüncü seviye alarm ilan ederek uluslararası yardım çağrısında bulunmuştur.

Türkiye Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), 5 Nisan 2023 itibarıyla, 6 Şubat'ta meydana gelen yıkıcı depremlerde ölü sayısının 50.339'a (Türkiye'de yaşayan en az 6.600 Suriyeli dahil), yaralı sayısının ise 107.204'e ulaştığını bildirmiştir. 3 milyon insan yerinden olmuş, yarım milyonu aşkın bina ise hasar almıştır; bu binaların en az 298.000'i ise ya yıkılmış ya da ağır hasarlıdır.³

Uluslararası insani yardım kuruluşları 16 Şubat'ta, insani yardım ortaklarının hükümet öncülüğünde yürütülen müdahaleleri ilk üç ay boyunca tamamlaması ve desteklemesine imkan vermek üzere Acil Yardım Çağrısı yayınlayarak, 1 milyar ABD doları destek talep etmiştir. 6 Nisan 2023 itibarıyla, 5,2 milyon insana yardım sağlamak üzere 2023 Türkiye Depremleri Acil Yardım Çağrısı kapsamında 284 milyon ABD doları kaynak sağlanmış; böylelikle, talep edilen 1 milyar ABD dolarının sadece %28'i karşılanmıştır. İnsani yardım kuruluşları, koordineli müdahalelerde bulunarak en çok etkilenen bölgelerdeki insanlara can kurtarma ve koruma yardımları sunmak amacıyla hızla harekete geçmiştir.

Bu belge, 17 Mayıs 2023'e dek sürecek Acil Yardım Çağrısı döneminin kalan süresine yönelik ihtiyaçlar, müdahaleler, eksiklikler ve önceliklerin kapsamlı özetini sunmaktadır.

SEKTÖR	Hedef Nüfus	Ulaşılan İnsan Sayısı	Finansman İhtiyacı (ABD Doları)	Sağlanan Finansman (ABD Doları)	Sağlanan Finansman Yüzdesi
Koordinasyon	-	-	2,0M	1,0M	%50,2
Erken Toparlanma ve Enkaz Kaldırma	2.900.000	-	148,5M	8,3M	%5,6
Eğitim	505.000	-	41,0M	6,2M	%15,0
Acil Barınma/Gıda Dışı Malzemeler	1.500.000	759.536	246,6M	104,7M	%42,4
Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları	900.000	2.391.000	107,1M	52,5M	%49,0
Sağlık ve Beslenme	5.200.000	31.100	118,1M	16,2M	%13,8
Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon	-	2.000	3,0M	1,7M	%55,1
Çok Amaçlı Nakdi Yardım ve Sosyal Koruma	2.000.000	-	143,6M	13,1M	%9,1
Koruma	2.000.000	137.130	104,8M	15,7M	%15,0
Geçici Yerleşim Desteği	17.000	597.836	7,0M	0,2M	%2,5
Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH)	1.500.000	543.594	84,9M	19,0M	%22,4
Çoklu Alan Sektörleri (ortak)	-	-	-	43,7M	-
Bildirilmemiş	-	-	-	11,5M	-

Kaynak: ActivityInfo / Sectors / FTS

SEKTÖR	Sektöre ilişkin önemli rakamlar
Koordinasyon	Teyit edilecek.
Erken Toparlanma ve Enkaz Kaldırma	Teyit edilecek.
Eğitim	Teyit edilecek.
Acil Barınma/Gıda Dışı Malzemeler	759.536 kişiye ev gereçleri sağlanmıştır. Hükümetin barınma yardımlarına destek: 769.536 kişi için iyileştirilmiş kapalı yaşam alanları; 4.201.600 kişi için temel ev gereçleri.
Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları	Sıcak yemekler ve aşevleri ile 2.3 milyon kişiye, gıda amaçlı nakit yardımı ile 88.000 kişiye daha ulaşılmıştır; Gaziantep ve Kilis'te 750 haneye (ailede yaşayan ortalama kişi sayısına göre kabaca 3.000 kişi) mevsimsel tarım desteği verilmiştir.
Sağlık ve Beslenme	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) ve Sağlık Bakanlığı'na (SB) bağlı 1.500 saha görevlisine eğitim verilmiştir; tedavi edilen 11.000 kanser/lösemi hastası aileleriyle birlikte tahliye edilmiştir; 6.800 kişiye cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) hizmetleri sağlanmıştır; 13.300 kişiye kadın hijyen kitleri ve doğum kitleri dağıtılmıştır.
Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon	2.000 kişiye şarj istasyonu desteği sağlanmıştır.
Çok Amaçlı Nakdi Yardım ve Sosyal Koruma	Teyit edilecek.
Koruma	137.130 kişi (%53'ü kadın ve kız çocuğu) koruma hizmeti almıştır. 2.932 çocuğa sürekli çocuk koruma veya psiko-sosyal destek, 5.730 yetişkine ise bireysel psiko-sosyal destek ve danışmanlık verilmiştir. Vaka yönetim hizmetleri 29.808 kişiye ulaşılmıştır.
Geçici Yerleşim Desteği	Düzensiz yerleşim alanlarında yaşayan 1.494.590 kişinin kapsam altına alınması planlanmaktadır; şimdiye dek bu rakamın %40 'ına ulaşılmıştır.
Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH)	Gaziantep'te 31.367, Hatay'da 246.944, Kahramanmaraş'ta 138.075, Kilis'te 342, Malatya'da 14.064, Mersin'de 400, Osmaniye'de 1.200, Şanlıurfa'da 111.202 kişiye ulaşılmıştır (toplam: 543.594 kişi).

Kaynak: ActivityInfo / Sectors

Ara Güncelleme

İnsanlar Üzerindeki Etkiler

6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde Richter Ölçeğine göre 7,7 ve 7,6 büyüklüğünde iki yıkıcı deprem meydana gelmiştir. Bu depremler -ve 22.000'i aşkın artçı deprem- ağır hasara yol açmıştır. Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ illerinde 50.000'i aşkın insan yaşamını kaybetmiş, 107.000 insan ise yaralanmıştır. Halkı kışın zirvesinde vuran deprem, milyonlarca insanı evsiz veya yer değiştirmek zorunda ve dondurucu soğukta acil barınma, yiyecek, su, ısıtıcı, sıcak giysiler ve tıbbi bakıma hızlı erişimden yoksun bırakmıştır.

298.000'den fazla binanın ağır hasar alması veya yıkılmasıyla⁴ 3 milyon kadar insan⁵ yaşadığı yeri değiştirmek zorunda kalmıştır; insanların yaşadığı yerler ise, ihtiyaçları ve aldıkları yardımların türünün belirlenmesinde önemli faktörler arasındadır. 1,6 milyon insanın, büyük çoğunluğu ancak en temel düzeyde yaşam koşullarını sağlayan ve hizmetlere erişimin sınırlı ya da hiç mümkün olmadığı derme çatma barınaklar veya çadırlardan oluşan düzensiz yerleşim alanlarında yaşadığı tahmin edilmektedir⁶. Bu bağlamdaki aileler, birtakım yardım desteği almış olmalarına rağmen, daha iyi barınaklar ve temel ev gereçlerine yönelik yardımların yanı sıra daha iyi su ve sanitasyon hizmetlerine hala ihtiyaç duymaktadır. Sert geçen kış ayları koşulları zorlaştırmıştır; bunun üzerine, Mart ayı ortasında meydana gelen şiddetli yağışlar ise, depremden etkilenen Adıyaman ve Şanlıurfa illerinde taşkınlarla yol açarak 21 insanın hayatını kaybetmesine, ve çok sayıda çadırın sel suları altında kalmasıyla birlikte, düzensiz yerleşim alanlarında yaşayanların zaten zor olan koşullarını daha da kötüleştirmiştir.

Sağlık sisteminin önemli düzeyde zorlandığı bu dönemde, insanların sağlık ihtiyaçları da hala yüksek düzeydedir.

Depremin neden olduğu yaralanmalar ve hastalıklar acil ve sürekli bakım gerektirirken, kronik sağlık sorunlarına sahip insanların bakımında aksamalar yaşanmıştır. Hastaneler ve diğer klinik tesislerinin hasar alması veya yıkılması özellikle çocuklar, kadınlar, yaşlılar ve engelli bireyleri etkilemiştir. Koşullar enfeksiyon, hava ve su yollarıyla bulaşan hastalıklar da dahil olmak üzere bulaşıcı hastalıklar için oldukça elverişli olduğundan, hastalık takibi yüksek önem taşımaktadır.

Etkilenen bölgelerde yaşayan binlerce hamile kadının birçoğu doğum yapmıştır; çok sayıda kadın daha zorlu koşullarda doğum yapacak ve yeni doğan bebekleriyle birlikte, yeterli su, sanitasyon veya emzirme alanından yoksun çadırlarına geri dönecektir.

Depremden etkilenen yaklaşık 2,5 milyon çocuk, ihtiyaçlarına yönelik spesifik insani yardımlara ihtiyaç duymaktadır.

Çocuklar yerlerinden olma; evlerini kaybetme; okullarının aksaması; ebeveynleri, akrabaları veya arkadaşlarının ölümü; yaralanmalar ve başka sağlık sorunlarını içeren çok sayıda travmatik olaya maruz kalmıştır. Depremler çok sayıda çocuğu evsiz veya anne-babasız bırakmıştır: Mart ayı sonunda teşhis edilen 1.915 refakatsiz çocuğun 1.750'si aileleriyle yeniden bir araya getirilmiştir.⁷ Stres altındaki aileler çocuk evliliği, çocuk işçiliği, okuldan/egitimden uzaklaştırma, çocukları hedefleyen istismar olaylarının artması, yüksek riskli faaliyetlere katılım, veya dilencilik gibi, çocukları etkileyen olumsuz baş etme mekanizmalarına başvurabilmektedir.

Ergenlik dönemindeki çocuklar esenliklerini etkileyen, kendilerine özgü gelişimsel ve korumaya ilgili kaygılara sahiptir. Yer değiştirmek zorunda kalmış; eğitim, öğretim ve istihdamları aksamış; ve bakıcılık gibi yeni roller üstlenmek zorunda kalmış, yaşça daha büyük kız ve erkek çocukları, çadır veya konteyner kentlerde kalabalık yaşam koşullarıyla bağlantılı güvenlik tehlikeleriyle karşı karşıyadır. Yaşça büyük çocuklar, travma ile baş etme yöntemi olarak bağımlılık geliştirme veya riskli davranışlarda bulunma tehlikesi altındadır.

Depremlerin ardından, etkilenen bölgelerdeki öğrenciler için okullar kapanmıştır; böylelikle, yaklaşık 4 milyon çocuğun

(350.000 çocuk mülteci⁸ ve göçmen dahil) eğitimi aksamıştır.⁹ Yapılan değerlendirmelerde, çocuklar ve öğretmenlere yönelik psiko-sosyal desteği öncelikli ihtiyaç; hasarlı okulların onarılması, öğretmen ve öğrencilerin güvenliğinin sağlanması ve geçici öğrenme alanlarının oluşturulması ise acil ihtiyaçlar olarak belirtilmiştir.¹⁰ Bu önceliklerin ele alınmasıyla, çocukların öğrenim ve gelişiminde aksamalar en aza indirilecek, sağlık ve psiko-sosyal sorunların tedavi edilmesini sağlanacak ve, çocukların okula gitmemesi nedeniyle kadınların artan bakım yükü azalacaktır.

Türkiye, dünyadaki en büyük mülteci nüfusuna ev sahipliği

yapmaktadır. Depremden en çok etkilenen 11 ilde kayıtlı 14 milyon insanın 1,7 milyondan fazlası mülteci (ağırlıklı olarak Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler, veya başka uyruklardan Uluslararası Koruma Başvuru ve Statü Sahipleri); bu mültecilerin yarısı ise kadınlar ve kız çocuklarından oluşmaktadır. Özellikle mülteci nüfusunun daha yüksek olduğu Gaziantep, Kilis ve Şanlıurfa gibi illerde ve en çok etkilenen Hatay'da, insani yardım müdahalelerinde sosyal uyum sorunlarının ele alınması gerekmektedir. 11 ilde yaşayan mültecilerin önemli bölümü deprem nedeniyle yer değiştirmek zorunda kalmıştır. Göç İdaresi Başkanlığı (GİB), 4 Nisan 2023 itibarıyla, kayıtlı oldukları illerin dışında geçici olarak ikamet etmelerine imkan üzere mültecilere yönelik toplam 145.874 seyahat izni çıkarıldığını bildirmiştir.

Kadınlar ve kız çocukları spesifik açılardan etkilenmiştir; var olan eşitsizliklerin derinleşmesine yönelik somut riskler mevcuttur.

Kadınlar ve kız çocukları, güvende kalabilmek ve uygun barınma, hijyen ve sanitasyon, sağlık ve korumaya ilişkin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek üzere zorunlu hizmetler ve hayati yardım gereçlerine erişim açısından önemli zorluklarla karşı karşıyadır. Geleneksel normlar nedeniyle, kadınlar genellikle daha az sayıda gelir getirici fırsata sahip olduğundan daha fazla yoksulluk riski altındadır.¹¹ Bu durum özellikle hamile veya emziren, bekar kadınlar veya bekar anneler, engelli kadınlar, kırsal alanlarda yaşayan ve/veya mülteci ya da göçmen kadınlar gibi, spesifik ihtiyaçlara sahip kadınlar için geçerlidir. Özel hayata ilişkin düzen, cinsiyete göre ayrıştırılmış alanlar, barınma ve sanitasyon tesislerine yönelik uygun ışıklandırmaya acil ihtiyaç vardır. Kadınlar ayrıca, bebekler için özel gıda maddeleri; menstrüel ürünler; anne sağlığı, cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetleri (CSÜS); hukuki hizmetler ve psiko-sosyal destek hizmetlerine (PSS) ihtiyaç duymaktadır.¹² Sahada daha çok sayıda kadın yardım ve ilk müdahale görevlisi bulunmasının kritik önem taşıdığı ortaklar tarafından da dile getirilmiş olup, müdahalelere yönelik daha çok finansman ve sorumluluğun yerel kadın örgütleri aracılığıyla yönlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.¹³

Çocuklar ve yetişkinlere yönelik tıbbi ve psiko-sosyal desteğin ele alınması, insani yardım müdahale aşaması sona erdikten sonra devam ettirilmesi gereken acil güçlüklerden biridir.

Okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocuklar deprem travması geçirmiştir ve yaşadıkları korku, gelişim geriliği ve birtakım psikolojik sorunlara yol açabilmektedir. Çocukların depremlerden etkilenme düzeyi çocuğun yaşına, cinsiyetine, gelişim evresine, deprem sonrasında hayatında yaşanan değişimlere, kayıplarına, ve ailesi ile olan ilişkilerine göre değişmektedir.

Depremler nedeniyle engelli hale gelenler de dâhil olmak üzere engelli bireyler, depremlerden özellikle etkilenmiştir.

Uzmanlaşmış hizmetlerin eksikliği, hizmet sağlayıcılara erişimin önündeki engellerin yanı sıra ötekileşmenin ve diğer topluluk üyelerine bağımlılıklarının artması nedeniyle, bu kişilerin afetten psikolojik olarak etkilenmesi de daha muhtemeldir. Depremlerden önce, Türkiye'de kadınlar ve kız çocuklarının %8'inin, erkekler ve erkek çocuklarının ise %6'sının engelli bireyler olduğu tahmin edilmektedir; yaşanan afetten sonra bu rakamlar artmıştır. Depremlerde yardımcı cihazlarını/ hareket yardımcılarını kaybetmeleriyle, aralarında mülteciler ve göçmenlerin de yer aldığı çok sayıda engelli bireyin hareket kabiliyetinin yanı sıra bilgi ve sağlık, eğitim ve koruma gibi hizmetlere erişimi sınırlanmış, özellikle engelli kadınlar ve gençlerin şiddete uğrama riski artmıştır.¹⁴

Afetlerin ardından yaşlılar da özellikle kırılgan duruma

gelmektedir; yaşlılar, temel ve uzmanlaşmış hizmetlere erişememeleri nedeniyle ya da engelleri veya diğer sağlık sorunlarıyla ilgili başka bireysel nedenlerle çoğu zaman desteğe ihtiyaç duymaktadır. Acil durumlarda yaşlılar, tahliye alanlarına ulaşma ve barınma yeri tahsisi; uygun yöntemlerle bilgi edinme; yiyecek, su ve tıbbi bakıma erişim gibi konularda da engellerle karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle yaşlı kadınlar olmak üzere refakatsiz yaşlılar, birincil kırılgan gruplar arasındadır ve etkilenen bölgelerde nüfusun yaklaşık %7'sini oluşturmaktadır.¹⁵ Çok sayıda can kaybı olduğu için, bazı durumlarda, bakmakla yükümlü olunan çocukların birincil bakıcılığını yaşlılar üstlenmiştir.¹⁶

Altyapı ve Temel Hizmetler Üzerindeki Etkiler

Binalar geniş çapta fiziksel hasar almış, kilit altyapıların aldığı hasarlar ise tedarik ve hizmetlerin aksamasına yol açmıştır. Temel hizmetlere yönelik fiziksel hasarlar ve aksamaların etkileri farklı bölgelerde farklı şekillerde hissedilmektedir; kırsal alanlarda yaşayanların hizmetlere erişimi daha sınırlıdır. Birçok yerde, su ve sanitasyon, ulaşım, kamu hizmetleri, elektrik ve telekomünikasyon gibi hasar gören altyapılar yenilenmiştir. İçme suyu altyapısı büyük ölçüde onarılmıştır; özellikle musluk suyu ve sanitasyon tesislerine erişimin sınırlı olduğu düzenli ve düzensiz yerleşim alanlarında kalan kişilere şişelenmiş su dağıtılmaya devam etmektedir. Bu durum, koordineli çadır ve konteyner kentler ile derme çatma yerleşim yerleri de dâhil olmak üzere farklı acil barınma imkanları için de geçerlidir.

En ağır hasarı, insani yardım müdahalelerinin öncelikli olarak belirlediği Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Malatya ve Adıyaman illerindeki bina ve altyapılar almıştır. Tahmini hasarın %81'inin meydana geldiği bu illerde yaklaşık 6,45 milyon insan (Türkiye'de toplam nüfusun %7'si) yaşamaktadır.¹⁷

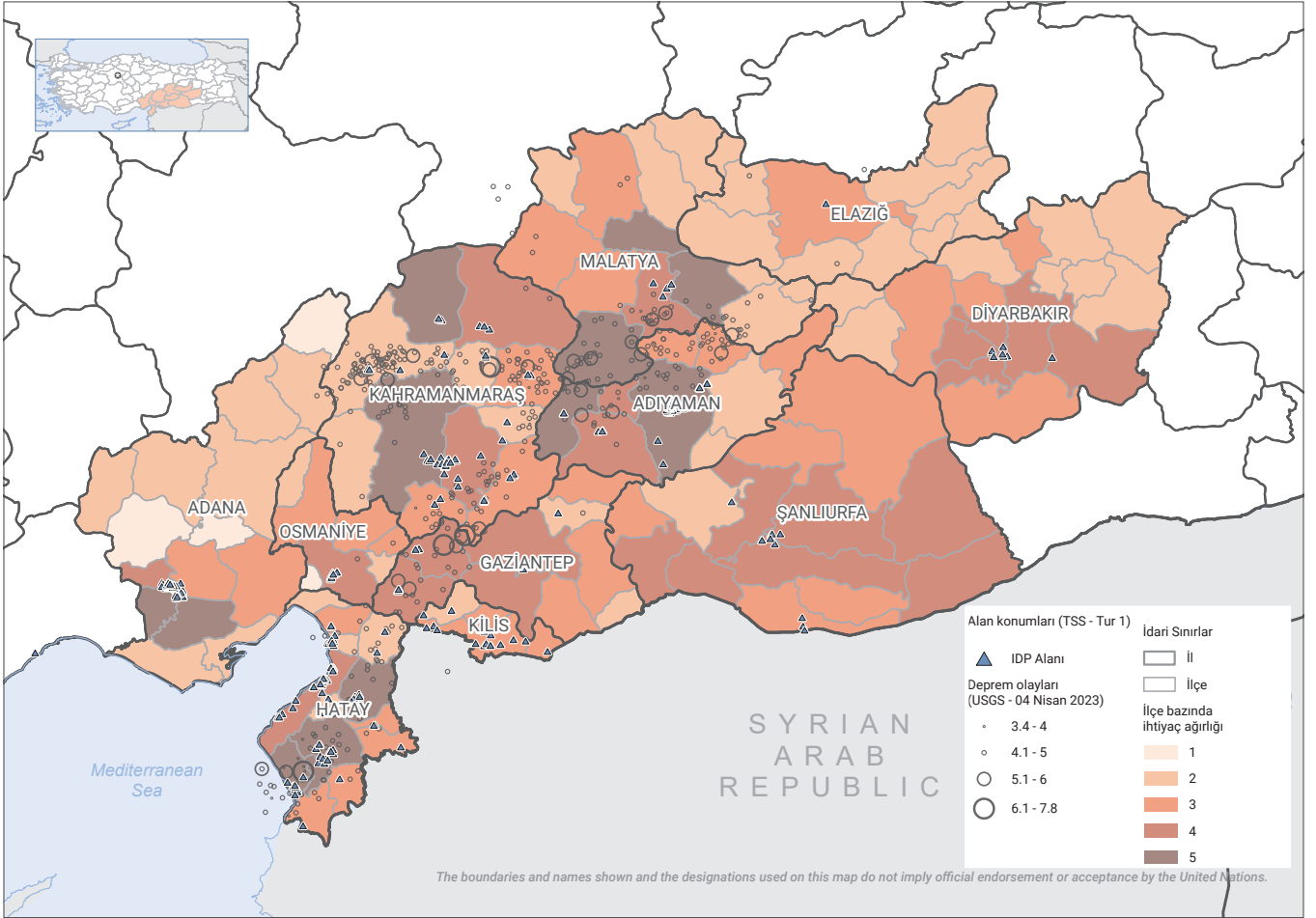
Ortaklar, **enkaz yönetimi ve enkaz kaldırmada** Hükümet'e destek sağlamaktadır. Depremler nedeniyle oluşan 210 milyon tonluk enkaz,¹⁸ bölgede yiyecek, su ve diğer ihtiyaçların teminini engellemekte ve halk sağlığı ve güvenliği açısından risk oluşturmaktadır. Toplam hasarın %53'ü konut yapılarında, %28'i konut dışı yapılarda (sağlık tesisleri, okullar, devlet binaları ve özel sektöre ait binalar, vb.), %19'u ise altyapılarda (yol, elektrik, su şebekeleri, vb.) meydana gelmiştir.¹⁹ Kültürel mirasın korunması, yerel kimliğin korunması ve turizm sektörünün toparlanmasını desteklemek için son derece önemli olduğundan, erken toparlanma çalışmalarının merkezinde yer almalıdır.

65 yaşındaki Ayşe ve 70 yaşındaki eşi Mustafa için, depremden sonra ayakta kalmak sürekli bir mücadele. Düzenli yerleşim yerlerinden birinde çadıra yerleşmiş olsalar da, yaşlı bireyler olarak, yatak olmadan yerde uyumak gibi koşullarda çok zorluk çekiyorlar. "İkimiz de belimizden ameliyat geçirdik," dedi Ayşe. "Ben sırt korsesi takıyordum ancak evim yıkıldığında enkazın altında kaldı".

Yaşlı insanlar olarak kampta yaşadıkları diğer zorlukları, "Yeni malzemeler geldiğinde gençler gidip onları alıyor, ancak biz alamıyoruz. Umarım bu durum düzeler, çünkü biz yaşlıyız; çadırlarda bu şekilde yaşamak bizim için çok zor" diye anlattı.

Fotoğraf: James Buck/HOPE

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

Deprem bölgelerindeki sağlık altyapısı önemli düzeyde etkilenmiştir. En az 42 hastane binasında meydana gelen ağır veya orta dereceli hasar²⁰ hasta tedavisi, ilaç depolama ve idari dosyalara erişim kabiliyetlerini azaltmıştır, ve toplamda en az 94 hastane az hasar görmüştür.²¹ Bunun yanında, 34 göçmen sağlık merkezi -depremden etkilenen bölgede geçici ve uluslararası koruma kapsamındaki 1,7 milyon insana hizmet veren kliniklerin üçte birinden fazlası- hizmet vermeyi durdurmuştur.²²

Okul altyapılarında meydana gelen hasarlar nedeniyle çocukların eğitimi aksamıştır. Hükümet'in acil duruma yönelik müdahalesi ile, eğitim faaliyetleri 7 Şubat 2023'te askıya alınmıştır, ancak daha az hasar gören bölgelerde sürdürülmektedir. Birçok okul binası yıkılmıştır ya da acil yıkılmayı gerektirecek kadar ağır hasar görmüştür. Yaşadığı yeri değiştirmek zorunda kalan ve/veya kendi okullarının zarar görmesinden etkilenen öğrenciler, acil durum aşaması boyunca eğitimlerine devam edebilmek için desteğe ihtiyaç duymaktadır

Sosyal hizmet ve belediye hizmeti sağlayan binalar da hasar almıştır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) tarafından kullanılan binalardan bazıları ağır veya orta düzeyde hasar gördüğünden, engelli bireyler, çocuklar, yaşlılar ve kadınlar gibi gruplara sağlanan hizmetlerin aksaması nedeniyle bu grupların kırılganlığı daha da artmıştır.

Yer Değiştirme ve Yerleşim Alanları

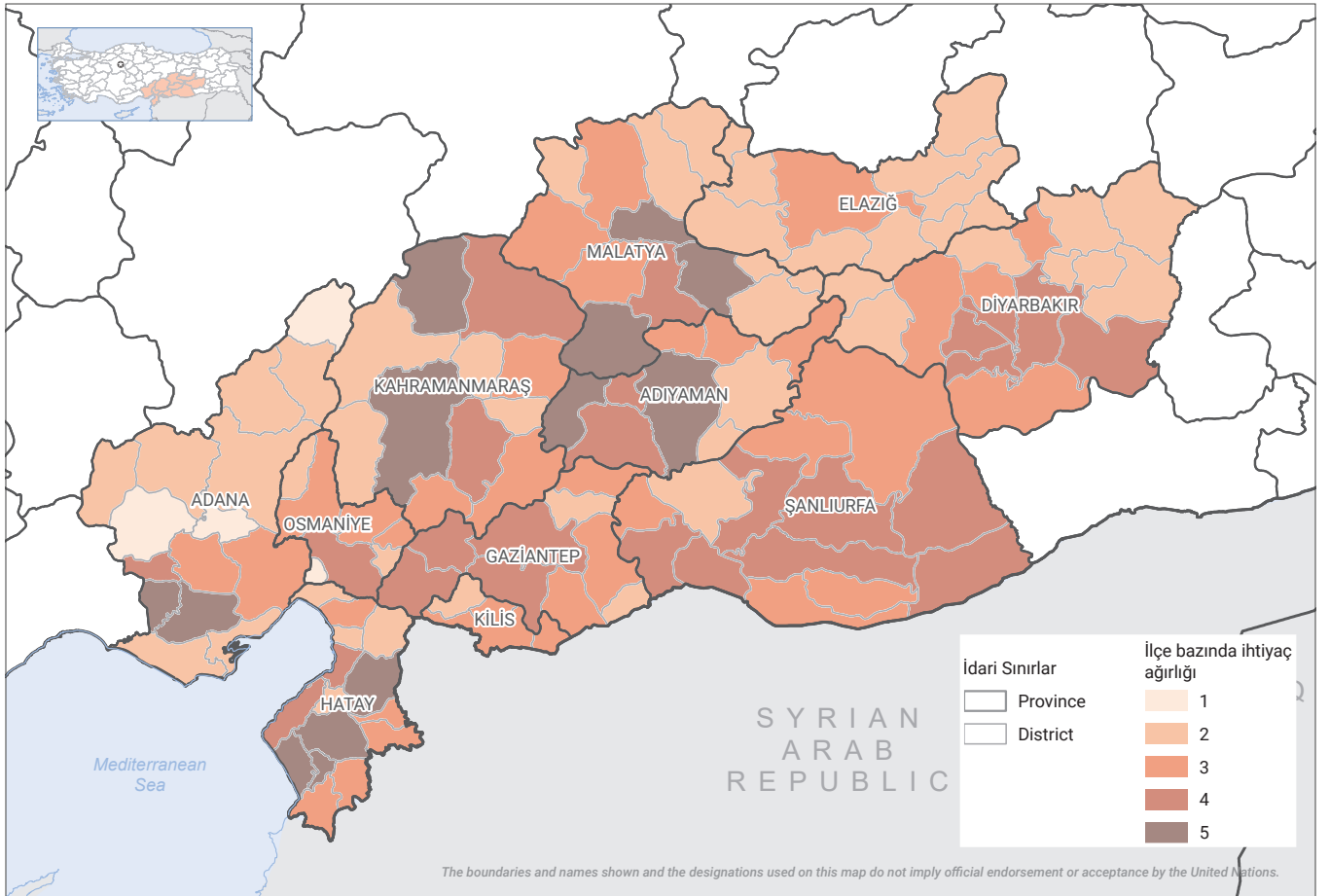
Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB) öncülüğünde, BM sistemi, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği Delegasyonu'nun sağladığı girdileri koordine eden Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından desteklenen Türkiye Deprem Toparlanma ve Yeniden İmar Değerlendirmesi (TERRA) raporuna göre,²³ yıkılan, acil yıkılması gereken veya ağır hasarlı ev sayısı en az 518.009, orta hasarlı ev sayısı ise en az 131.507'dir. Söz konusu hasarlar nedeniyle evlerinden ayrılarak yer değiştirmek zorunda kalan milyonlarca insan, yaşamını düzensiz barınma alanlarında, temel yaşam koşulları altında idame ettirmektedir.

Ülke genelinde ²⁴ 3 milyon insan yer değiştirmiştir; ²⁵ bunların üçte ikisi (1,59 milyon insan) düzensiz yerleşim alanlarında kalmaktadır.²⁶ Türk Hükümeti, insani yardım ortaklarının da desteğiyle, depremlerden etkilenen yaklaşık 4 milyon insana acil barınak ve konaklama imkanı sağlamıştır. Bununla birlikte, depremden en ağır etkilenen bölgelerde tahmini 1,6 milyon kişi düzensiz yerleşim alanlarına ya da hasar gören evlerinin yakınına kendi imkanlarıyla yerleşerek çadırlarda ya da derme çatma barınaklarda kalmakta ve en basit koşullar içinde ve hizmetlere sınırlı erişimle ya da hiç erişimleri olmadan yaşamaktadır.

Kırsal kesimlerde ve düzensiz yerleşim alanlarında yetersiz hizmet gören nüfusların belirlenmesi, bunun yanı sıra, gıda güvencesi ve geçim kaynakları açısından yardım sağlanması da günlük çekilen konular arasındadır. Geçici ve acil barınma yerlerindeki kalabalık ve sıkışık yaşam koşulları, buralarda yaşayanların esenliğini tehdit etmektedir. Ortaklar aynı zamanda kadınlar, kız çocukları ve kırılgan durumdaki diğer bireylere yönelik şiddet, istenmeyen gebelik gibi vakalarda ve cinsel yollarla bulaşan enfeksiyon riskinde önemli artış gerçekleştiğini bildirmektedir.

Birçok alanda henüz, engelli ve başka hareketlilik sorunlarına sahip bireylere yönelik yeterli erişim ve destek sağlanmamaktadır. Ortaklar tarafından değerlendirilen 3.297 alanın %36'sı duş imkanından yoksundur; duş imkanlarının mevcut olduğu alanların %55'i engelli bireylere göre düzenlenmemiştir; ve alanların yalnız %45'i engelli bireyler için tam erişim olanaklarına sahiptir (engelli bireyler tarafından kullanıma uyumlu tuvaletler tasarım aşamasındadır ve ortaklar tarafından kurulacaktır).

Yerleşim alanlarının, buralarda kalan herkes için güvenli olması gerekmektedir. Kadınlar, kız çocukları, ve kırılgan durumdaki diğer bireylere yönelik şiddet olaylarında da artış gerçekleşmiştir. Geçici yerleşim alanlarındaki fiziksel ortam, kadınlar ve kız çocuklarının ihtiyaçlarıyla örtüşmemektedir; çoğu durumda yeterli aydınlatma sağlanmamıştır, ve kadınların sosyalleşmesine yönelik toplu alanlar ya mevcut değildir ya da yetersizdir. Güvenlik, bekar kadınlar ve reisi kadın olan haneler başta olmak üzere, tüm kadınlar ve kız çocukları için sorun oluşturmaktadır. Bunun yanında, özellikle çadır kentlerde yangın güvenliği, ve su güvenliğine ilişkin bilgilendirme yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

Ekonomik Etkiler

TERRA'ya göre, deprem felaketinin Türkiye üzerindeki toplam mali yükünün **103,6 milyar ABD Doları olduğu tahmin edilmektedir; bu tutar, ülkenin 2023 için öngörülen GSYH'sinin %9'una tekabül etmektedir.**²⁷ Uluslararası Çalışma Örgütü'nün analizine göre, depremin işgücü piyasası üzerindeki etkileri nedeniyle ekonomik faaliyetler (çalışma saatleri) %16 azalmıştır ve iş faaliyetleri amacıyla kullanılan 220.000'i aşkın bina tahrip olmuştur.²⁸ Ekonomik faaliyetlerin kesintiye uğraması ve bunun geçim kaynakları üzerindeki etkilerinin, bu durum devam ettiği sürece, ayda ortalama 4.351 Türk Lirası (230,60 ABD Doları) tutarında gelir kaybına yol açacağı tahmin edilmektedir.²⁹ Genel olarak, krizin, etkilenen bölgelerde ele edilen işgücü gelirlerini en az aylık 2.859 milyon Türk Lirası (yaklaşık 150 milyon ABD Doları) tutarında azaltacağı tahmin edilmektedir.

İlk değerlendirmelere göre, depremler Türkiye'deki tarımsal üretimin %20'den fazlasına zarar vermiştir;³⁰ bitki, hayvancılık, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği sektörlerinin yanı sıra, gıda mevcudiyeti üzerinde ani ve daha uzun vadeli etkilere sahip kırsal altyapılar ciddi hasar görmüştür

Hane düzeyinde görülen ekonomik etkilerden orantısız biçimde etkilenen kadınlar ve diğer kırılgan gruplar ekonomik toparlanma sürecine mutlaka dâhil edilmelidir. Etkilenen bölgelerde kadınların işgücüne katılım oranı, Türkiye genelindeki orandan oldukça düşüktür ve etkilenen 11 ilin 6'sı, Türkiye genelinde en düşük ücretli kadın istihdamına sahiptir.³¹

On beş yaşındaki Khaled, Suriye'nin kuzeybatısındaki çatışmadan kaçarak ailesiyle birlikte Türkiye'ye geldiğinde dört yaşındaydı. İlk depreme Hatay'da çalıştığı fabrikada yakalandı. Khaled depremden 24 saat sonra bulundu, ancak kurtarma ekibinin onu enkazdan çıkarabilmesi 3 gün sürdü. Bu süreçte, kurtarma ekibi onunla iletişim kurdu ve yıkıntılar arasındaki küçük bir delikten su yolladı.

Enkazdan kurtulur kurtulmaz Reyhanlı'da bir hastaneye sevk edildi, ancak sağlık çalışanları Khaled'in iki bacağını da kesmek zorunda kaldığında, yaşadığı sevinç yerini kedere bıraktı.

Reyhanlı Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi (Protez Uzuvarlar için Ulusal Suriye Projesi tarafından işletilmektedir) depremden sonra yeniden açıldığında, merkeze gelen ilk hastalardan biri Khaled'di. Khaled şu anda klinik tedavi uzmanlarıyla birlikte, bacak kaslarını güçlendirmek, formunu ve dengesini iyileştirmek için çalışarak protez uzuvlarının takılmasına hazırlık yapıyor. Günlük yaşamında nasıl oturması, uyuması ve hareket etmesi gerektiğini öğreniyor. Korku ve kaygı gibi duygularını yönetebilmesine yönelik psiko-sosyal desteğe olumlu yanıt veriyor.

Relief International ortaklığında, Suriye iç savaşında yaralanan Suriyeli mültecilere geliştirilmiş protez hizmetlerinin yanı sıra fizik tedavi ve psiko-sosyal destek hizmetleri sunan fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezi şu anda Türkiye'de yaşanan depremlerde yaralanan ve engelleriyle yaşamayı öğrenen insanları rehabilite etmektedir.

Fotoğraf: Relief International

Rehabilitasyon merkezi aynı zamanda, Khaled ve ailesinin barınma, gıda ve hijyen malzemeleri gibi acil ihtiyaçlarının ele alınması için hastalara bütüncül vaka yönetimi de sağlamaktadır.

Bu insani yardım müdahalesi hakkında

Afetin ölçeği ve ağırlığı nedeniyle, arama-kurtarma çalışmalarının hızla yürütülebilmesi için Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından 7 Şubat 2023 tarihinde olağanüstü hal ilan edilmiştir. 10 ili (Adıyaman, Gaziantep, Kilis, Malatya, Hatay, Adana, Diyarbakır, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa), ve daha sonra eklenen Elazığ'ı kapsayan olağanüstü hal 3 ay boyunca yürürlükte kalacaktır.

Türk Hükümeti öncülüğünde yürütülen deprem müdahaleleri, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve Türk Kızılayı (Kızılay) aracılığıyla koordine edilmektedir. Uluslararası insani yardım kuruluşları, etkilenen nüfusa acil yardım sağlamasında Türk Hükümetini desteklemektedir.

Depremler nedeniyle çok sayıda ihtiyacın ortaya çıktığı göz önüne alınarak, Kurumlar Arası Daimi Komite Başkanları 14 Şubat'ta, deprem müdahalelerinin insani yardım sistemi genelinde yaygınlaştırılmasına karar vermiştir. Hükümet'in uluslararası yardım çağrısını müteakiben, insani yardım örgütlerinin depremden etkilenen bölgelerde Hükümet öncülüğünde yürütülen müdahaleleri desteklemek üzere acil ve hayat kurtarıcı faaliyetlerini hızla artırmasına imkan verecek şekilde kaynakların üç ay boyunca harekete geçilmesi için 16 Şubat 2023 tarihinde Acil Yardım Çağrısı yayınlanmıştır. Merkezi Acil Durum Müdahale Fonu, hayat kurtarıcı faaliyetlere hızla destek vermek üzere 16 Şubat'ta insani yardım müdahaleleri için 10,2 milyon ABD doları tahsis ederek Acil Yardım Çağrısı'nı tamamlamıştır.

BM eşgüdümündeki insani yardım müdahaleleri, aralarında BM kuruluşlarının, uluslararası STK'ların, Türk STK'ların ve mülteci öncülüğünde örgütler, kadın örgütleri ve topluluk örgütlerini içeren sivil toplumun da yer aldığı Türk ve uluslararası yardım örgütleriyle kurulan ortaklıklar ile desteklenmektedir. Hükümet öncülüğünde yürütülen çalışmaları desteklemek amacıyla

kurumlar arası insani yardım koordinasyon mekanizması oluşturulmuştur; operasyonel koordinasyon ise, her birinin teknik odak alanı farklı olan 11 müdahale sektörü tarafından üstlenilmiştir.³² Bunun yanında Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Malatya olmak üzere dört operasyonel merkezde, en ağır etkilenen bölgelerdeki yerel ihtiyaçlar, açıklar, kapasiteler ve öncelikleri yansıtan bölge temelli koordinasyon yapısı oluşturulmuştur.³³

İlk depremin üzerinden 24 saat geçmeden, Birleşmiş Milletler Afet Değerlendirme ve Koordinasyon (UNDAC) Ekip Lideri Adana'ya gelmiştir ve Ankara'da yer alan AFAD Ulusal Kriz Merkezi'nde AFAD ile UNDAC irtibat ekibi kurulmuştur. Dört merkezde Kentsel Arama ve Kurtarma (USAR) koordinasyonu için UNDAC noktaları oluşturulmuştur. UNDAC tarafından 72 saat içinde, koordinasyona yardımcı olmak üzere 50 kişilik ekip görevlendirilmiştir. Aralarında 3.505 personel ve 190 arama-kurtarma köpeğinin de yer aldığı, Uluslararası Arama Kurtarma Danışma Grubu (INSARAG) kriterlerine göre sınıflandırılmış 49 ekip Türkiye'de konuşlandırılmıştır.³⁴ INSARAG tarafından yönetilen USAR Koordinasyon Hücresi (UCC)/Sektör Koordinasyon Hücresi (SCC) yapısı, 70'yi aşkın ülkenin temsil edildiği 69 tasnif dışı ekibi de içermiştir. INSARAG ve UCC/SCC ekipleri tarafından toplamda 300 hayat kurtarılmıştır.

Türkiye-Suriye depremlerine yönelik insani yardım müdahalelerini destekleyen özel sektör kuruluşları (şirketler ve şirketlere bağlı vakıflar) tarafından yapılan nakdi ve aynı bağışlar OCHA/UNDP ortaklığında yürütülen CBI platformları tarafından izlenmektedir. Yaklaşık 100 özel sektör donörü tarafından sağlanan 3 milyar ABD Dolarını aşkın özel sektör desteğinin takibi sağlanmıştır.³⁵ Özel sektörün, Acil Yardım Çağrısı'nda ana hatlarıyla belirtilen örgütler ve faaliyetleri nasıl destekleyebileceği konusunda bilgilendirme amacıyla Türkiye-Suriye depremlerine ilişkin İş Rehberi hazırlanmıştır.³⁶

Tuğba, başta kadınlar ve kız çocukları olmak üzere her biri birçok acil ihtiyaca sahip, yerinden olmuş insanları desteklemek için ilk günden beri sahada yer alan bir yardım görevlisi.

"Kadın yardım görevlileri, kadınlar ve kız çocuklarının kendilerine özgü ihtiyaçlarının belirlenmesinde çok önemli rol oynuyor, çünkü çoğu zaman bizimle bile iletişim kurmakta zorlanan kadınlar, ihtiyaçlarını erkek görevlilerle paylaşamayabiliyor," diyor Tuğba.

Tuğba da 6 Şubat'ta gerçekleşen depremlerden sağ kurtulanlardan biri. Birçok yerli yardım görevlisi için olduğu gibi, etkilenen bölgede yaşıyor olması, başkalarına yardım ederken diğer yandan kendi toparlanma mücadelesini verdiği anlamına geliyor. "Deprem gerçeğini hayatımda ilk kez tam anlamıyla kavradım. Biliyor musunuz, ilk 15 günü hatırlamıyorum bile. Neler yaşadığımızı anımsamıyorum. Ne yediğimi bile hatırlamıyorum"

Fotoğraf: BM Kadın Birimi/İlkin Eskipehlivan

Şimdiye dek yapılan yardımlar

Türkiye’de mümkün olduğunca çok sayıda hayat kurtarmak amacıyla, Hükümet öncülüğündeki yardım çabalarını desteklemek üzere, insani yardım görevlilerine aşağıdaki temel hususlar rehberlik edecektir:

1. Müdahalenin mümkün olduğunca yerel ve gerektiği kadar uluslararası olmasının sağlanması.
2. Etkilenen nüfuslara karşı hesap verebilirliği (ENHV) artırmaya, müdahalelerin cinsiyete, yaşa ve engellilik durumuna duyarlı olmasını sağlamaya, ve korumayı anaakımlaştırmaya yönelik önlemler de dâhil olmak üzere, insanların müdahalenin merkezine konulması.
3. Nakdi yardımın mümkün ve uygun olduğu her yerde ve her zaman kullanılması, ve gerekli olduğu durumlarda aynı yardımlarla tamamlanması.

Şimdiye dek, BM kuruluşları ve insani yardım ortakları 4,2 milyonu aşkın insana destek sağlamıştır.³⁷ 71.000’den fazla tıbbi danışmanlık verilmiş ve hayat kurtarıcı sağlık hizmetleri sunmak üzere 42 Acil Tıp Ekibi (ATE) görevlendirilmiştir. 6 sabit ve 11 mobil ünite ile 6.800 kişiye CSÜS hizmetleri sağlanmış ve 2.100 adet üreme sağlığı malzemesi, 13.000 kişiye ise kadın hijyen kiti ve doğum kiti dağıtılmıştır. Sıcak yemekler ve aşevleri günde yaklaşık 2,3 milyon kişiye ulaşmaktadır ve 376 seyyar mutfak hizmet vermektedir. Öğrenciler, acil eğitim alanı oluşturmak üzere kurulan 87 çadırdan yararlanmaktadır. Eğitim ve çocuk koruma ortakları aynı zamanda, çocuklara yönelik psikolojik ilk yardımı da içeren psiko-sosyal destek hizmeti sağlamaktadır. 137.130 depremedeye (%53’ü kadınlar ve kız çocuklarından oluşmaktadır) çocuk koruma hizmetleri, psiko-sosyal destek (PSS), dinlence-eğlence faaliyetleri, kadın hijyen kitleri, şiddet önleme ve müdahale, sevk hizmetleri, hukuki danışmanlık ve destek, ve koruma amaçlı nakdi yardım gibi koruma hizmetleri verilmiştir.

Büyük bölümü (%95) doğrudan AFAD’a sağlanan aynı yardımlar ile, çadır, İyi Yaşam Üniteleri (RHU), araç setleri ve brandalar gibi barınma malzemeleriyle 230.400 kadar haneye (769.536 kişi – yani Acil Yardım Çağrısı’nın Barınma Sektörüne yönelik hedefinin %51,3’ü) ulaşılmıştır. 1.257.964 haneye (4.201.600 kişi) ise, yine büyük bölümü (%82) doğrudan AFAD’a sağlanan aynı yardımlar ile kıyafet, yemek pişirme ve uyuma gereçleri temin edilmiştir.

Erken toparlanma kapsamında, 17.000 dezenfektan ve 54.000 kilogram kireç, 220 atık konteyneri, ve kişisel koruyucu ekipman (KKE) (190.000 maske, 76.000 eldiven, 1.000 koruyucu gözlük) temin edilmiştir. İnsani yardımların lojistiğine destek bakımından, Hatay’ın Antakya ilçesinde 1.400 m2 kapalı geçici ortak depolama alanı sağlanmıştır; talep üzerine ve mümkün oldukça, insani yardım örgütlerine Mobil Depolama Birimleri temin edilmektedir. Dünya Gıda Programı’na (WFP) sağlanan aynı hizmetlerden (havadan taşıma, konteynerler, vb.) insani yardım kuruluşları da yararlanmaktadır. Hatay ve Malatya’daki iki geçici yerleşim alanında, insanların cep telefonlarını şarj edebileceği yirmi şarj istasyonu faaliyettedir.

Beş ilde altı Geçici Barınma Merkezinde (GBM) hane halklarına bankamatik kartları verilmiş, deprem bölgelerinde süpermarketlerin açık olduğu yerlerde ise Alışveriş Kartları dağıtılmıştır.

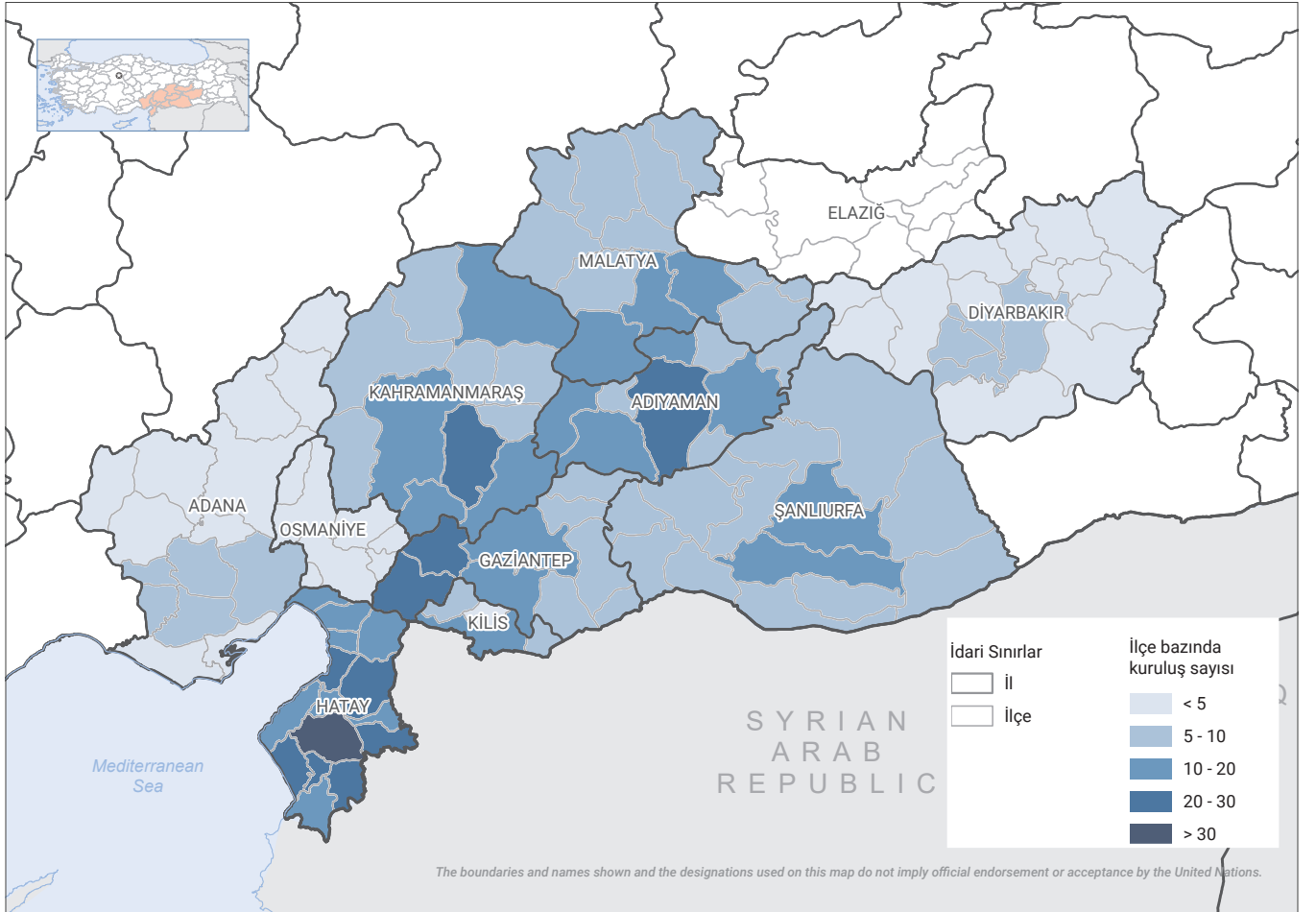
Koordinasyon çerçevesi kapsamında, insani yardım ortakları operasyonel planlamaları yürütmek üzere 12 ilde tüm müdahale sektörlerini kapsayan 147 ihtiyaç analizi gerçekleştirmiştir.³⁸ İhtiyaç analizleri, analiz bulgularının birbiriyle uyumlu olmasını sağlamak üzere sektör koordinatörleri ve OCHA tarafından koordine edilmektedir.

Etkilenen Kişilere Karşı Hesap Verebilirlik

İnsani yardım faaliyetleri, iki yönlü iletişim ve toplum katılımı gibi yollarla etkilenen kişilere karşı hesap verebilirliği güçlendirerek, etkilenen toplum üyelerini müdahalelerin merkezine yerleştirmeye devam etmektedir. COVID-19 bilgi paylaşımı amacıyla kullanılan DSÖ ve Sağlık Bakanlığı WhatsApp hatları, UNHCR danışma hattı, Kızılay topluluk hatları, topluluk grupları, mülteciler ve ev sahibi topluluklara yönelik danışma forumları gibi, topluluklara yönelik mevcut kanalların kapsamı depremden etkilenen insanları da desteklemek üzere genişletilerek, insani yardım hizmetleri ve hükümet yardımlarına ilişkin halka bilgi sağlamaktadır.³⁹

Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Koruma

BM eşgüdümündeki çalışmalar aracılığıyla, potansiyel cinsel sömürü ve istismar risklerini önlemeye yönelik mesajlar da dâhil olmak üzere, hizmet sunumu esnasında insani yardım aktörlerinin rolü ve kendilerinden beklenen davranışlara ilişkin kilit mesajlar topluluklar ile paylaşmıştır. Yeni gönüllüler, afetten etkilenen insanlara yardım ederken insani ilkeler ve iyi davranış kuralları ilişkin bilgilerini artırmaya yönelik farkındalık çalışmalarına katılmakta ve eğitimler almaktadır.

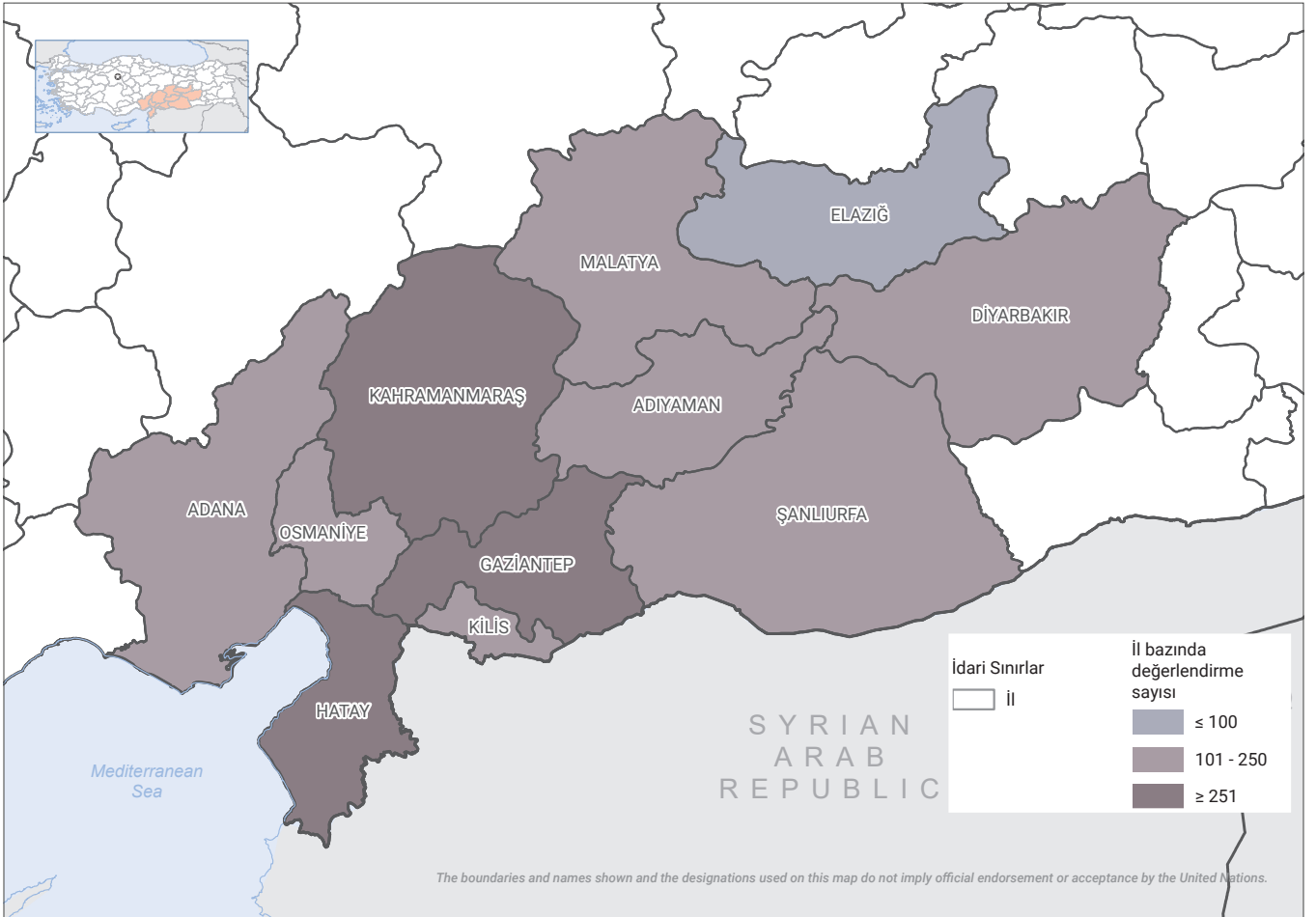
Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

İnsani Yardım Faaliyetlerinde Kadınların Güçlenmesi

Yardımlar farklı çeşitliliklere sahip kadınlar, kız çocukları, erkekler ve erkek çocuklarının özel ihtiyaçlarını karşılamayı hedeflemektedir. BM Mukim ve İnsani Yardım Koordinatörlüğü'ne bağlı bir Tematik Danışmanın görevlendirilmesi; ve insani yardım müdahalelerinin kadınlar ve kız çocuklarının özel ihtiyaçlarını ele almasını sağlamak üzere İnsani Yardım Ülke Ekibi'ne (HCT) teknik, stratejik ve danışmanlık desteği sunan, tüm sektörlerden üyelere sahip sektörler arası bir koordinasyon mekanizması olan İnsani Yardım Faaliyetlerinde Kadınların Güçlenmesi (WEHA) Çalışma Grubu'nun oluşturulmasıyla, insani yardımda (ve uzun vadeli toparlanmada), BM sistemi genelinde kadınların güçlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik koordinasyon ve işbirliği güçlendirilmiştir.

Özel Sektör Katılımı

OCHA/UNDP ortaklığında yürütülen CBI platformlarının yerel ortaklık ağı olan Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED), bağışlanan yiyeceklerin yanında 21.000 battaniye, 391 barınma amaçlı konteyner, 1.000'i aşkın çadır ve 15.000 yatak, 7 mutfak, 100 seyyar tuvalet ve banyo, 3 jeneratör, 1.000 ısıtıcıyı içeren gıda dışı malzemeleri taşıyan 176 kamyonu deprem bölgelerine göndererek 11 milyon ABD Dolarını aşkın aynı başışı seferber etmiştir. 7 Mart 2023'te, 150'den fazla katılımcıya yönelik iş brifing toplantısı düzenlenerek insani yardımları nasıl destekleyebilecekleri konusunda yerel işletmeler ile bilgi paylaşılmıştır.

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

Stratejik ve Operasyonel Öncelikler

Yıkıcı depremlerin meydana gelmesinde iki ay sonra, ve Acil Yardım Çağrısı'nın başış toplama aşamasının yarısına gelindiğinde, ortaklar ek bilgiler edinmiş, koordinasyon ve planlama süreçlerini daha da geliştirmiş, ve geri kalan sürede yapılacak insan yardımları ile ilgili öncelikli , yerleri, ayarlamaları ve faaliyetleri belirlemiştir.

Etkilenen nüfusa yönelik sonuçların iyileştirilmesi amacıyla, ilerleyen dönemde aşağıdaki stratejik ve operasyonel öncelikler insani yardımların belirlenmesine yön verecektir.

İhtiyaç temelli ve belirli süreli müdahale operasyonlarının tamamlayıcılığını sağlamak üzere hükümet ile kurulan güçlü bağlantıların sürdürülmesi.

Yetersiz hizmet gören kırsal alanlar başta olmak üzere, düzensiz yerleşim alanlarında hizmet sunumunun iyileştirilmesi.

En muhtaç nüfusa yardım sağlamak ve yerel ekonomilerin toparlanmasını ve normalleşmesini desteklemek üzere, uygulanabilir olduğu hallerde, nakit yardımlarının dağıtım kapsamının genişletilmesi.

Özellikle kadınlar ve kız çocukları, engelli bireyler, yaşlılar ve en kırılgan nüfusun insani yardıma eşit erişiminin önündeki engellerin tespit edilmesi ve ortadan kaldırılması.

Özellikle kadınlar ve kız çocukları, engelli bireyler, yaşlılar ve en kırılgan nüfusun insani yardıma eşit erişiminin önündeki engellerin tespit edilmesi ve ortadan kaldırılması.

Mali Gereksinimler ve Finansman Durumu

Deprem Acil Yardım Çağrısı Özeti (10 Nisan itibarıyla)

GEREKEN FON

1,01
milyar (ABD Doları)

SAĞLANAN FON

293,7
milyon (ABD Doları)

KARŞILANMAMIŞ
GEREKSİNİMLER

712,8
milyon (ABD Doları)

SEKTÖR	GEREKSİNİM (ABD DOLARI)	SAĞLANAN	KARŞILAMA YÜZDESİ
Koordinasyon	\$2,0M	\$1,0M	%50,2
Erken Toparlanma ve Enkaz Kaldırma	\$148,5M	\$8,3M	%5,6
Eğitim	\$41,1M	\$6,2M	%15,0
Acil Barınma/Gıda Dışı Malzemeler	\$246,6M	\$104,7M	%42,4
Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları	\$107,1M	\$52,5M	%49,0
Sağlık ve Beslenme	\$118,1M	\$16,2M	%13,8
Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon	\$3,0M	\$1,7M	%55,1
Çok Amaçlı Nakdi Yardım ve Sosyal Koruma	\$143,6M	\$13,1M	%9,1
Koruma	\$104,8M	\$15,7M	%15,0
Geçici Yerleşim Desteği	\$7,0M	\$0,2M	%2,5
Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH)	\$84,9M	\$19,0M	%22,4
Çoklu Alan Sektörleri (ortak)	-	\$43,7M	-
Bildirilmemiş	-	\$11,5M	-

■ Sağlanan

■ Karşılanmamış

Veri kaynağı: <https://fts.unocha.org/appeals/1150/summary>

BAĞIŞÇIYA GÖRE

(İlk 10 bağışçı) (ABD Doları)

■ Sağlanan

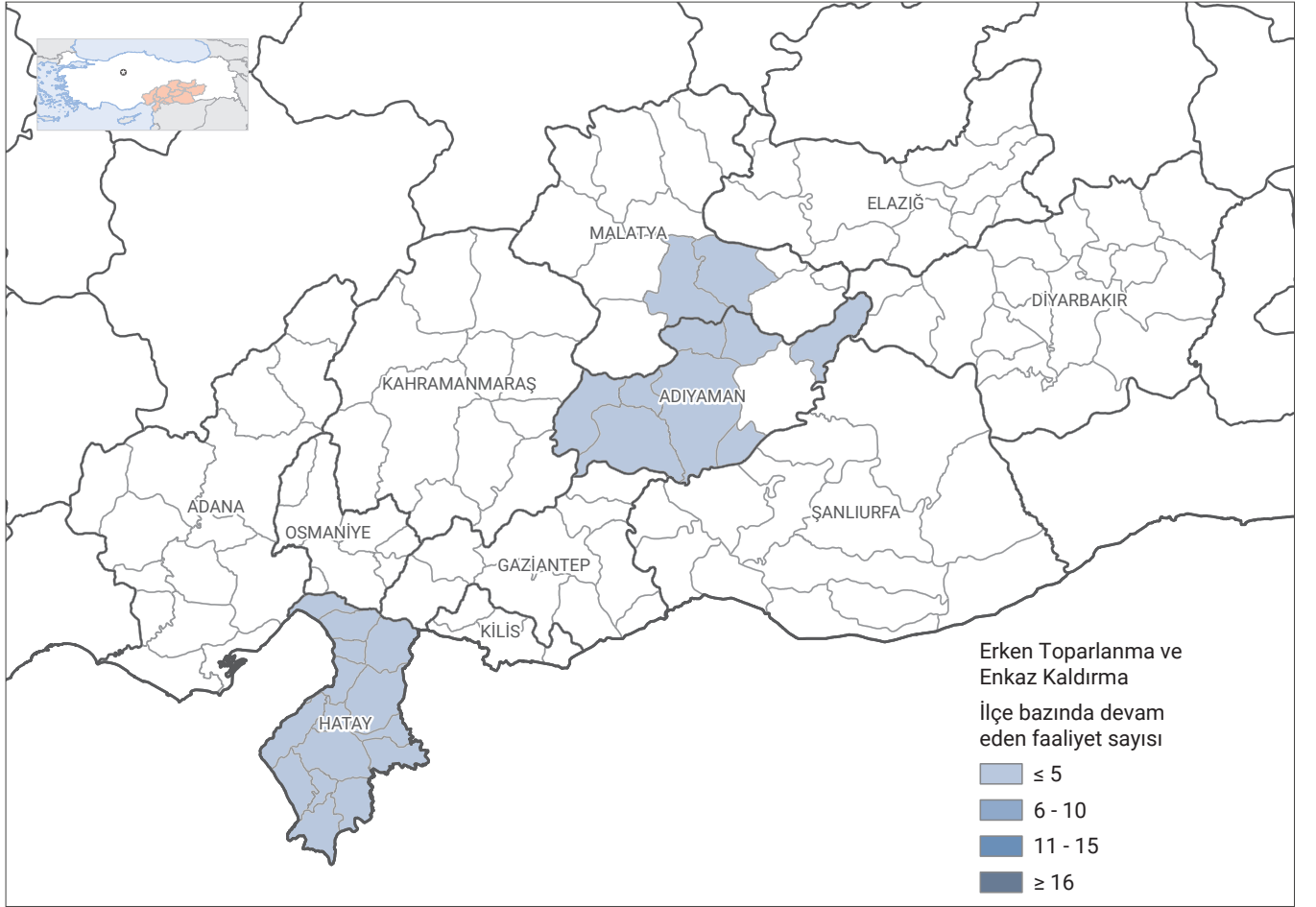
Amerika Birleşik Devletleri	75,1 milyon
Almanya	53,3 milyon
Kuveyt	43,9 milyon
Avrupa Komisyonu	21,6 milyon
Kanada	13,8 milyon
Merkezi Acil Durum Müdahale Fonu	10,2 milyon
Suudi Arabistan	8,9 milyon
Özel (kişiler & kuruluşlar)	6,7 milyon
Katar	6,1 milyon

Sektörel Analiz

Erken Toparlanma

HEDEFLLENEN İNSAN SAYISI	KADINLAR	ÇOCUKLAR	ENGELLİ BİREYLER	GEREKİNİM (ABD DOLARI)
2,9 milyon	1,1 milyon	754 bin	522 bin	148,5 milyon

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

İhtiyaç özeti

İnsani yardım ortakları tarafından, depremden etkilenen 11 ilin tümünü kapsayan toplam 20'den fazla değerlendirme yapılmıştır. Depremlerin, Türkiye'nin 2023 için öngörülen GSYH'sinin %9'una tekabül eden 103,6 milyar ABD doları tutarında ekonomik etki yarattığı sonucuna varan **Türkiye Deprem Toparlanma ve Yeniden İmar Değerlendirmesi (TERRA)** raporu da bu değerlendirmelere dahildir. Bu kadar önemli ekonomik etkiler beraberinde ekonomik sonuçlar, dış ticaret, enflasyon, istihdam ve kamu maliyesine yönelik

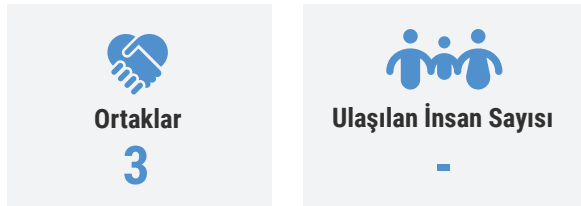
olumsuz etkileri de getirecektir. İş devamlılığının aksaması, işgücü ve sermaye kaybı nedeniyle oluşan kısa vadeli etkiler üretim kaybı, tedarik zincirinin aksaması, ve perakende ve toptan ticaretin aksamasıyla toplam talepte düşüşe yol açmaktadır. Ailelerin yaşamını idare ettirebilmelerini sağlamak için geçim kaynağı desteğine ihtiyaç duyulmaktadır.

Yıkılan binaların enkazı yalıtım malzemelerinde bulunan kimyasallar, plastik türevleri ve asbest gibi, hem insan sağlığı hem de ekosistem için zararlı olan tehlikeli maddeler

içerdiğinden halk sağlığı temel kaygılardan biridir. Depremin yol açtığı ve UNDP'nin 100 milyon metreküp büyüklüğünde olduğunu tahmin ettiği enkazın miktarı bile başlı başına bir güçlük oluşturmaktadır; enkazda bulunan birçok malzeme geri dönüştürülebilir, ancak bunun için uygun planlama ve pahalı ekipman gerekmektedir. Enkaz boşaltma işlemlerini alelacele, rastgele yapılması ise çevre açısından risk taşımaktadır.

Yardım özeti

- Sınırlı fonları en üst düzeye çıkarmak ve yardımların tamamlayıcılığını sağlamak üzere, Erken Toparlanma Sektörü, diğer sektörlerin (özellikle Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları (GGG) ve Çok Amaçlı Nakdi Yardım (ÇANY) ve Sosyal Koruma sektörleri) eşgüdümünde, etkilenen yerler ve nüfusların daha iyi hedeflenmesini sağlamak için dijital veri platformlarını kullanarak ortaklar tarafından gerçekleştirilen değerlendirmeleri derlemiş ve analiz etmiştir.
- Yerel üreticiler, kooperatifler ve özel, kamu ve sivil sektörlerin satın alma ihtiyaçları arasında, alıcılara satıcıları veya potansiyel iş ortaklarını bir araya getiren "İşletmeden İşletmeye" (B2B) hizmetini sağlayan dijital bir platform hayata geçirilmiştir.
- Bunların yanında, erken toparlanma çalışmalarını desteklemek üzere 17.000 dezenfektan, 54.000 kilogram kireç, 220 büyük çöp konteyneri, ve KKE (190.000 maske, 76.000 eldiven, 1.000 koruyucu gözlük) sağlanmıştır. Geri dönüştürme öncesinde, depremin yol açtığı enkazların geçici olarak depolanacağı sahaların belirlenmesine yönelik ilk değerlendirmelerde bulunmak üzere uzmanlar ve Bakanlık personeli harekete geçirilmiştir.

Yetkili kurumların müdahaleleri ile tamamlayıcılık

Türk Hükümeti'nin yardım ve toparlanma çalışmalarını destekleyen Erken Toparlanma ortakları;

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'nın (asbest kalıntıları için) genel rehberliğinde, güvenli enkaz yönetimi konusunda hükümet ile işbirliği yapmaktadır.
- Enkaz yönetim çalışmalarına paralel olarak, kültürel mirasın korunmasını desteklemektedir.
- Ticaret ve Sanayi Odası, yerel esnaf ve sanatkar odaları, yerel belediyeler, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve AFAD işbirliğinde, işletmeler ve kuruluşlara yönelik mesleki

eğitim ve eğitsel öğretim, iş karşılığı nakit yardımı, beceri eğitimleri, girişimcilik, hibe, iş geliştirme hizmetleri, koçluk, mentörlük, PSS ve afete hazırlık eğitimlerini desteklemeye yönelik projelerin belirlenmesi, geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi için çalışmaktadır.

- Yerel ihtiyaç ve zorlukları tespit etmek, ekonomiyi yeniden canlandırmaya ve paydaşları desteklemeye yönelik çözümler (B2B, eğitimler, teknik destek, iş devamlılığı planları, vb.) bulmak amacıyla, Bölgesel Toparlanma ve Kalkınma Merkezi aracılığıyla kamu aktörleri ile özel aktörler arasında bağlantı kurulmaktadır.

Boşluk analizi ve önceliklendirme

İhtiyaçların tespit edilmesi ancak henüz yeterli düzeyde desteklenememesine ilişkin temel kısıtlama, sektöre yönelik genel finansman eksikliğidir.⁴⁰ Diğer boşluklar ve güçlüklerin arasında, işçi maaşlarının ödenmesine ilişkin mali kısıtlar, makineler ve fabrikaların hasar görmesi nedeniyle ekonomik faaliyetlere tam kapasiteyle devam edilmesini engelleyen altyapı hasarları, işçi açıkları, ve hammaddelere yetersiz erişim yer almaktadır. İnsan onuruna yakışır konut eksikliğinin işe dönüşü engellemesi nedeniyle, en büyük güçlüklerden biri işçi açığıdır.

Hayvancılık ve çiftçilik sektörleri ağırlıklı olmak üzere, kırsal ekonomilere yönelik daha fazla destek gerekmektedir.

Geri dönüştürme, atıkların güvenli şekilde bertaraf edilmesi, tehlikeli kimyasallar ve asbeste ilişkin sağlık ve çevreyle ilgili kaygıların ele alınması ihtiyacı da dahil olmak üzere enkaz yönetimi, başlıca öncelikli konulardan ve boşlukların görüldüğü alanlardan biridir.

Kalan süreye yönelik stratejik öncelikler

- Halk sağlığı ve çevre üzerindeki etkiler azaltılarak, enkaz yönetimine (geri dönüştürme işlemleri dahil) odaklanma.
- Afetten etkilenen insanların geçim kaynaklarına hızlı erişimini sağlama.
- Piyasa değerlendirmeleri ve sektöre göre insani yardımın tercih edilen biçimi olarak nakit transferine öncelik verme.
- Tedarik zincirlerini eski haline kavuşturmak üzere, kentsel ve kırsal alanlarda iktisadi kuruluşların ve sistemlerin eski haline getirilmesi (özellikle kadınların öncülüğündeki küçük ve orta ölçekli işletmelere ve kooperatiflere yönelik destekler, vb.).
- Afetten etkilenen sanatkarlar ve esnafın işe dönebilmesi amacıyla ortak atölyeler, küçük hibeler ve kayıtlı istihdama geçiş desteği sağlama.
- En kırılgan grupların sosyal hizmetlere erişimini destekleme.
- Kültürel miras alanları ve eserlerini koruma.

HEDEFL ENEN İNSAN SAYISI

505 bin

KADINLAR

187 bin

ÇOCUKLAR

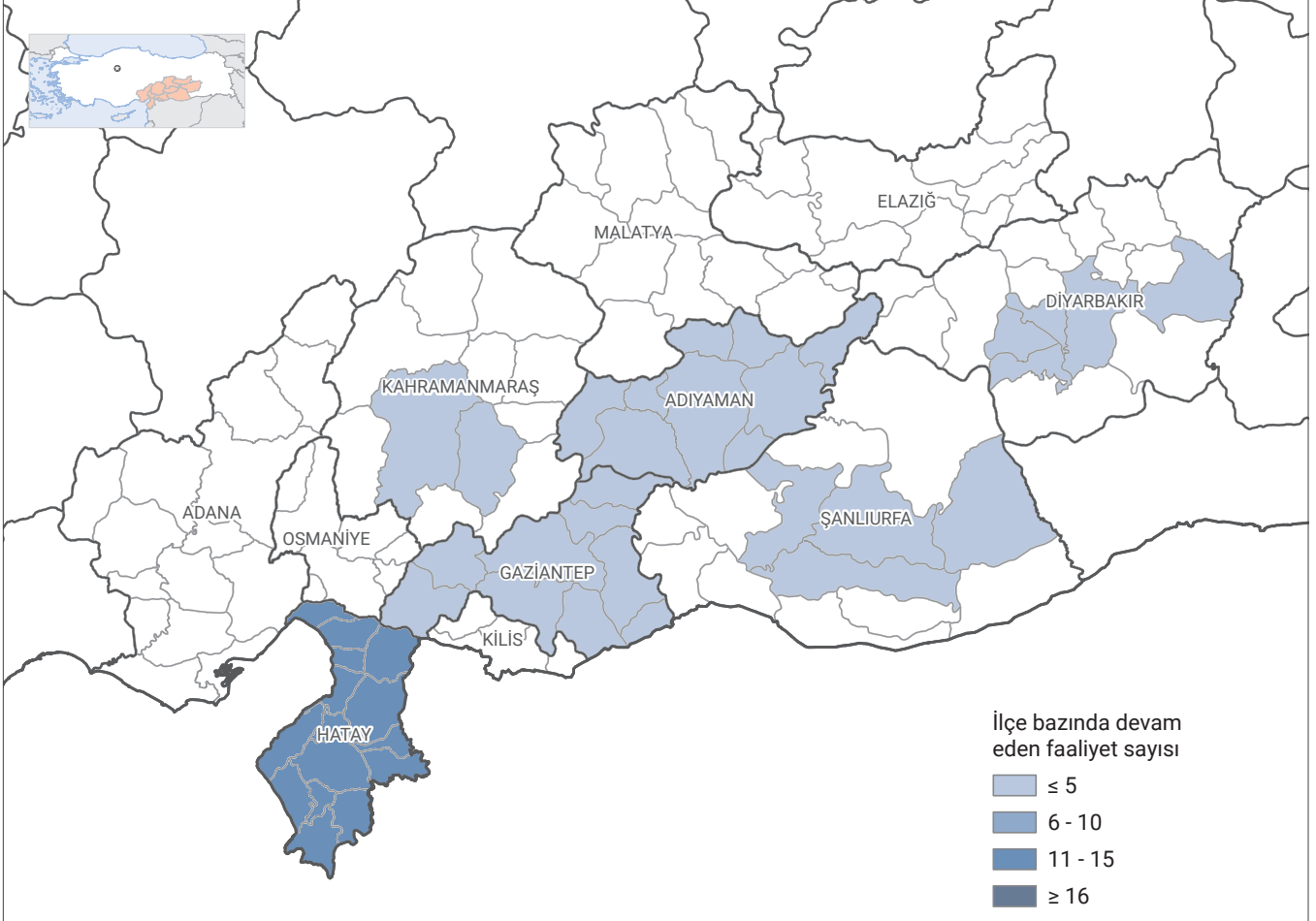
131 bin

ENGELLİ BİREYLER

91 bin

GEREK SİNİM (ABD DOLARI)

41,5 milyon

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

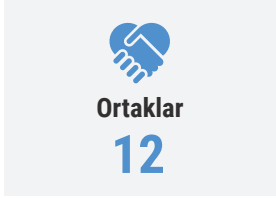
İhtiyaç özeti

Depremler nedeniyle eğitim tesislerinin büyük çapta hasar görmesi, ve çocuklar ve öğrencilerin yerinden olması sonucu, aralarında 350.000 çocuk göçmen ve mültecinin de yer aldığı 4 milyon çocuğun eğitim yaşamının aksadığı tahmin edilmektedir. Mart sonu itibarıyla, incelenen 8.162 eğitim binası içindeki⁴¹ okul binalarının 72'si yıkılmış, 504'ü acil yıkılması gereken, 331'i orta hasarlı, 2.533'ü ise az hasarlı durumdadır. Öğretmen açığı ise son derece ciddi boyutlara ulaşmıştır. Hatay'da il yöneticileri, 25.000 öğretmenin 18.000'inin ilden ayrıldığını bildirmektedir. Geçici güvenli öğrenme alanları, hasarlı okul binalarının rehabilitasyonu, yetiştirme dersleri verilmesinin yanı sıra öğretim ve öğrenim malzemelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu travmatik olayların olumsuz psikolojik etkilerini hafifletmek üzere, çocuklar ve öğretmenlere yönelik psikolojik desteğe de ihtiyaç vardır.

Yardım özeti

Etkilenen 11 ilin 10'unda okulların yeniden açılmasına rağmen, özellikle insani yardım ortaklarının geçici öğrenme alanları oluşturduğu, yetiştirme dersleri ve örgün eğitime yönelik öğrenim malzemeleri sağladığı geçici yerleştirme alanlarında, acil durum müdahaleleri kapsamında eğitim ihtiyacı hala son derece yüksek düzeydedir. Depremden etkilenen 11 ilde, 1.783 öğrenme alanında kurulan çadırlar veya konteynerlerin içinde ya da hasarsız veya rehabilite edilmiş okul binalarında tüm okul düzeylerine yönelik eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir.⁴² Ortaklar tarafından şimdiye dek 87 çadır kurulmuştur; 250 çadır farklı bölgelere gönderilmektedir; ve Mart sonu itibarıyla Türkiye'de 350 çadır daha satın alınmıştır. Bunların yanında, Eğitim ve Çocuk Koruma ortakları, çocukların kayıp, yas ve

genel travma süreçleriyle baş etmelerinde destek almalarını sağlamaya yönelik psikolojik ilk yardımı da içeren PSS hizmetlerini sağlamak üzere işbirliği yapmaktadır. Çocuklar ve gençler için (engeli olan bireyler dâhil) ise yaşam becerileri faaliyetleri, telafi amaçlı eğitim desteği, ve eğlence-dinlenme faaliyetleri sağlanmaktadır.

Complementarity with interventions by the authorities

Eğitim makamlarının müdahalelerini tamamlamak üzere, aşağıdakiler sürdürülmekte ve planlanmaktadır:

- 1.266 az hasarlı okula yönelik küçük çaplı onarımlar.
- Yerleşim alanlarındaki çadırların ve hasarlı sınıfların yerine kademeli olarak geçmek üzere, farklı (kırsal ve kentsel, vb.) gereksinimler de gözetilerek, prefabrik okulların temini.
- Öğretmenlere yönelik, PSS eğitimi de dâhil eğitimleri destekleme.
- Gençler ve ergenlere yönelik Teknik ve Mesleki Eğitimi destekleme.
- Çocuklara yönelik kırtasiye kitleri ve başka öğretim ve öğrenim materyalini sağlama.
- Öğrenme alanlarında çok çeşitli eğitim ve öğretim faaliyetleri (PSS dâhil), yaşam becerileri eğitimleri, eğlence-dinlenme faaliyetleri, okula güvenli dönüş mesajlarının verilmesi, okul dışı çocukların tespiti ve yönlendirilmesi, ve yetiştirme derslerine yönelik destek sağlama.
- 8. ve 12. sınıflara, sınavlara hazırlığa yönelik çalışma kitaplarının temini.
- Öğretmenler ve öğrencilere ulaşım desteği sağlama.
- Gaziantep'te ve Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya'da İl Millî Eğitim Müdürlüğü koordinasyonunda faaliyet merkezi düzeyinde koordinasyon çalışmalarının sürdürülmesi.

Boşluk analizi ve önceliklendirme

Devam eden tüm çalışmalara rağmen, geçici ve yarı-kalıcı öğrenme alanları ihtiyacı hala yüksek düzeydedir. Ebeveynler ve çocuklar, artçı depremler hala devam ederken beton binalara geri dönme konusunda kaygılıdır; bu durum güvenli alanlarda, yeterli WASH tesisleri, okul ekipmanı (mobilyalar, okul ve eğlence-dinlenme materyali) ve PSS imkanları ile donatılmış çadırlar ve konteynerlerin teminine yönelik ihtiyacı

sürekli kılmaktadır. Ulusal makamlar, öğretmenlerin ve sınav hazırlık noktalarının geçici nakli yoluyla örgün eğitimin yeniden başlatılması için çalışmaktadır. Uzakta olan öğretmenler ve eğitimde özel engellerle karşılaşan öğrenciler için ulaşım imkanlarının sağlanması gerekecektir.

Engelli çocuklar, mülteci ve göçmen çocuklar gibi bilhassa kırılabilir gruplar dahil tüm çocuklara ve ergenlik dönemindeki çocuklara eğitim yardımının sağlanması, ülkenin başka yerlerine yerleştirilen çocukların tespit ve sevk edilmesi ve eğitimin yeniden başlatılması için okula güvenli dönüş mesajlarının verilmesi bakımından kritik öneme sahiptir. Bu müdahaleler iletişim bilgilerinin kaybı, idari kısıtlamalar (doğum ve sınav belgelerinin eksikliğiyle ilgili), ve birçok hane halkının maruz kaldığı ekonomik güçlüklerden kaynaklanan sorunlar nedeniyle engellenmektedir.

Kalan süreye yönelik stratejik öncelikler

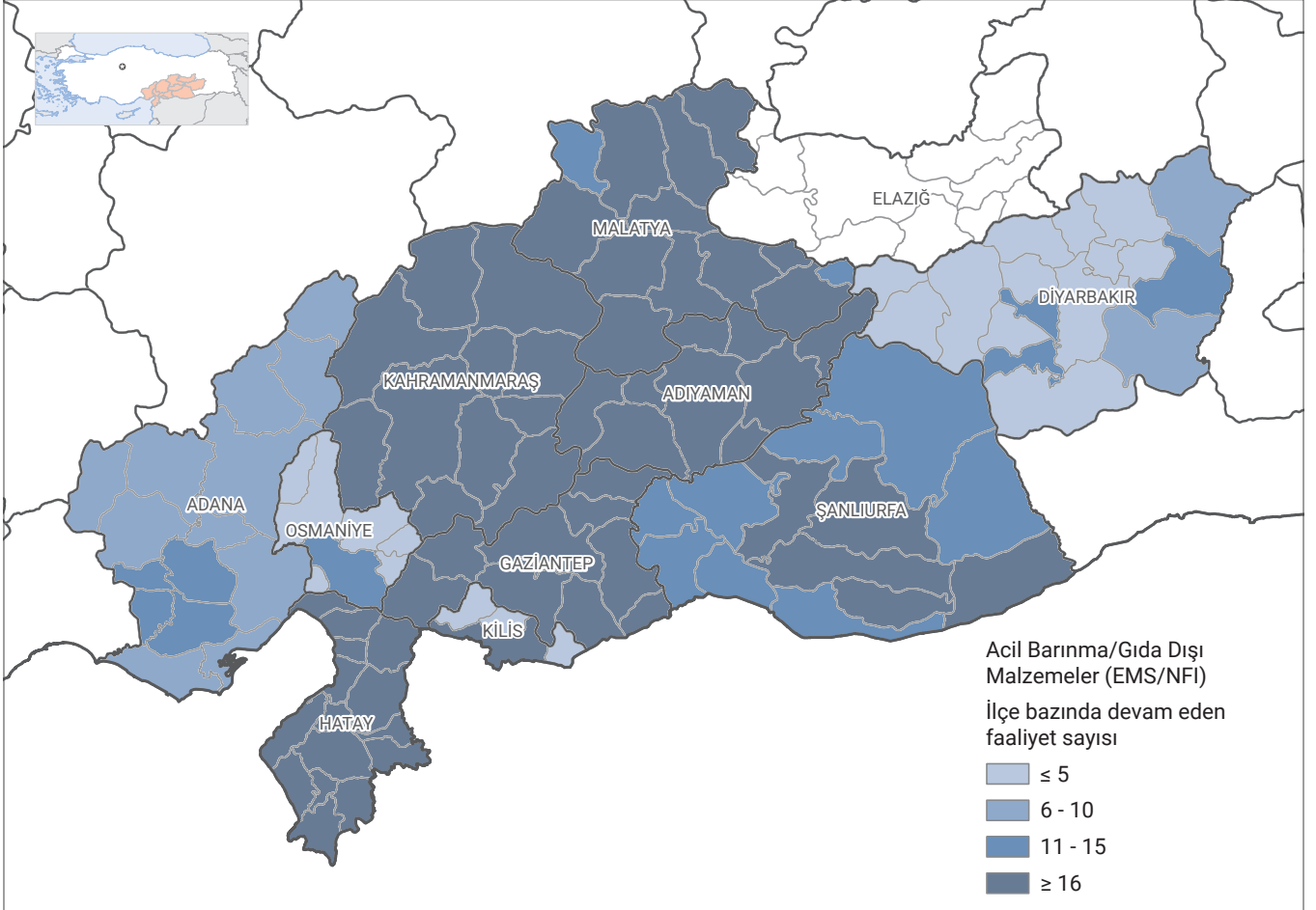
Eğitim ortakları, aşağıdaki kilit müdahale alanlarına öncelik verecektir:

- Koordinasyonda oynadıkları öncü rolü güçlendirmelerine yardımcı olmak üzere, il yönetimleriyle işbirliğinin daha ileri düzeye taşınması.
- Yerel eğitim makamlarından ve hane halkı düzeyinde veri toplayarak, eğitim durumunun kapsamlı özeti görevbilmek üzere yöneticilerle işbirliğinin daha ileri düzeye taşınması.
- Halihazırda yetersiz hizmet gören uzak ve kırsal alanlarda hedefe yönelik destek sağlanması; ve bulunduğu yerden ayrılarak ülkenin başka bölgelerine gitmiş, okuldan ayrılmış veya engelli çocuklara destek sağlanması. Bu çocuklar için, aşağıdaki yollarla esnek çözümlerin hayata geçirilmesi gerekecektir:
 - Mevcut tespit ve yönlendirme sistemlerinin güçlendirilmesi, diğer yandan ise
 - Geçici okulların kurulmasına yönelik kapasitenin artırılması ve bu okulların işleyişinin, demografik ve yer değiştirme örüntülerine göre düzenlenmesi.
- Eğitimini yarıda bırakma riski daha yüksek olan kız çocuklarına özellikle odaklanılarak, tüm çocukların okula dönmelerini ve eğitime devam edilmesini sağlamak amacıyla, bir yandan hafif hasar gören okulların onarımı ve tadilatının sağlanması ve diğer yandan psiko-sosyal, yaşam becerilerine ilişkin ve düzeltici öğrenme faaliyetlerinin sağlanmasına yönelik çalışmaların artırılması.
- Depremler, evlerin yok olması ve yer değiştirme gibi süreçlerin ardından eğitimin kaldığı yerden devam ettirilmesi, sosyal uyum ve toplum dayanışmasında öğretmenlerin esenliği, ve öğrencilerin sosyal-duygusal yetkinlikleri ve dayanıklılıklarını destekleme kapasitesi kilit önem taşıyacağından, yer değiştirmiş olanlar da dahil olmak üzere öğretmenlere destek sağlanması.

Acil Barınma ve Gıda Dışı Malzemeler

HEDEFLenen İNSAN SAYISI	KADINLAR	ÇOCUKLAR	ENGELLİ BİREYLER	GEREKsİNİM (ABD DOLARI)
1,5 milyon	555 bin	390 bin	270 bin	246,6 milyon

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

İhtiyaç özeti

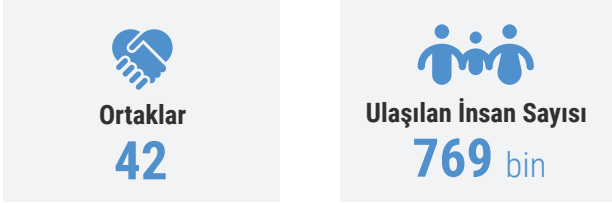
30 Mart 2023 itibarıyla, 709.332 konut birimini içeren 264.234 bina yıkılmış ya da ağır hasarlıdır,⁴⁴ en az 3 milyon kişi ise yer değiştirmek zorunda kalmıştır; Türk Hükümeti'nin depremden etkilenen insanlara acil barınma yardımı sağlamasını desteklemeye yönelik hala çok büyük çabalar gerekmektedir. Hükümet, insani yardım ortaklarının desteğiyle 4 milyonu aşkın insana barınma ve konaklama desteği sağlamıştır; bununla birlikte, hükümet tarafından yönetilen ve hizmet verilen alanlara yerleşmiş en az 593.828 kişi hala, temel yaşam koşulları içinde ve hizmetlere erişimin sınırlı olduğu çadırlarda⁴⁵ yaşamaktadır. Yardım desteği almalarına rağmen bu kişiler, Hükümet'in sunduğu seçenekler ile uyumlu ek destekleri beklerken temel ev gereçlerine ilişkin daha fazla yardıma ihtiyaç duymaktadır. Diğer yandan, 65.944 insan yeni kurulan alanlardaki (konteyner kentler) konteynerlere⁴⁶ yerleşmiştir.

Depremzedelerin kendi imkanlarıyla oluşturduğu alanlara yerleşmiş yaklaşık 1,59 milyon kişi ise⁴⁷, az veya orta hasarlı binalarının yakınlarında veya hasarlı evlerinin hemen yanındaki hiçbir resmi yönetim yapısının olmadığı düzensiz alanlarda, hizmetlere erişimin sınırlı olduğu veya hiç mümkün olmadığı kötü yaşam koşullarında, çadırlara veya derme çatma barınaklara sığınarak yaşamını sürdürmektedir. Bu bağlamdaki aileler, birtakım yardım desteği almış olmalarına rağmen, daha iyi barınaklar ve temel ev gereçlerine yönelik yardımların yanı sıra daha iyi su ve sanitasyon hizmetlerine hala ihtiyaç duymaktadır.

Barınma ve gıda dışı malzeme desteğine ihtiyaç duyanlara nakit yardım yapılması tercih edilmektedir. Mümkün olduğu durumlarda, bir miktar nakit desteği sağlayan AFAD ile tamamlayıcı çalışmalar yapılmalıdır.

Yardım özeti

Türk Hükümeti öncülüğünde yürütülen yardım müdahaleleri desteklemek amacıyla Barınma Sektörü ortakları, reisi kadın olan haneler dahil olmak üzere yer değiştirmiş hane halklarına acil barınma ve temel ev gereçlerinin hızla dağıtılması hedefiyle devlet kurumlarına (özellikle AFAD'a) aynı yardım malzemeleri temin etmiştir. Şimdiye dek, Barınma Sektörü aracılığıyla müdahale, koordinasyon, işbirliği ve raporlama süreçlerinde yer alan 56 insani yardım kuruluşu, afetten etkilenen 11 ilde acil barınma ve temel ev gereci yardım sağlamıştır.

Yetkili kurumların müdahaleleri ile tamamlayıcılık

Depremden etkilenen ailelere acil yardım desteği sunulmasında Türk Hükümeti'ni desteklemeye devam etmek üzere:

- Barınma Sektörü ortakları, 230.400 haneye (769.536 kişi) (Acil Yardım Çağrısı'nın Barınma Sektörüne yönelik hedefinin %51,3'ü) ulaşarak çadırlar, İyi Yaşam Üniteleri, araç setleri ve brandaları içeren iyileştirilmiş kapalı yaşam alanı desteği sağlamıştır. Bu aynı malzemelerin büyük bölümü (%95'i) hükümete teslim edilmiştir.
- Barınma Sektörü Ortakları, 1.257.964 haneye (4.201.600 kişi) ulaşarak kıyafet ve yemek pişirme, termal konfor, güvenlik ve emniyet ve uyuma gereçlerini içeren temel ev gereçleri sağlamıştır. Bu aynı malzemelerin büyük bölümü (%81'i) hükümete teslim edilmiştir.

Boşluk analizi ve önceliklendirme

Türk Hükümeti, Çadır Kentlerden Konteyner Kentlere veya uygun kiralık konaklama yerlerine doğru kademeli ilerlemeler yoluyla, depremden etkilenen nüfusun büyük bölümünün toparlanmasına yönelik açık bir yol geliştirmiştir. Bu plan çeşitli donanımsal ve mali müdahaleleri içermektedir; ancak ihtiyaçların devasa boyutta olduğu düşünüldüğünde, hükümetin toparlanma yolunda yapacağı yardımlarda etkilenen insanların desteklenmesinde, ailelerin daha uzun süre çadırlarda kalmasını gerektirebilecek muhtemel gecikmeler olması beklenebilir.

Bunun yanında afetten etkilenen çok sayıda aile, hükümetin belirlediği plan kapsamında yer değiştirmeye uygun değildir ya da yer değiştiremeyecek haldedir. Kendi toplulukları ve destek ağları dışına çıkmadan, hasarlı evlerinin veya büyükbaş hayvanlarının yakınında kalmayı tercih eden veya düzenli barınma imkanlarını bekleyen başka etkilenen aileler de mevcuttur. Bu ailelerin, kent içi, kent çevresindeki veya kırsal

alanlardaki düzensiz alanlara veya hasarlı evlerinin yakınlarına yerleşen büyük çoğunluğu, kendilerine yönelik yardım yolları netleştirilene ve erişilebilir hale gelene kadar oldukları yerde kalmayı tercih edecek ya da bundan başka çaresi olmayacaktır. Şu anda hükümet desteği ve hükümetin sağladığı yolun dışında kalmış bu insanlar, en sorunlu nüfus kesimi olarak ortaya çıkmaktadır.

Kalan süreye yönelik stratejik öncelikler

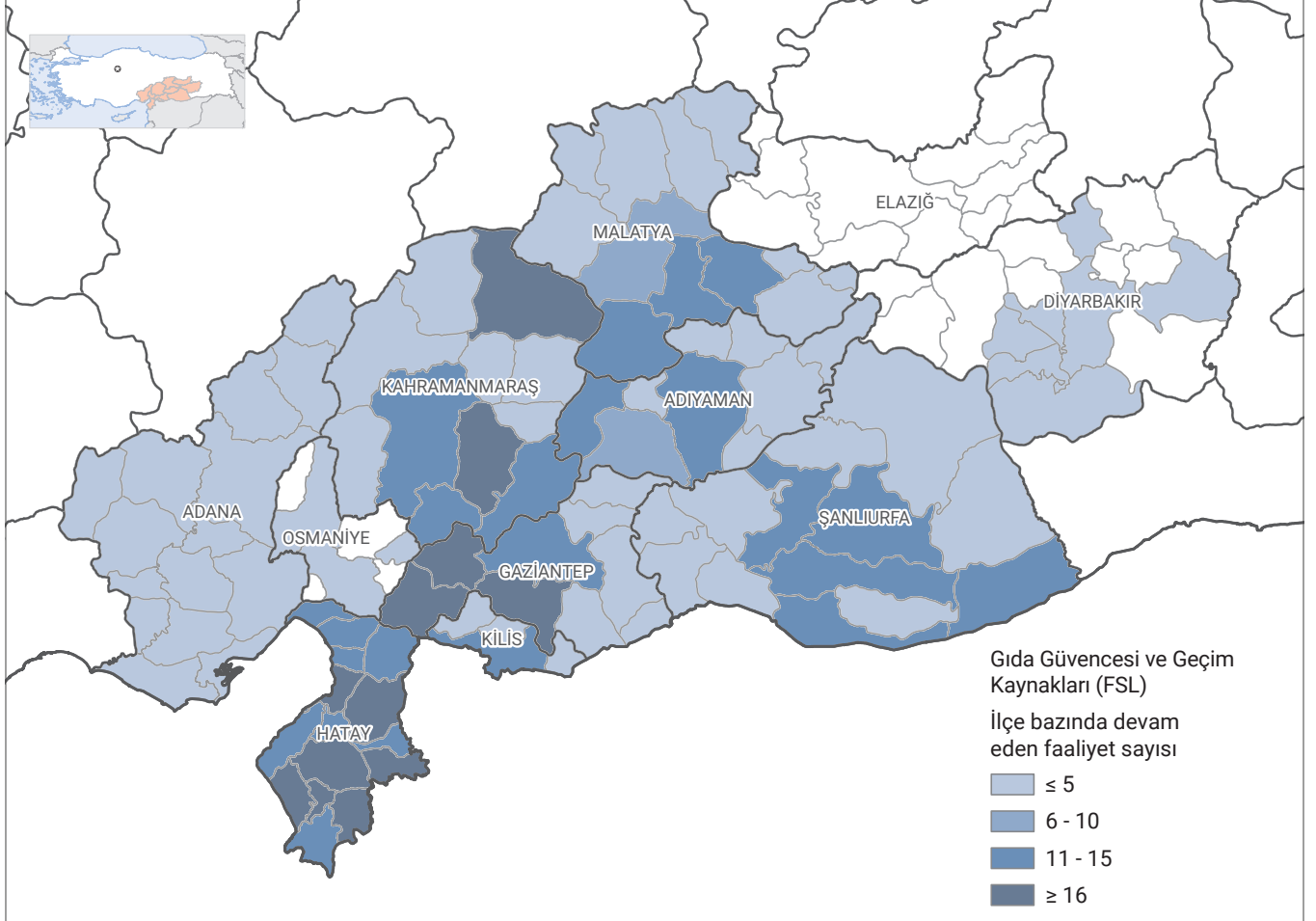
Finansman kıtlığı ve bunun sonucunda gereken ölçekte müdahalelerde bulunmaya yönelik operasyonel kapasitenin sınırlı olması göz önüne alınarak, Barınma Sektörü ortakları, mevcut durumda kaynak veya hizmetlere az erişimi olan veya hiç erişimi olmayan ve kendini toparlanma kapasitesi son derece sınırlı olan, reisi kadın olan hane halkları gibi en kırılgan hane halklarına yönelik yardımlara öncelik verecektir. Buna, aşağıdakilere ek olarak, reisi kadın olan hane halkları, hamile veya emziren kadınlar, yaşlı kadınlar ve engelli bireyler gibi en çok etkilenen kişilere öncelik verilmesi ve desteklenmesi dahildir:

- İyileştirilmiş yaşam alanlarına (termal konfor, güvenlik, özel hayat, vb.) ve gerektiğinde ev hayatına devam etmeye yönelik desteğe sahip, resmi olarak yönetilen ve hizmet verilen alanlara geçici olarak yerleşmiş, çadırlarda kalan insanlar.
- (i) Resmi olarak yönetilen alanlara (istekli ve uygun oldukları durumlarda) taşınma desteği veya (ii) düzensiz yerleşim alanlarındaki kalabalığı önlemek amacıyla, az hasarlı evlerine geri dönmeye veya destek ağlarına yakın yerlere (evlerin onarımında, acil barınakların iyileştirilmesinde veya misafirlik düzenlemelerinde yer almaya istekli oldukları durumlarda) geçmeye yönelik destek alan, kentsel alanlardaki düzensiz yerleşim alanlarına kendiliğinden yerleşmiş, çadırlarda kalan insanlar.
- Kentsel alanlarda bulunan iyileştirilmiş yaşam alanlarına (termal konfor, güvenlik, özel hayat, vb.) sahip veya acil barınma yerleri iyileştirilmiş düzensiz yerleşim alanlarına kendiliğinden yerleşmiş, ve alternatif çözümleri beklerken (başka barınma/konaklama yerlerine taşınamaz veya bunun için uygunsuz halde olduklarında) ev hayatlarını devam ettirmeye yönelik destek alan, çadırlarda kalan insanlar.
- (i) Az hasarlı evlerine geri dönme, veya destek ağlarının yakınlarına taşınma (evlerin onarımında, acil barınakların iyileştirilmesinde veya misafirlik düzenlemelerinde yer almaya istekli oldukları durumlarda) veya (ii) düzenli çadır kentlere taşınma (istekli ve uygun oldukları durumlarda) konusunda desteklenen, kent çevresinde ve kırsal alanlardaki hasarlı evlerinin yanına veya yakınlarına kendiliğinden yerleşmiş kişiler.

Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları

HEDEFLenen İNSAN SAYISI	KADINLAR	ÇOCUKLAR	ENGELLİ BİREYLER	GEREKİNİM (ABD DOLARI)
900 bin	333 bin	234 bin	162 bin	107 milyon

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

İhtiyaç özeti

Gıda güvencesi ve geçim kaynakları, kırsal alanlarda ve düzensiz yerleşim yerlerinde yaşayan ve gıdaya ve/veya yemek pişirme olanaklarına erişimde zorluk yaşayan insanlar başta olmak üzere, etkilenen topluluklar için önceliklidir.

Ayrıca depremden etkilenen bölgeler, Türkiye'nin toplam tarımsal GSYH'sinin %14,5'ini oluşturan tarımsal üretim, gıda sektörü ve tarımsal geçim kaynakları açısından kritik öneme sahiptir. Yakın zamanda tamamlanan TERRA değerlendirmesine göre, tarımsal üretim, besi hayvanları, gıda stokları, tarımsal girdilerdeki kayıplar ve sulama sistemleri, yalıklar, çiftlik binalarının hasar görmesi veya yıkılması nedeniyle tarım sektörü tahmini 6,4 milyar ABD Doları tutarında hasar ve kayba

uğramıştır. Bunun sonucunda, iç ticaretin yanı sıra mevsimlik işçilerin hareket kabiliyeti ve mevcudiyeti sınırlı hale gelmiştir. Depremler gıda sektörünü de oldukça ağır etkilemiştir; gıda ihtiyaçlarının ağırlıklı olarak, düzgün işlemeyen gıda piyasaları ve/veya yüksek gıda fiyatlarıyla bağlantılı olduğu bildirilmiştir. İşgücü eksikliği nedeniyle üretim faaliyetlerinin durması sonucunda, gıda üretimi ve tarımsal üretimin de azalması beklenmektedir. Buna bağlı yaşanacak ekonomik ivme kaybı, arz düşüşüne yol açarak gıda [fiyatları] enflasyonunu artırabilir.

Yardım özeti

Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları (GGGK) sektöründe çalışan 16 ortak, sıcak yemekler ve aşevleri ile günde yaklaşık 2,3 milyon kişiye ulaşılarak gıda yardımı sağlamıştır. Yaklaşık 376 seyyar mutfak kurulmuştur ve halihazırda hizmet vermektedir. Mutfak tesislerinin mevcut olduğu yerlerde, yardımlar gıda paketleri ile sağlanmaktadır. 26 Mart itibarıyla, 9 etkilenen ilde (Adana, Kilis, Osmaniye, Malatya, Şanlıurfa, Adıyaman, Kahramanmaraş, Gaziantep, Hatay) insanlara 135.000'in üzerinde gıda paketi dağıtılmıştır. Bunun yanında, 8 ilde (Kilis, Osmaniye, Malatya, Şanlıurfa, Adıyaman, Kahramanmaraş, Gaziantep, Hatay) nakit temelli faaliyetler ile 88.000 insana ulaşılmıştır. Gaziantep ve Kilis'te ise, mevsimsel tarım desteği alan 750 haneye geçim kaynağı desteği sağlanmıştır.

Ortaklar
37

Ulaşılan İnsan Sayısı
2.4 bin

Yetkili kurumların müdahaleleri ile tamamlanabilirlik

GGGK Sektörü, yardım müdahalelerini tamamlamak amacıyla Türk Hükümeti ile yakın işbirliğini sürdürmektedir; kırsal ve yetersiz hizmet gören alanlarda yaşayanlar başta olmak üzere, etkilenen nüfuslara yardım sağlamaktadır.

- Dışişleri Bakanlığı (DİB) tarafından bir ihtiyaç listesi paylaşılmıştır; liste, GGGK Sektörü tarafından gözden geçirilmekte ve ortaklarının kapasitesine göre değerlendirilmektedir.
- Buna ek olarak, Hatay'da AFAD ve diğer etkilenen bölgelerde ASHB tarafından, gıda yardımına ilişkin ek talepler paylaşılmıştır.

Boşluk analizi ve önceliklendirme

Sektöre ilişkin en acil boşluk ve önceliklerden biri, kırsal kesimde ve düzensiz yerleşim alanlarında yaşayan, kaynaklara erişimi sınırlı olan, yetersiz hizmet gören nüfusun tespit edilmesi ve desteklenmesi olmaya devam etmektedir. Piyasaların aksaması veya yemek pişirme tesislerine yetersiz erişim gibi nedenlerle nakit yardımı veya gıda paketlerinin seçenek olmaktan çıktığı durumlarda, yardımların bu özel koşullara uyarlanması son derece önemlidir. Piyasaların işlediği yerlerde, nüfusun alım gücünün eski haline kavuşturulması ve yerel ekonominin desteklenmesi için nakit yardımlarına öncelik verilecektir. Etkilenen bölgeler tarımsal üretim, gıda işleme, tedarik zincirleri ve tarımsal geçim kaynakları açısından kritik önem taşıdığından, acil tarım desteği (gübre, tohum, fide, pestisit ve sulama sistemlerinin, ve elektrik üretimine yönelik güneş panellerinin restorasyonu) ve acil hayvan sağlığı desteğine (hayvan yemi, küçükbaş ve büyükbaş hayvanlar için çadır ve aşı) ihtiyaç duyulmaktadır.

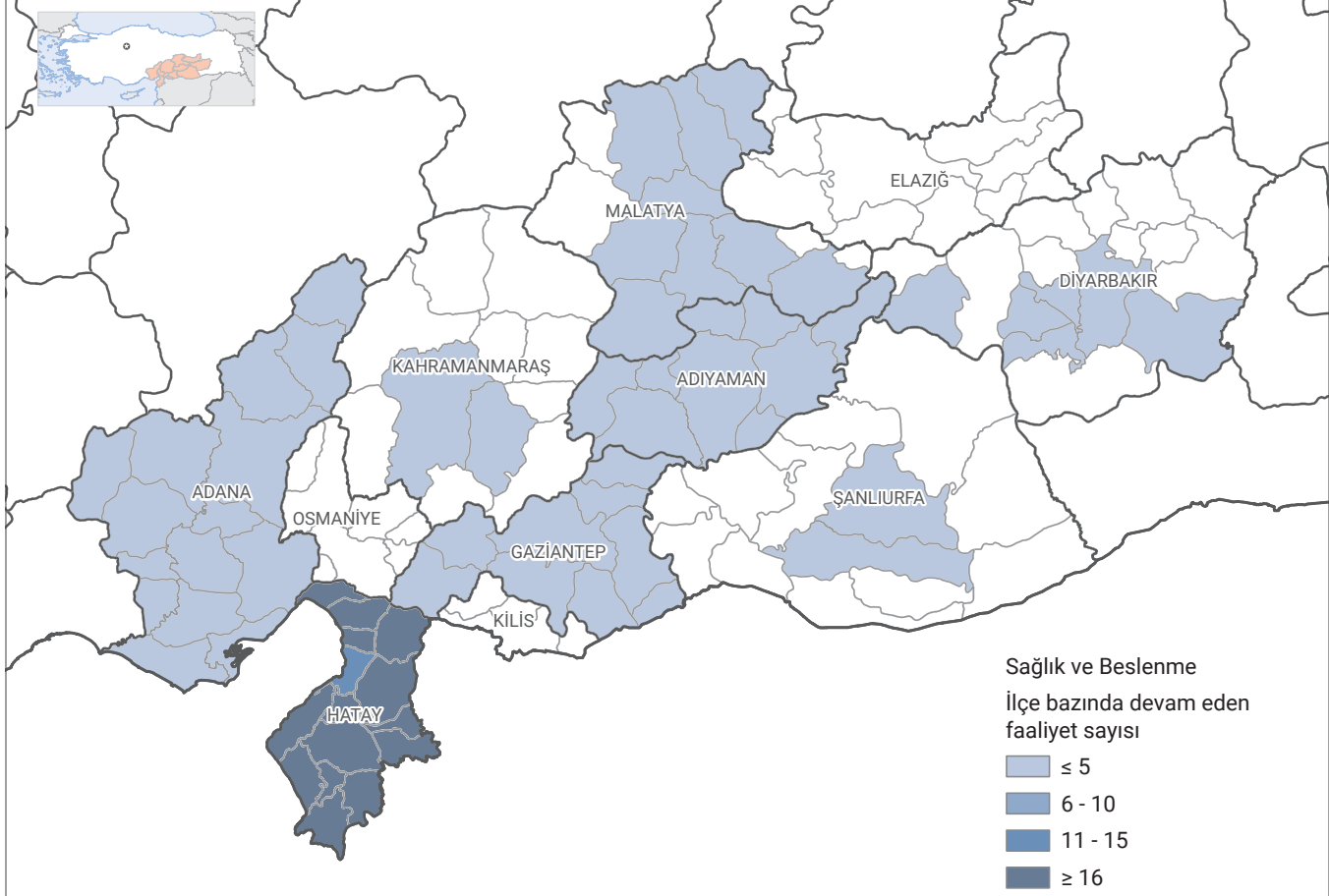
Kalan süreye yönelik stratejik öncelikler

- Gıda güvencesi ve piyasaların işlerliğini izlemek amacıyla çok boyutlu ihtiyaç analizleri ve piyasa değerlendirmeleri yapılması.
- Piyasaların işlediği yerlerde, pişmiş yemekler, hazır yemekler ve gıda kolilerini içeren acil gıda yardımlarından, nakit temelli müdahalelere (CBI) öncelik veren aylık gıda yardımlarına geçilmesi.
- Mevsimsel işlerin bitiş tarihlerine uymak için, piyasaların işlediği yerlerde hedefli nakit transferleri dâhil, acil tarımsal müdahalelerin yapılması, çiftçilerin girdilere erişemediği durumlarda girdileri sağlama, ve hasarlı tarımsal tesislerin acil onarımı.
- Kırsal alanlarda yetersiz hizmet gören topluluklara ulaşmaya odaklanma.
- Çalışma karşılığı nakit yardım girişimlerine öncelik vererek nüfusun geçim kaynaklarını eski haline getirme.⁴⁸
- Mevsimlik tarımda çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması ve engellenmesine özel önem göstererek, tarımsal üretime ve hasat almaya tekrar başlayabilmeleri için gereken koşulların sağlanmasıyla mevsimlik işçileri destekleme.
- Hayvanlar için seyyar ahırlar sağlama.
- Acil enerji ihtiyaçlarına yönelik güneş panellerinin alımı.

Sağlık ve Beslenme

HEDEFLenen İNSAN SAYISI	KADIN	ÇOCUKLAR	ENGELLİ BİREYLER	GEREKsİNİM (ABD DOLARI)
5,2 milyon	1,9 milyon	1,4 milyon	936 bin	118 milyon

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

İhtiyaç özeti

Sağlık Sektörü tarafından, sağlık hizmetlerine erişimde bekleme sürelerinin uzun olduğu ve ilaçların az olduğu tespit edilmiştir. Temel sağlık ihtiyaçları arasında; temel sağlık hizmetleri, ruh sağlığı ve PSS, travmaya bağlı engellilik hizmetleri, CSÜS hizmetleri, bulaşıcı olmayan ve bulaşıcı hastalıkları yer almaktadır.

Geçici Yerleşim Desteği (GYD) kapsamında çıkarılan saha haritalarına göre, 2,4 milyon insan geçici yerleşim alanlarında yaşamaktadır (bunların %68'i düzensiz yerleşim alanlarıdır). Bu yerleşim alanlarında yaşayan nüfusun %25'i hamileler veya emziren anneler, %40'ı ise kronik hastalık sahibi insanlardır. CSÜS malzemelerinin sürekli eksikliği ve gebelik önleyiciler,

menstrüel ürünler, ve emzirmek için güvenli alanlara erişimin olmaması nedeniyle kadınlar ve kız çocukları özellikle etkilenmektedir. Mart ayındaki su taşkınnın ardından, güvenilir suya sınırlı erişim -yani, suya erişim olmaması veya suyun kirlenmesi- ve sanitasyon koşulları nedeniyle ishal, bitlenme ve uyuz gibi riskler artmıştır. Ortaklar aynı zamanda anne sütü ikame ürünlerinin kontrolsüz kullanıldığını, yaşa uygun olmayan gıdaların dağıtıldığını, ve 59 aylıktan küçük bebeklere yönelik temel beslenme taramalarının veya verilerin eksik olduğunu gözlemlemiştir.

Yardım özeti

Sağlık ve beslenmeye yönelik insani yardım müdahaleleri kapsamında 71.524 tıbbi danışma ve hayat kurtarma hizmeti sağlayan 42 Acil Tıp Ekibi (ATE) görevlendirilmiştir (şu anda 10 ekip görevine devam etmektedir). ASHB ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı 1.500 saha görevlisine çocuklara yönelik psikolojik ilk yardım eğitimi verilmiş, 6 sabit ve 11 mobil ünite ile 6.800 kişiye CSÜS hizmetleri sağlanmış ve 2.100 adet üreme sağlığı malzemesi dağıtılmıştır. Kadınlar, kız çocukları, gençler ve diğer kırılgan gruplardan oluşan 13.300 kişiye kadın hijyen kiti ve doğum kitleri sağlanmıştır. Ortakların Hatay'daki kırsal topluluklara hizmet vermek üzere iki mobil ünite görevlendirmiştir, ve 11.000 kanser/lösemi hastası aileleriyle birlikte bölgeden tahliye edilmiştir. Ortaklar ayrıca Adıyaman Üniversite Hastanesi'ne personelin konaklaması amacıyla 40 konteyner sağlamıştır. Beslenmeye ilişkin müdahaleler, çocuk koruma ve erken çocuk gelişimi programlarına dâhil edilmiştir.

Yetkili kurumların müdahaleleri ile tamamlıycılık

Sağlık ve Beslenme Sektörü, Türk Hükümeti'nin yardım çalışmalarını tamamlamak üzere aşağıdaki faaliyetleri yürütmüştür:

- BM sağlık sektörü kuruluşları ile SB, ASHB ve STK'lara yönelik ortak çalıştayda, sağlık ve PSS'ye yönelik ortak eylem planı üzerinde mutabık kalınmıştır.
- Ortaklar arama-kurtarma, PSS, ve 10 mobil sağlık kliniği sağlamanın yanında ATE'lerin SB ile birlikte koordine edilmesine yönelik destek gibi konularda AFAD, SB ve ASHB ile yakın koordinasyon içinde çalışmaktadır. Laboratuvar ayraçlarının yanı sıra uyuz ve bit ilaçlarını içeren 23 tonluk travma ve tıbbi malzeme; CSÜS hizmetlerinin koordinasyonu için İl Göç İdaresi Müdürlükleri (İGİM) ve Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri'ne sağlanan 10 çadırı içeren 25 tonluk temel CSÜS malzemeleri SB'na temin edilmiştir. Etkilenen bölgelerdeki sağlık personeline yönelik 10 konteyner, 18 çadır, ve SB'nı desteklemek üzere 1 mobil klinik sağlanmıştır.
- Bebek ve küçük çocuk beslenmesine ilişkin bilgi materyali Türkçeye çevrilmiştir.

Boşluk analizi ve önceliklendirme

Yapılan sektörler arası coğrafi önceliklendirme çalışması, etkilenen bölgelerde sağlık ve beslenme ihtiyaçlarının daha derinlemesine incelenmesini sağlayarak il düzeyinde, karşılanmayan ihtiyaçların büyüklüğünü ve ciddiyetini daha iyi anlamaya yardımcı olmuştur.

Temel sağlık hizmeti, rehabilitasyon, PSS, CSÜS, güvenilir su, bebek ve küçük çocukların beslenmesi başta olmak üzere, sağlık ve beslenme ihtiyaçları genel olarak yüksek düzeydedir. Diğer ihtiyaçların arasında ise sağlık personeline yönelik konaklama imkanları, prefabrik sağlık tesislerine yönelik destek, ve kırsal alanlara yönelik mobil erişim ekipleri yer almaktadır. Kadınlar ve kız çocukları acil olarak menstrüel ürünlere ihtiyaç duymaktadır, ve özel hayat kaygıları nedeniyle emzirmeye ilişkin güçlükler yaşamaktadır. Ayrıca kadınlarda, güvenilir WASH tesislerinin eksikliğinden kaynaklanan doğum sonrası enfeksiyonlar ve cilt sorunları görülmektedir.

Engelli bireyler özel hizmetlere, sağlık tesisleri ise, özellikle bulaşıcı olmayan hastalıklara yönelik ilaçlara ihtiyaç duymaktadır. Özellikle sağlıkla ilgili sonuçların sağlık dışı ihtiyaç ve boşluklarla ilgili olduğu bölgelerde, sağlık ihtiyaçlarına yönelik sektörler arası yaklaşımın güçlendirilmesi gerekmektedir. Güvenilir suya yeterli erişim olmaması ve tesislerin yetersizliğinden kaynaklanan WASH ile ilgili güçlükler, etkilenen insanların sağlık ve beslenme durumlarına yönelik riskleri artırmaktadır. Kontrolsüz biçimde başlaşılan bebek mamaları ise, sağlık riskleri oluşturan ve koordineli müdahale gerektiren sektörler arası bir diğer güçlüktür.

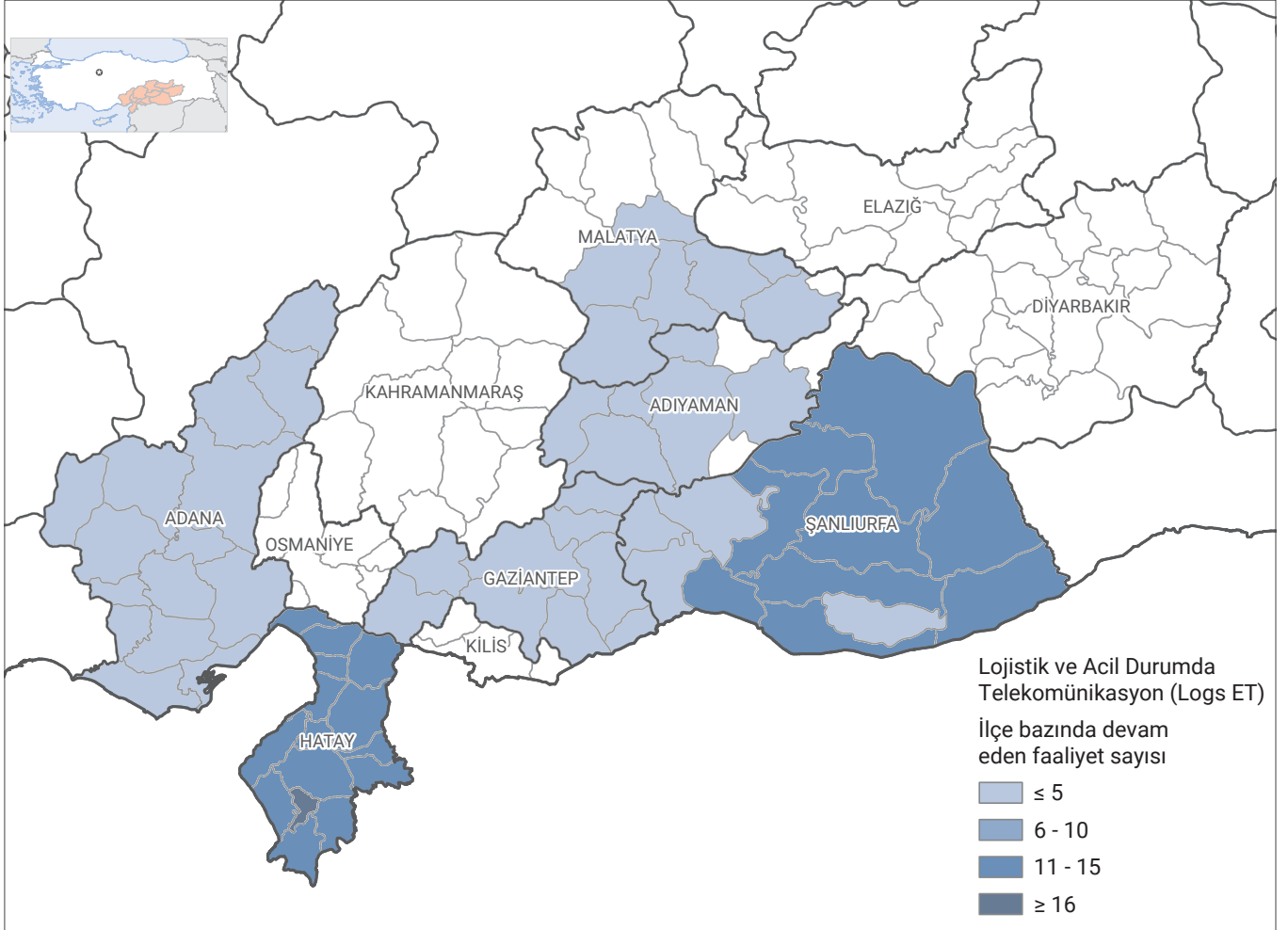
Kalan süreye yönelik stratejik öncelikler

- Merkez düzeyinde mevcudiyeti ve Hükümet yapıları ile koordinasyonu güçlendirme.
- Kaynakların harekete geçirilmesinin yanı sıra, saha ortaklarının ve etkilenen insanların belirlenen öncelikli alanlar ve boşluklara ilişkin farkındalığının artırılmasına yönelik çabaları artırma.
- Sağlık ve beslenme ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak üzere, sağlık hizmetleri (örneğin, CSÜS) için nakit desteğinin kullanımı da dahil olmak üzere, yenilikçi yaklaşımları hayata geçirme, ve sektörler ve ortaklar ile sinerji içinde çalışma.
- Etkilenen nüfusa yönelik, özel hizmetleri de içeren yapılandırılmış PSS faaliyetlerinin kapsamını genişletme, ve sağlık personeline konaklama desteği sağlama.
- Kadınlar ve çocuklara beslenme hizmetleri sunmak üzere STK'lar ile ortaklık anlaşmaları yapma.
- Temel sağlık hizmetleri, CSÜS, enfeksiyon önleme ve kontrolü çalışmalarını da içeren zorunlu sağlık hizmetlerinin devamlılığını sağlama.
- İlgili yöneticilerin talebi doğrultusunda tıbbi ekipman ve malzemelerin temini yoluyla sağlık hizmetlerinin kalitesini güçlendirme. Mobil kliniklerde kadınların tercihleriyle bağdaşan özel hayat düzenlemelerinin mevcut olmasını sağlayarak, SB işbirliğinde mobil klinik faaliyetlerini destekleme.

Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon

HEDEFLLENEN İNSAN SAYISI	KADINLAR	ÇOCUKLAR	ENGELLİ BİREYLER	GEREKİNİM (ABD DOLARI)
G/D	G/D	G/D	G/D	3 milyon

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

İhtiyaç özeti

Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon Sektörü, Türkiye Depremleri Acil Yardım Çağrısı kapsamında 1 lojistik ve BİT faaliyetlerinin koordine edilmesi, insani yardım aktörlerinin verimli faaliyet göstermesini sağlamaya yönelik hizmetlerin sunulması, ve geçici yerleşim alanlarındaki etkilenen nüfusların iletişim imkanlarına erişiminin sağlanması amacıyla 6 Şubat'ta oluşturulmuştur.

40 kadar lojistik değerlendirme (depo ve ulaşım imkanlarında içeren) yapılmıştır. İhtiyaçların arasında depolama kapasitesi ve lojistik ulaştırma çözümlerinin yanı sıra insani

yardım aktörlerine ortak hizmetlerin ücretsiz sunumu yer almaktadır. Acil durumda telekomünikasyon hizmetlerine yönelik ihtiyaç analizleri yapılmıştır – yerli operatörlerin hizmetlerini hızla tekrar vermeye başlamasına rağmen ortaklar, Hatay ve Kahramanmaraş'taki iki koordinasyon alanında oluşturulan bağlanabilirliğin desteklenmesi ve sürdürülmesi gerektiğini tespit etmiştir. Güvenlik iletişim ağına yönelik değerlendirmelerde, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa ve Malatya'da UHF telsiz kapsama alanında boşluklar tespit edilmiştir. Telsiz iletişim, mobil ağların kesintiye uğradığı durumlarda sahadaki BM personelinin güvenliğini desteklemektedir.

Yardım özeti

Lojistik Sektörü, Hatay'ın Antakya ilçesinde 1.400 m2, Malatya'da 1800 m2 ve Adıyaman'da 1800 m2 kapalı geçici ortak depolama alanı sağlamaktadır. Bunun yanında, talep üzerine ve kullanılabilir olduğu durumlarda insani yardım kuruluşlarına mobil depolama üniteleri ödünç verilmektedir. WFP'ye sağlanan aynı hizmetler (havadan taşıma hizmeti, konteynerler, vb.) insani yardım kuruluşlarına da sağlanmaktadır. Sektör, ortakların tedarik zinciri stratejilerinde destek sağlamaya yönelik koordinasyon ve bilgi paylaşım platformları; başlıca fiziksel erişim engellerine dinamik olarak genel bakış sağlamaya yönelik interaktif haritalar; ve gümrük bilgilerinin paylaşımına yönelik "İthalat ve Gümrükten Birlikte Geçiş (Importation and Customs Clearance Together)" (IMPACCT) ile koordinasyon sağlayarak insani yardım kuruluşlarını desteklemektedir. Sektör aynı zamanda, Türkiye'de lojistik sektörünün personel ve teknik kaynaklarını bir araya getiren kamu-özel sektörü lojistik destek ağı olan Lojistik Acil Durum Ekibi (LET) aracılığıyla özel sektörün kapasitesini güçlendirmektedir.

Yerel Acil Durumda Telekomünikasyon Çalışma Grubu, insani yardım müdahale görevlileri, hükümet temsilcileri ve özel sektör ile yakın temas kurmaktadır. Devam eden Acil Durumda Telekomünikasyon hizmetleri, 10'u Hatay ve 10'u Malatya'da olmak üzere iki geçici yerleşim alanında 2.000 kişiye destek sağlayan 20 şarj ünitesini içermektedir ve 40 ünite daha alım aşamasındadır. Etkilenen insanlar devam eden acil durumda aileleriyle iletişime geçmek, bilgiye erişmek, ve olan bitenden haberdar olabilmek için cep telefonlarını şarj edebilmektedir. Ortaklar aynı zamanda Hatay ve Kahramanmaraş'taki koordinasyon alanlarında veri bağlanabilirliğine daha iyi erişime yönelik destek ve bakım hizmeti sağlamaktadır; ayrıca, kritik ekipmanın başka yerlere taşınması ve BM personelinin el telsizlerinin kullanımı hakkında eğitilmesi dâhil olmak üzere, etkilenen bölgelerde güvenlik iletişim hizmetlerinin güçlendirilmesine yönelik destek verilmektedir.

Ortaklar

7

Ulaşılan İnsan Sayısı

2 bin

Yetkili kurumların müdahaleleri ile tamamlayıcılık

Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon Sektörü, Türk Hükümeti bünyesinde Lojistik Sektörü için temel odak noktası olarak görevlendirilen Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na bağlı Uluslararası Politikalar Daire Başkanlığı ile yakın çalışmalar yürütmektedir. Bakanlığın hedefi, Cumhurbaşkanlığı koordinasyonunda, hükümetin lojistik ihtiyaçlarına ilişkin bilgileri paylaşmaktır. Bakanlık temsilcilerinin düzenli katılım sağladığı Acil Durumda Telekomünikasyon Çalışma Grubu, katılım mekanizması olarak kullanılmaktadır.

Boşluk analizi ve önceliklendirme

Türkiye'ye akın akın gelen insani yardım kargoları karşısında, geçici ortak depolama tesisi bakımından eksiklik mevcuttur. Ortaklar (özellikle STK'lar), akreditasyon süreçleri nedeniyle küresel ortakların kaynaklarına erişimde gecikmeler yaşamaktadır.

Mart ortasında aşırı yağışların neden olduğu taşkın, Malatya'da Acil Durumda Telekomünikasyon şarj istasyonlarının kurulumunda gecikmelere yol açmıştır. Mümkün olduğu yerlerde, BİT ekipmanı yerel piyasadan satın alınmaktadır; ancak bazı kritik ekipman ya gereken miktarda mevcut değildir, ya da hizmetlerin hayata geçirilmesi için gereken standardı karşılamamaktadır.

Kalan süreye yönelik stratejik öncelikler

Hayat kurtarıcı yardım malzemeleri ve hizmetlerinin etkilenen nüfuslara zamanında ve kesintisiz biçimde sunulmasının sağlanması için, insani yardım kuruluşlarının gereken güvenilir lojistik hizmetlerine ve lojistik kapasiteleriyle ilgili bilgilere erişimine öncelik verilmektedir. Öncelikler arasında:

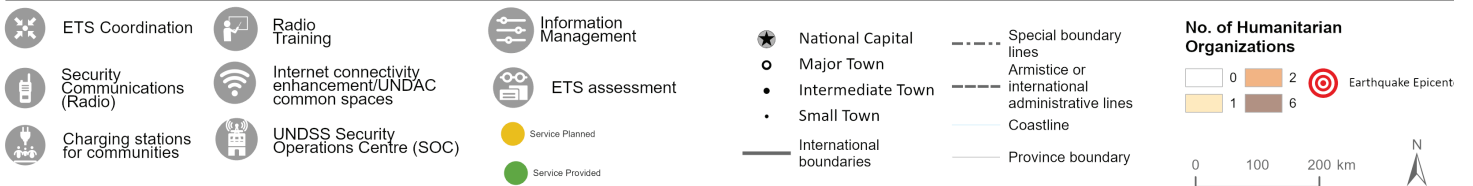
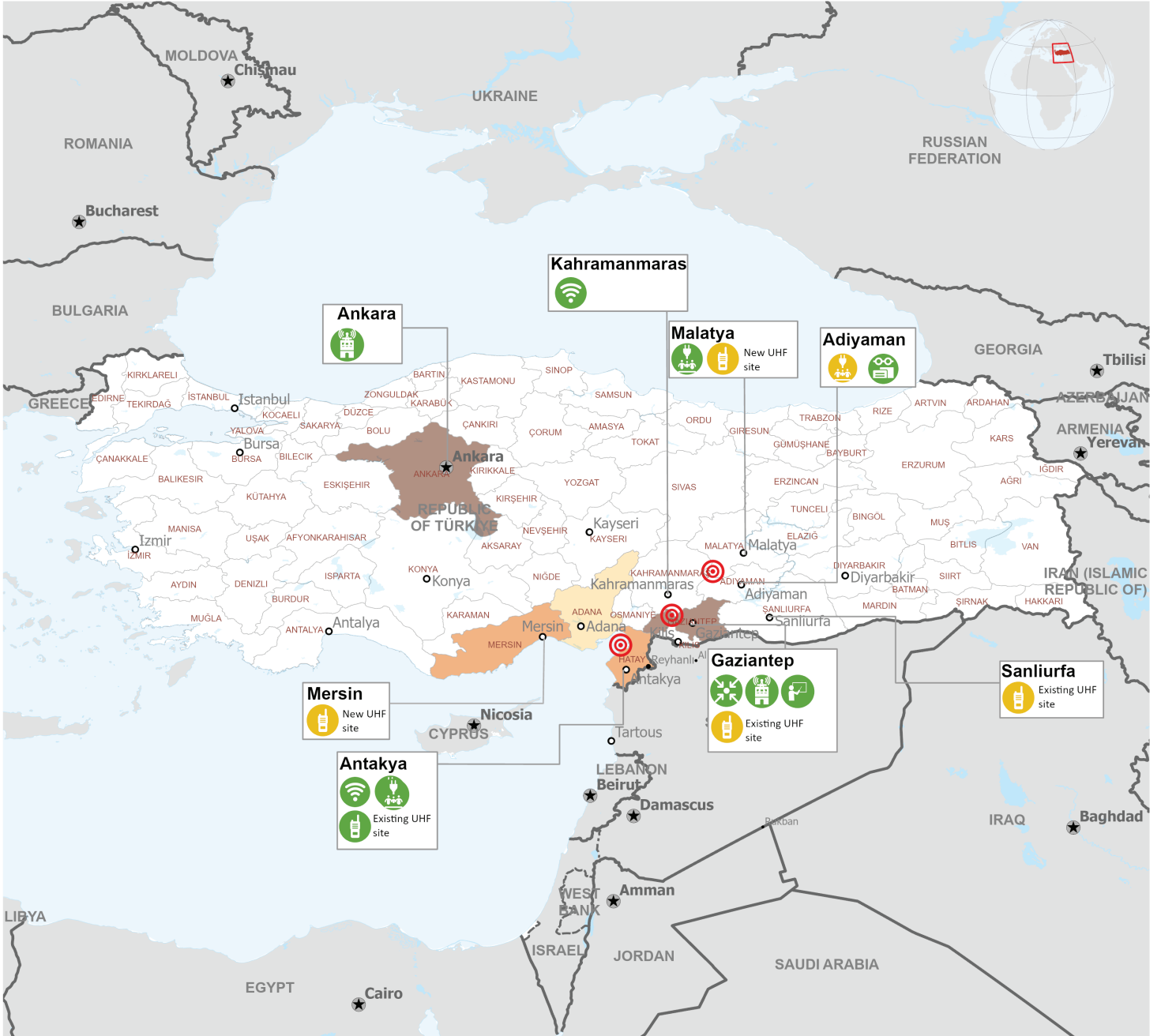
- Mayıs 2023 ortasına kadar, Hatay, Adıyaman ve Malatya'da ortak depolama hizmetlerinin sağlama.
- Koordinasyon ve bilgi yönetimini sürdürme ve tüm insani yardım kuruluşlarına yönelik olarak, lojistik bilgi ürünlerinin üretimi.

Öncelikler; insani yardım aktörlerine güvenilir iletişim hizmetlerinin ve etkilenen insanlara bilgi sağlamanın yanında, aşağıdakileri de içermektedir:

- Kurumlar arası alanları desteklemek üzere hazırda bekleyen ortaklarla, etkilenen bölgelerde faaliyet gösteren insani yardım aktörlerinin veri bağlanabilirliği ihtiyaçlarını izleme.

- Gaziantep'te Güvenlik Operasyon Merkezi'nin (GOM) yerini değiştirmek; Hatay ve Şanlıurfa'da UHF telsiz ağını tadil etmek ve iyileştirmek; Malatya'da ve güvenlik iletişimine ihtiyaç duyulan diğer yerlerde altyapı kurmak üzere Birleşmiş Milletler Güvenlik ve Emniyet Departmanı (UNDSS) ile çalışmaları sürdürme.

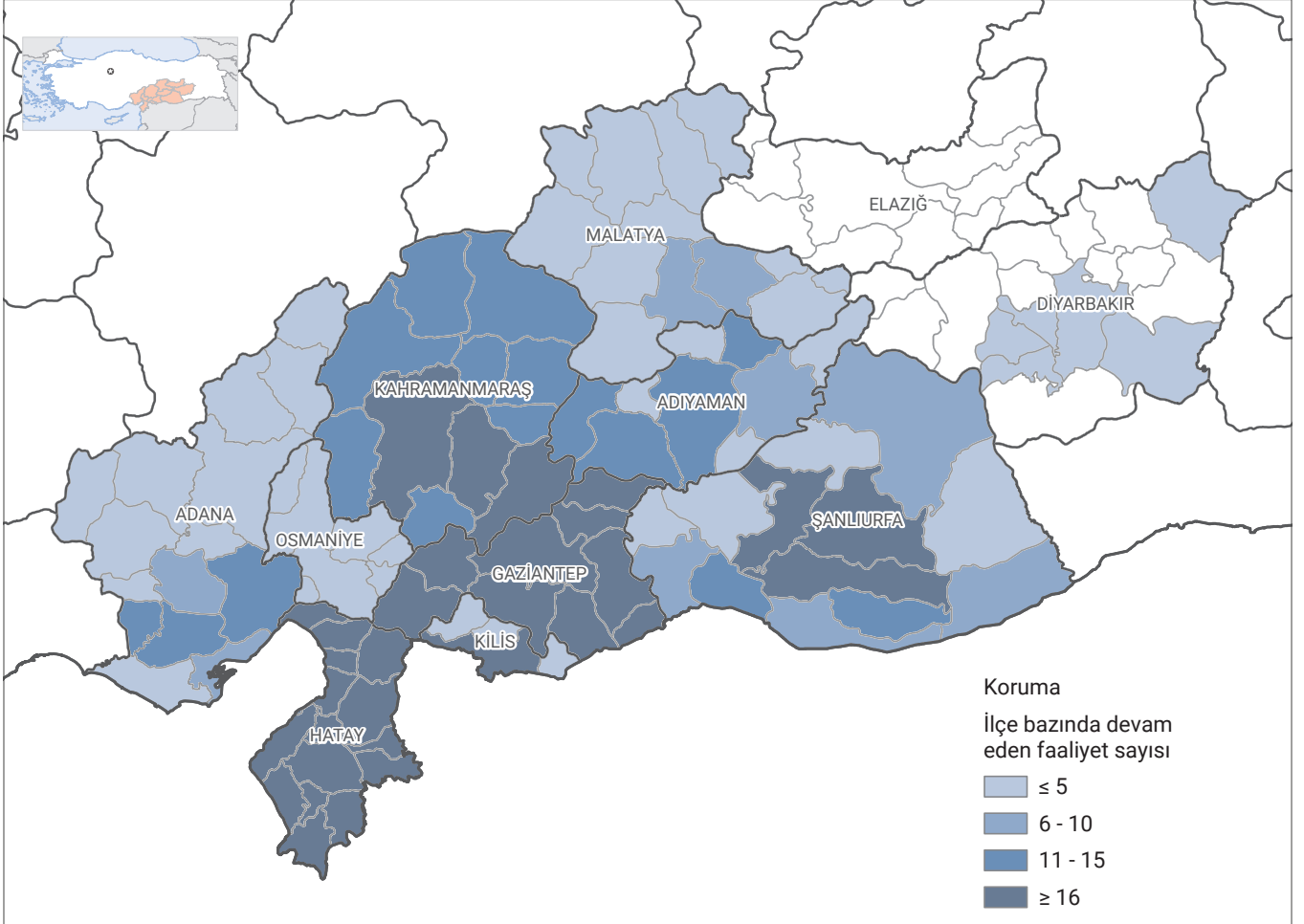
- Gereken ekipmanın yerel piyasada mevcut olup olmadığına bağlı olarak, Hatay ve Adıyaman'da 40 şarj istasyon ünitesi daha kurma. Ortaklar, yetkililerle ortak çalışarak diğer yerlerdeki şarj istasyonu ihtiyaçlarını değerlendirmeye devam edecektir.

Koruma

HEDEFLLENEN İNSAN SAYISI	KADINLAR	ÇOCUKLAR	ENGELLİ BİREYLER	GEREKİNİM (ABD DOLARI)
2 milyon	740 bin	520 bin	360 bin	104,7 milyon

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

İhtiyaç özeti

Değerlendirmelerde, engelli bireyler, reisi kadın olan haneler, emziren kadınlar, refakatsiz yaşlılar ve çocuklar, ve kırsal kesimde yaşayan kadınlara öncelik verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yaşanan krize bağlı aşırı stres etkenlerinden etkilenen yetişkinler, ergenlik dönemindeki çocuklar ve çocuklara yönelik PSS ve travma sonrası rehabilitasyona duyulan ihtiyaç devam etmektedir.

850.000 çocuğun yaşadığı yerden ayrıldığı, 4 milyon çocuğun ise eğitiminin aksadığı tahmin edilmektedir. Derslerin devam etmeye başlamasıyla, binlerce çocuk acil durumda eğitime bel bağlamaktadır. Ebeveynler de çocuklarıyla baş etme, onları koruma ve bakım sağlamak üzere desteğe ihtiyaç duymaktadır. Ancak sosyal sektör hala personel kıtlığı çektiğinden, çocuk

koruma hizmetleri sınırlıdır. ASHB tarafından, 1.910 refakatsiz çocuk kayda geçirilmiştir; bunların 1.752'si aileleriyle yeniden bir araya getirilirken, 76 çocuk hastanede yatmakta ve 82 çocuk kurum bakımına yerleştirilmiştir.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin (ŞÖNİM) yıkılması nedeniyle, özellikle Kahramanmaraş ve Hatay'da şiddet önleme ve müdahale hizmetlerinin büyük bölümü sekteye uğramış veya azaltılmıştır. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelli bireylere yönelik özel hizmetlerin yeniden tesis edilmesine acil ihtiyaç duyulmaktadır. Yerleşim yerlerinde WASH tesislerinin ayrıştırılması, aşırı kalabalık ve özel yaşamla ilgili önlemler de dâhil olmak üzere, kadınlar, kız çocukları ve kırılgan durumdaki diğer bireylere yönelik şiddet riskiyle mücadeleyle yönelik azaltım önlemleri alınması gerekmektedir.

İdari binaların yıkılması nedeniyle nüfus kayıtlarına ve vatandaşlık, konut, arazi ve mülkiyetle ilgili belgelere erişim aksamıştır. Mülteciler gibi özel ihtiyaçlara sahip kişiler de dahil olmak üzere, etkilenen birçok insanın yıkılmış veya hasarlı evlerinden kişisel belgelerini almadan kaçmış olması bu sorunu daha da artırmaktadır. Belgelerin olmaması, hareketleri ve hizmetlere erişimi tehlikeye atabilmekte, aynı zamanda konut ve mülkiyet ile ilgili iddiaları etkileyebilmektedir.

Geçici ve uluslararası koruma altındaki insanların yanı sıra Türk vatandaşları, devletin sağladığı mevcut sosyal koruma hizmetlerine erişebilmektedir ve koruma ortakları tarafından nakit yardım yaklaşımı halihazırda kullanılmaktadır. Piyasaların büyük bölümü işlemektedir; toplum tarafından, menstrüel ürünlerin yanı sıra kadınlar ve kız çocuklarının ihtiyaç duyduğu diğer malzemeler de dâhil olmak üzere, koruma ihtiyaçlarına yönelik olarak nakit kullanımı tercih edilmektedir.

Yardım özeti

30 Mart 2023 itibarıyla, 137.130 depremzede (bunların %53'ünü kadınlar ve kız çocukları oluşturmaktadır) koruma hizmetlerinden yararlanmışlardır. Koruma Sektörü, çocuk koruma hizmetlerinin sağlanmasında devlet ve belediye aktörlerini desteklemeye devam etmektedir. Bu destekler çocukların ihtiyaçlarının ele alınmasına yönelik temel yardım malzemelerinin dağıtımı, çocuk dostu alanların oluşturulması ve 2.932 çocuğa yönelik sürekli ve yapılandırılmış çocuk koruma veya psiko-sosyal destek verilmesini kapsamaktadır. 131.000'den fazla çocuk ve bakıcıya PSS ve psiko-sosyal ilk yardım verilmiştir; vaka yönetim hizmetleriyle 29.808, farkındalık artırıcı oturumlar ile 16.465 kişiye ulaşılmıştır.

Koruma aktörleri, ŞÖNİM'ler aracılığıyla kadınlar ve kız çocuklarına yönelik şiddet mağdurlarına hizmet sunumunun devamlılığını sağlamak ve bunun yanında, kadın hijyen kitleri ve malzemelerinin teslimi ve dağıtımında diğer devlet ve belediye hizmet sağlayıcılarına yardımcı olmak üzere ASHB'ye destek vermektedir. Koruma ortakları aynı zamanda toplum gönüllüleri ve sağlık çalışanlarına psiko-sosyal ilk yardım ve PSS hizmeti vermiştir.

Koruma aktörleri ayrıca sevk, hukuki danışmanlık ve yardım, özel ihtiyaçları olan bireylere yönelik koruma amaçlı nakit sağlanmasıyla vaka yönetimi ve koruma değerlendirmeleri, engeli bireylere yönelik kişiye bağlı destek, ve daha az etkilenen illere taşınma desteğine ihtiyaç duyan ailelerin ulaşım giderlerinin karşılanmasını içeren bireysel koruma müdahalelerinde bulunmuştur.

Deprem müdahalelerinde korumanın yaygınlaştırılmasına yardımcı olmak ve korumanın merkezi niteliğini teşvik etmek amacıyla, koruma aktörleri, koruma risklerinin belirlenmesi ve azaltılmasının yanında etkilenen nüfuslara hesap verebilirliği artırmak için diğer sektörlerle yakın işbirlikleri yapmıştır. Koruma ortakları kadınlar, çocuklar, ergenlik dönemindeki çocuklar, engelli bireyler ve diğer grupları hedefleyen ve kapsayan topluluk komitelerinin yeniden canlandırılmasına ek olarak toplum gönüllüleri tarafından bilgi yayılması, yardım hatları ve şikayet mekanizmalarının kurulmasını içeren toplum temelli koruma hizmetlerine yönelik iletişim ve bilgi kanallarını güçlendirmiştir. Bunların yanında, hane halkı ziyaretlerinde devletin hizmet sağlayıcılarına eşlik etmiştir.

Koruma Sektörü, asgari standartlar ve ilkelerin tüm sektör ortakları tarafından uygulanmasını sağlamakla görevli Cinsel Sömürü ve İstismarı Önleme (CSİÖ) Ağı ve Etkilenen Nüfusa Karşı Hesap Verebilirlik (ENHV) Görev Gücü'nün oluşturulmasına yardım etmiştir.

Bu rakamlar yalnız sektör üyeleri tarafından doğrudan sağlanan hizmetleri belirtmektedir, ve devletin koruma aktörleri aracılığıyla sağlanan tüm destekleri içermez.

Yetkili kurumların müdahaleleri ile tamamlayıcılık

Türk Hükümeti tarafından sağlanan hizmetlere destek olmak amacıyla, Koruma Sektörü ortakları aşağıdaki faaliyetleri yürütmeye devam etmektedir:

- Çocuk dostu ve kadınlar ile kız çocukları için güvenli alanların oluşturulmasında ASHB ve Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri (ASHİM) ile işbirliği kurma; etkilenen illerdeki düzenli ve düzensiz yerleşim alanlarında PSS sağlama.
- Yüksek riskli koruma vakalarını tespit etme ve ASHB kurumlarına sevklerini gerçekleştirme.
- Hukuk davalarının sevk de dâhil olmak üzere, hukuk hizmetlerine ihtiyaç duyanlara hukuk hizmetlerinin sağlanmasında Baroları destekleme. Buna, özel ihtiyaçlara sahip mülteciler de dâhil olmak üzere en kırılgan durumdaki insanlara yönelik hukuki yardım hizmetlerinin kapasitesinin artırılmasına yönelik destek de dahildir.
- Belge verilmesi, ve GBM'lerde ikamet eden insanlara yönelik bireysel koruma desteği dâhil, devlet kurumlarının sunduğu hizmetlere mültecilerin de dahil edilmesinde GİB ve İGİM'ler ile işbirliğine devam etme.

Boşluk analizi ve önceliklendirme

Bu boyutta bir acil durumda yardımların kapsayıcı olması son derece büyük bir zorluktur; bununla birlikte kapsayıcılık, deprem müdahale çalışmalarını yürüten tüm sektörlerin hedefidir ve korumanın anaakımlaştırılması sürecinin temel bileşenlerinden biridir. Ortaklar farklı yaş gruplarına uygun PSS, standartlaştırılmış çocuk koruma vaka yönetim müdahaleleri, engelli çocuklara ve ergenlik dönemindeki çocuklara yönelik özelleştirilmiş çocuk koruma hizmetlerini içeren çocuk koruma müdahalelerini yaygınlaştırmaktadır. Uygun sevk yollarının belirlenmesi, yerel örgütlere yönelik eğitimler, ve diğer sektörlerin çocuk koruma hizmeti sağlayıcıları konusunda desteklenmesi için çocuk koruma hizmetlerinin haritalandırılması gerekmektedir.

Kadınlar ve kız çocuklarına yönelik şiddet, koruma sektörü çalışmalarında temel bir sorun olmaya devam etmektedir, ve ŞÖNİM'lerin yıkılmış olması nedeniyle, Adıyaman ve Hatay başta olmak üzere etkilenen illerde ihtiyaçlar hala karşılanamamıştır. Mevcut durumda hizmet sunumu yalnız şiddet mağdurlarının başka illere transfer edilmesi ile mümkündür. Riskler, haklar ve erişim desteğine ilişkin bilgileri de içeren mevcut hizmetlere ilişkin farkındalık artırıcı oturumlar, başta kadınlar ve kız çocukları olmak üzere, şiddet tehdidi altındaki insanlar ve şiddet mağdurlarının desteklenmesinde son derece önemlidir. Hizmetlerin kadınlar ve kız çocuklarını daha fazla risk altına sokmaması için, tüm aktörlerin korumaya ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı programlamayı güçlendirmesi gerekir. En kırılgan durumlardaki, özel ihtiyaç sahibi insanları hedefleyen uzmanlaşmış PSS desteği başta olmak üzere, psiko-sosyal desteğe yönelik ihtiyaç çok büyük ölçüde artmıştır. Özellikle kadınlar ve kız çocukları, hijyenlerini güvenli ve özel olarak sağlamak için ek desteğe ihtiyaç duymaktadır; bu imkanın eksikliği psikolojik sıkıntıları artırmaktadır. Medeni hukuk ve mülkiyetle ilgili belgelerin büyük ölçekte kaybolması nedeniyle, depremden etkilenen insanlar için daha da zorlaşan, konut, arazi ve mülkiyet ile ilgili uyuşmazlıkların çözümü ve tazminat talepleri gibi konuların, orta ila uzun vadeli müdahale ve toparlanma aşamalarının giderek daha önemli parçası haline gelmesi muhtemeldir.

Kalan süreye yönelik stratejik öncelikler

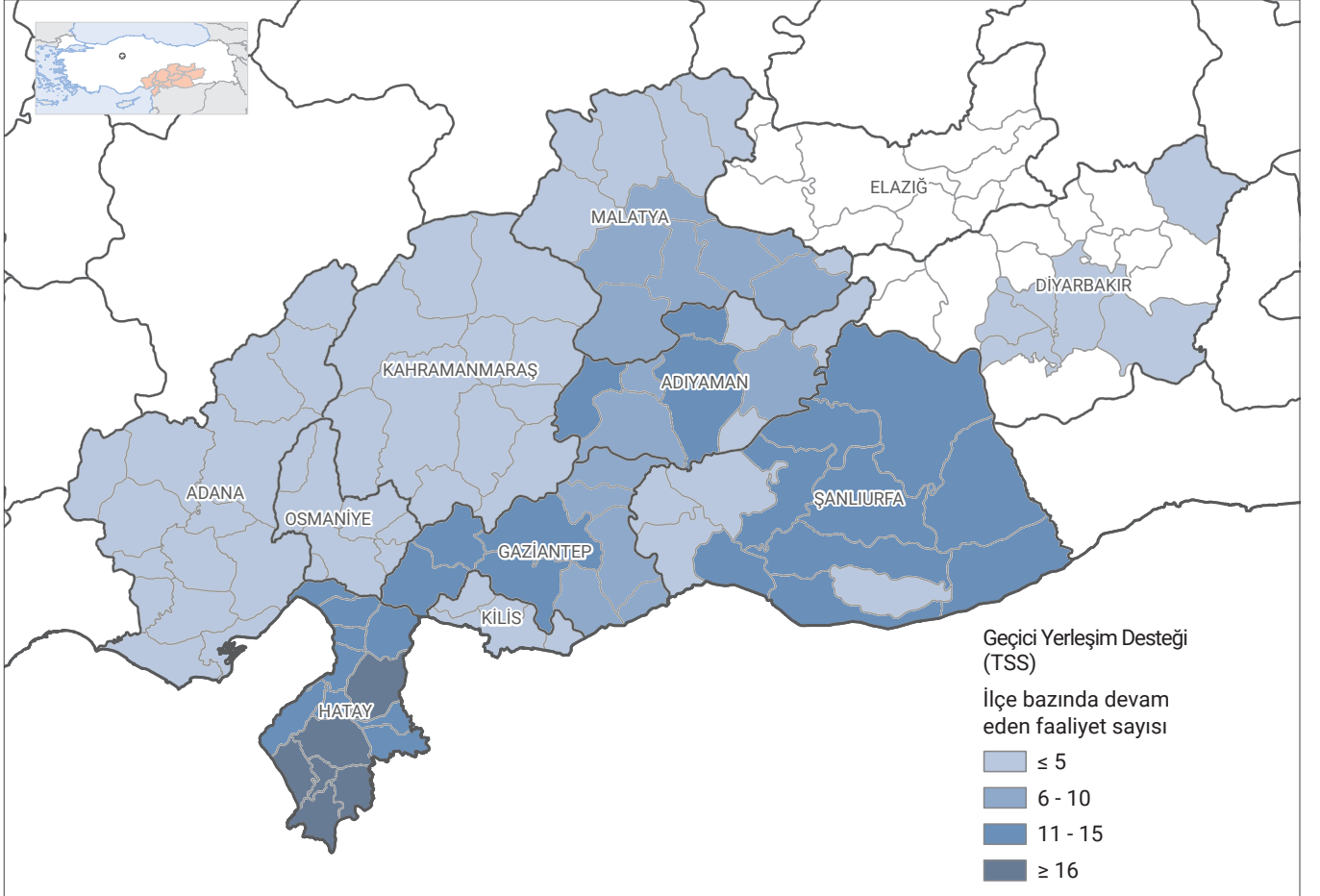
Koruma Sektörü ortakları aşağıdaki faaliyetlere öncelik vermeye devam edecektir:

- Nüfus kaydı ve belgelemeden sorumlu kamu kurumlarını desteklemeye devam etme; bilgi paylaşımı ve diğer kamu hizmetlerine yönelik yerel ve diğer platformları güçlendirme.
- Mülteciler gibi özel ihtiyaçları olanlar dahil, tüm etkilenen insanların kapsanmasını, katılımını ve geri bildirimini sağlamak üzere toplum temelli koruma faaliyetlerini yaygınlaştırma.
- Yaşa uygun PSS, zararlı baş etme mekanizmalarının önlenmesi (çocuk evliliği, zorla evlendirme ve çocuk işçiliği gibi), çocuk koruma aktörlerine yönelik vaka yönetimi ve eğitime odaklanarak, şiddet, istismar, sömürü riski altındaki çocuklar/ergen dönemindeki çocuklara yönelik hedefli ve entegre çocuk koruma hizmetlerini yaygınlaştırma.
- Özellikle yeterli hizmetin mevcut olmadığı bölgelerde, şiddet mağduru kadınlar ve kız çocuklarına yönelik hizmetleri artırma (nakit ve fiş yardımının vaka yönetimine entegre edilmesi dahil).
- Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddete ilişkin azaltıcı önlemler ve sevk sistemlerinin GYD, Barınma/Gıda Dışı Malzemeler, WASH ve sağlık gibi kilit insani yardım sektörlerine entegrasyonunu destekleme.
- Şiddete müdahale hizmetleri haritalarının güncel olmasını sağlama, koordineli sevk yolları oluşturma, ve risk altındaki gruplara yönelik hayat kurtarıcı bilgi paylaşımı.
- Reisi kadın olan haneler, engelli kadınlar ve bakıcıları, ve kırsal kesimde yaşayan kadınlar odağında, kadınlara yönelik gelir getirici fırsatları destekleme.
- Kadınlar ve kız çocuklarının menstrüasyon, hijyen ve bilgi ihtiyaçlarının insana onuruna yakışır biçimde karşılanmasını sağlamak üzere kadın hijyen kitlerinin dağıtımını artırma.
- Hükümet tarafından mevcut sosyal koruma programları kapsamında sağlanan nakit desteğini tamamlayan koruma amaçlı nakit yardımı teşvik etme.
- CSİÖ Ağı ve ENHV Görev Gücünü destekleyerek CSİÖ ve ENHV faaliyetlerinin kapsamını genişletme.

Geçici Yerleşim Desteği

HEDEFLenen İNSAN SAYISI	KADINLAR	ÇOCUKLAR	ENGELLİ BİREYLER	GEREKsİNİM (ABD DOLARI)
17 bin	6 bin	4 bin	3 bin	7 milyon

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

İhtiyaç özeti

Dünya genelinde Kamp Koordinasyonu ve Kamp Yönetimi (KKKY) olarak bilinen Geçici Koruma Desteği, depremin ardından geçici yerleşim alanlarında yaşamaya başlayan toplam insan sayısını belirlemeye yönelik ilk haritalama çalışmasını tamamlamıştır. 20 Şubat'tan 17 Mart'a kadar 11 ilde 124 ilçenin 116'sında veri toplama çalışmaları yapılmıştır. 1.586.830'u düzensiz ve 791.719'u düzenli olmak üzere, toplam 2.378.549 kişinin yerleşim yerlerinde yaşadığı tespit edilmiştir. En çok etkilenen Adıyaman, Malatya, Kahramanmaraş ve Hatay illeri geçici yerleşim yerlerinde yaşayanların %92'sine ev

sahipliği yapmaktadır. Düzenli yerleşimlerdeki tüm insanların %70'ini, düzensiz yerleşimlerdeki ise %57'si ile, düzenli ve düzensiz yerleşim yerlerinde en çok insan barındıran il Hatay'dır.

Deprem öncesi nüfus bilgileri ile karşılaştırıldığında, Adıyaman'da toplam nüfusun %19'u, Malatya'da %30'u, Kahramanmaraş'ta %62'si, ve Hatay'da %65'i yer değiştirmek zorunda kalmıştır. Adıyaman'ın, nüfus öncesindeki nüfusun %76'sının yerini değiştirdiği bildirilen Tut ilçesi gibi özel ilçelere bakıldığında bu rakamlar önemli değişiklik göstermektedir.

GYD merkezi odak noktaları ve ortakları tarafından yapılan ve GYD saha haritalama çalışmasının bulgularını güçlendiren ek saha izlemeleri, özellikle WASH, barınma, ve engelli bireylere yönelik özel müdahaleler gibi, önemli çok sektörlü ihtiyaçları ortaya çıkarmıştır. Bunun yanında topluluklar sık sık, mevcut hizmetler, devletin sosyal koruma programlarına uygunluk, ve yardımlara erişim konusunda bilgilendirmeye ilişkin bilgi talebinde bulunmaktadır. Son olarak aydınlatma; yangın güvenliği; ve enkaz gibi tehlikelerden uzaklaşmak için yeniden düzenleme gibi saha iyileştirmeleri, bazı bölgelerde hala öncelikler arasındadır. Düzenli yerleşim alanlarında ihtiyaçların görünürlüğü ve bunlara ilişkin raporlama daha yüksek olmakla birlikte, düzensiz yerleşim alanlarında kalan kişilerin öncelikler temelinde belirlenen ve hedefe yönelik sunulan hizmetlere erişimi daha azdır.

Yardım özeti

GYD Sektörü'nün temel hedefi, afetten etkilenen kişilerin yardımlara, bilgiye ve korumaya adil ve onurlu bir şekilde erişmesini sağlamak amacıyla geçici yerleşim yerlerindeki kişileri temsil etmektedir. . GYD Sektörü, Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG) toplantılarında güncellemeler ve saha düzeyinde tespit edilen ilgili öncelikler ve boşlukların sektörler arası strateji ve planlara yansıtılmasını sağlayarak, bilgi paylaşımı, koordinasyon, raporlama ve savunuculuğu desteklemektedir. Merkez düzeyinde ise, GYD Merkezi odak noktaları, yerel yetkililer işbirliğinde, düzenli ve düzensiz yerleşim alanlarında ihtiyaçların tespiti ve sevklerle destek sağlamak üzere düzenli olarak saha ziyaretleri gerçekleştirmektedir. 27 Mart 2023 itibarıyla yaklaşık 20.000 kişinin barındığı 136 yerleşim alanını ziyaret eden GYD merkezi odak noktaları 62 sevk gerçekleştirmiş ve bunların %40'ı çözüme kavuşturulmuştur. Gerçekleştirilen sevklerin önemli kısmı WASH, kadınlara yönelik hijyen malzemeleri, barınma ve gıda dışı malzemeler, ve engelli bireylerin ihtiyaçlarının ele alınmasıyla ilgilidir.

Dördü Hatay, Malatya, Adıyaman ve Kahramanmaraş'ta çalışan GYD ortakları, etkilenen dört önemli il genelinde mobil faaliyetler, sahalarda hizmet haritalaması, topluluk odak noktalarının oluşturulması, temel ihtiyaçların yönlendirilmesi ve saha iyileştirmeleri gibi faaliyetleri yürütmektedir. Altı ortak ise düzensiz yerleşim yerlerinde yaşayan 1.494.590 kişinin (Hatay'da 902,101; Kahramanmaraş'ta 370,436, Malatya'da 145,899, Adıyaman'da 76,154) barındığı alanları içermeye yönelik çalışmalar veya planlamalar yapmaktadır; başlangıçta kapsama alanı bu bölgelerdeki düzensiz yerleşim yerlerinde yaşayan insanların %40'ına ulaşacak olup, Gaziantep ilinin Nurdağı ve İslahiye ilçeleri gibi, daha çok etkilenen ilçeler hedeflenerek, illerde yaygınlaştırma çalışmaları yapılmaktadır.

Ortaklar
6

Ulaşılan İnsan Sayısı
598 bin

Yetkili kurumların müdahaleleri ile tamamlayıcılık

Genel olarak acil müdahale ve toparlanma çalışmalarından sorumlu öncü Hükümet kuruluşu olarak AFAD aynı zamanda düzenli yerleşim yerlerinin yönetimine, düzensiz yerleşim yerleri de dâhil olmak üzere tüm geçici yerleşim yerlerinde müdahalelerin koordinasyonuna öncülük etmektedir. Yerel düzeyde, AFAD işbirliğinde acil durum müdahalelerine öncülük eden kaymakamlar ve görevlendirilmiş geçici valiler kilit ihtiyaçları belgelemekte, konteyner kentlere doğru hareketi kolaylaştırmakta, ve daha kırsal kesimlerde taleplere yanıt verilmesinde mahalle yetkilileriyle eşgüdüm sağlamaktadır.

Düzenli yerleşim yerlerinin AFAD ve valiler tarafından yönetildiğinin farkında olarak:

- GYD Sektörü merkezinin odak kişileri, düzenli yerleşim alanlarında kilit ihtiyaç ve talepleri belirlemek üzere yerelde yetkili meslektaşları ve AFAD ile düzenli olarak etkileşimde bulunarak bunları insani yardım ortaklarına iletmede ve sevk etmektedir; diğer yandan, bu yerlerdeki ihtiyaçlara öncelik sıralaması yapılması ve etkili insani yardımın özellikle kırsal alanlara ulaşmasını sağlamada daha büyük güçlükler olduğunu kabul ederek, saha ziyaretleri ve düzensiz yerleşim yerlerinin izlenmesini öncelik vermektedir.
- GYD ortakları, çoğu düzenli yerleşim alanı ile karşılaştırıldığında ihtiyaçlar ve boşlukların daha fazla olduğu özellikle kırsal bölgelerdeki düzensiz yerleşim alanlarına öncelik vermektedir.

Boşluk analizi ve önceliklendirme

Düzenli yerleşim yerlerine yönelik koordineli müdahaleler ve konteyner alanlarının genişletilmesine yönelik açık bir plan olmakla birlikte, içme suyu, gıda dışı malzemeler, özellikle engelli bireylere yönelik tuvalet ve duşlar gibi hizmetlere genellikle daha az erişimi olan düzensiz yerleşim alanlarındaki insanların desteklenmesinde boşluklar mevcuttur.

Düzenli yerleşim yerlerine sürekli iyileştirmeler yapılırken, düzensiz yerleşim yerlerinde kalanların temel ihtiyaçlarını karşılamada önemli sorunlar yaşamasıyla, hizmetler ve yardımlardaki eşitsizlik artacaktır.

Yerel yetkililer toplulukların dile getirdiği ihtiyaçlara yanıt vermek için çaba göstermekle birlikte, bariz bir yönetim

kuruluşunun yokluğunda, düzensiz yerleşim yerlerinde eylemlerin önceliklendirilmesi sorunludur. Son derece dağınık yapıya sahip düzensiz yerleşim alanları, çoğu zaman hasarlı altyapıya yakın yerlerde, alan içi hizmet sınırlıdır, ve yardımlar düzensiz biçimde alınmaktadır. İnsan hareketliliği nedeniyle durumun değişkenlik göstermesi bu zorlukları artırmaktadır.

Bu bakımdan, en az iki haftada bir saha ziyaretleri gerçekleştiren GYD mobil ekipleri, topluluk odak noktaları oluşturarak rakamlar, ve kadınlar ve kız çocuklarının özel ihtiyaçlarını da kapsayan ihtiyaçlara ilişkin güncel bilgileri ortaya koyacak, ve böylelikle insanları diğer insani yardım ortaklarına yönlendirebilecek ve ihtiyaçları karşılayabilecek aktörlere yardım edecektir. Yerel yetkililerin planlarda yaptığı değişikliklerin zamanında güncellenmesi, etkili müdahalelerin sağlanmasında son derece önemli olacaktır. Düzensiz yerleşim yerlerinde yaşayan herkesin konteyner kentlere geçmek için uygun olmadığından, bazı insanların düzensiz yerleşim yerlerinde kalmaya devam etmesi beklenmektedir.

Bunlara ek olarak, düzenli yerleşim yerlerine hızlı geçiş planlarına ve hükümetin bu yöndeki güçlü çabalarına rağmen, konteyner sahalarında kullanılabilir alanlarda boşluklar olmaya devam edecektir. Ayrıca özellikle kırsal kesimlerde, tarım arazileri, hayvanlar ve topluluklara yakın konumda olmaları

nedeniyle düzensiz yerleşim yerlerinde yaşayan herkes düzenli yerleşim yerlerine geçmek istemeyecektir.

6 Nisan 2023 itibarıyla, sektörün finansman gereklerinin yalnız %2,5'i karşılanmıştır; zamanında ve etkili müdahalelerin sağlanması için daha fazla kaynağa ihtiyaç duyulmaktadır.

Kalan süreye yönelik stratejik öncelikler

- Bölge temelli ortak yaklaşımları ile, reisi kadın olan haneler ve kırsal kesimdekiler başta olmak üzere, düzensiz yerleşim yerlerindeki hane halklarına desteğe devam etme.
- Kadınların da dâhil olmasıyla etkili toplumsal katılımı sağlamak gibi yollarla, hükümetin düzenli yerleşim yerlerini genişletme, yeterli bilgiye dayalı karar alma, ve sahaları asgari standartları karşılayacak biçimde donatmaya yönelik çabalarını destekleme.
- Hizmet kapsamını sağlamak üzere yetkililerle işbirliğini sürdürme. Evleri az hasarlı veya hasarsız olarak değerlendirilen bazı ailelerin evlerine dönmesi; düzensiz çadır sahalarının birleştirilmesi veya daha büyük düzensiz çadır sahalarının düzenli hale getirilmesi de dahil olmak üzere, mevcut düzenli çadır kentlerin konsolide edilmesi; ve konteyner alanlarına geçişin devam etmesi nedeniyle, düzensiz ve düzenli yerleşim sahalarının mevcut durumunun değişmesi muhtemeldir.

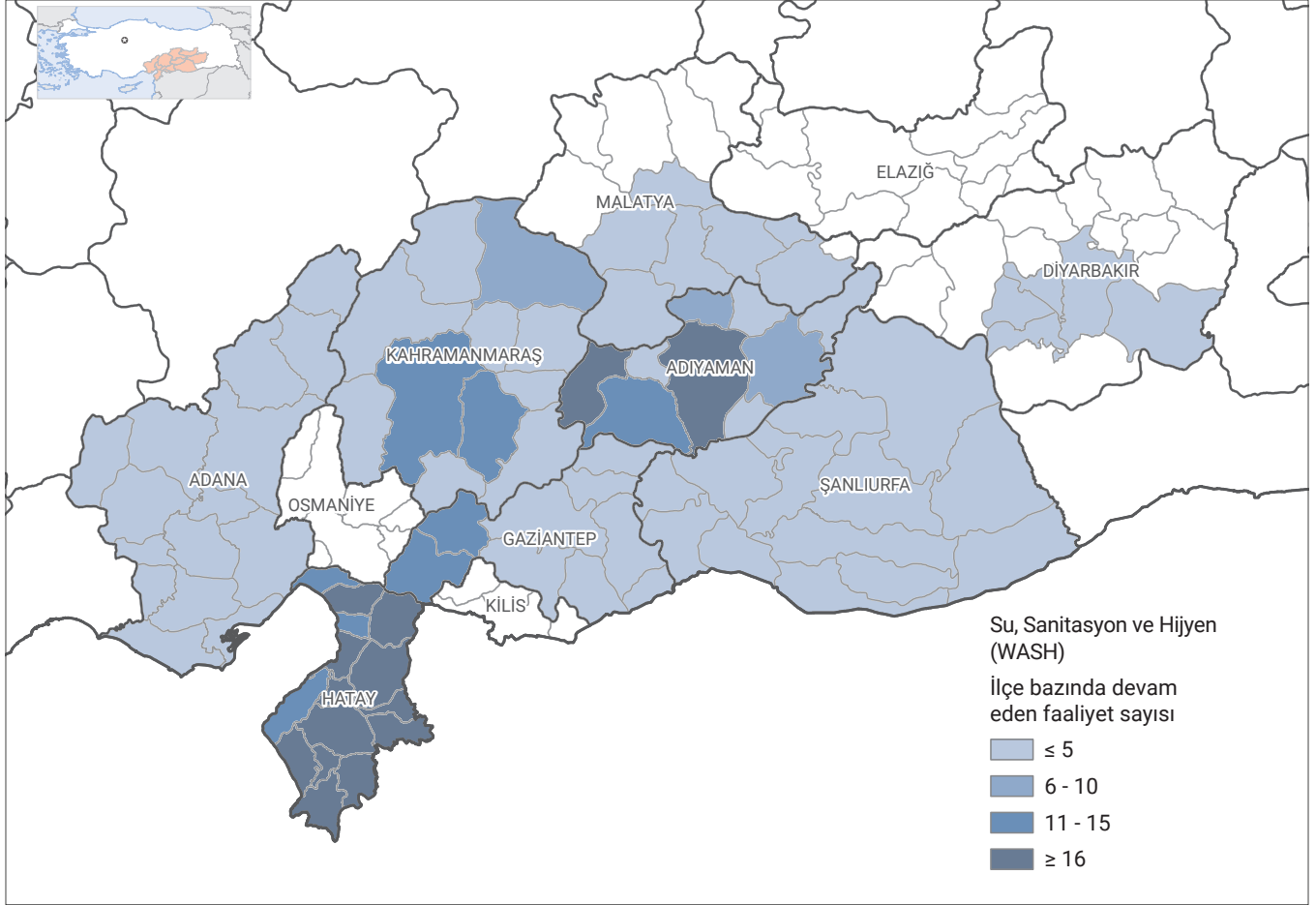

Neslihan ile kızı, akrabalarının birçoğunun hayatını kaybettiği depremlerden sağ çıktı. Şimdi ise hayata yeniden başlamaya çalışıyorlar. Fotoğraf: BM Kadın Birimi/İlkin Eskipehlivan

WASH

HEDEFLLENEN İNSAN SAYISI	KADINLAR	ÇOCUKLAR	ENGELLİ BİREYLER	GEREKİNİM (ABD DOLARI)
1,5 milyon	555 bin	390 bin	270 bin	84.9 milyon

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

İhtiyaç özeti

WASH ortakları, kentsel ve kırsal bölgelerdeki düzenli ve düzensiz yerleşim yerlerinde 36 değerlendirme gerçekleştirerek, 1.034.390 insanın en önemli WASH ihtiyaçları olan güvenilir su, sanitasyon tesisleri, hijyen kitleri ve temizlik malzemelerinin sağlanıp sağlanmadığını tespit etmiştir.

Doğru el yıkamaya yönelik bilgilendirme ve menstrüasyon yönetimi gibi, hijyeni teşvik edici faaliyetlere ihtiyaç duyulmaktadır. Doğru el yıkama, özellikle kalabalık ve sağlıklı koşullarda hastalıkların yayılmasını önlemede son derece önemlidir. Kadınlar ve kız çocuklarının sağlığı ve esenliğini etkileyen menstrüasyon yönetimi ihtiyaçlarının karşılanması kritik önem taşımaktadır, ancak acil durum müdahalelerinde bazen gözden kaçırılmaktadır.

WASH değerlendirme sonuçları, en kırılgan kişilerin acil WASH ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik gerekli yardımları almasını sağlayarak, müdahale çalışmalarında öncelik sıralaması yapılması ve müdahale koordinasyonunda insani yardım ortakları için bir çerçeve sunmaktadır.

Yardım özeti

İnsani yardım ortakları acil su temini, tuvalet ve duş kabinler sağlamak ve hijyen kitleri dağıtmaktadır. WASH tesislerinde cinsiyete göre ayrılaştırılmış alanlar, özel yaşam ve güvenlik düzenlemelerinin yanında uygun aydınlatmaya dikkat edilmiştir. Hijyeni teşvik etme ve toplumsal katılım faaliyetleri de hayata geçirilmektedir. Mart 2023 itibarıyla, WASH Sektörü depremden etkilenen alanlarda 1 milyon insana yardım sağlamıştır.

Gaziantep'te, yerleşim yerlerinde yaşayan 31.367 kişiye 6.000 hijyen kiti, 122.000 litre içilebilir su ve 50 tuvalet sağlanmıştır. Hata'y'da ise 246.944 kişiye yerleşim yerlerinde kullanılan üzere 486.000 litre, diğer yerlerde ise 551.660 litre sanitasyon amaçlı su sağlanmıştır. Yerleşim yerlerindeki 22.184 kişiye 150 yıkanma tesisi içeren banyo tesisleri, 5.000 hijyen kiti, 180 tuvalet ve 23.928 litre içilebilir su sağlanmıştır. Düzenli ve düzensiz yerleşim alanlarına ve toplu merkezlere sağlanan WASH hizmetleri 12.224 kişiye ulaştırılmıştır; yerleşim yerlerine 24.192 litre ve toplu merkezlere 187.500 litre içilebilir su sağlanmıştır. Kahramanmaraş'ta 138.075 kişiye WASH desteği verilmiş ve sanitasyon amacıyla 5.300 hijyen kiti, 120 tuvalet, ve 75.000 litre içilebilir sağlanmıştır. Kilis'te düzenli yerleşim yerlerinde yaşayan 342 kişiye 11.964 litre içilebilir su, Malatya'da ise 14.064 kişiye WASH hizmetleri sağlanmıştır. Mersin'de sunulan WASH hizmetleriyle toplu merkezlerde yaşayan 400 kişi desteklenmiş, Osmaniye'de ise düzenli yerleşim yerlerinde 1.200 kişiye 300 banyo tesisi sağlanmıştır. Şanlıurfa'da 111.202 kişiye, 2.000 hijyen kiti ve 261.964 litre içilebilir suyu içeren WASH hizmetleri sağlanmıştır.

Ortaklar
30

Ulaşılan İnsan Sayısı
544 bin

Yetkili kurumların müdahaleleri ile tamamlanabilirlik

Hükümetin WASH müdahalelerini desteklemek üzere, WASH Sektörü ortakları aşağıdaki faaliyetleri yürütmektedir:

- Düzensiz yerleşim yerlerine ve kırsal kesimlerdeki dağıtık nüfuslara, ana içme suyu kaynağı olarak şişelenmiş su sağlama.
- Evsel kullanım ve sanitasyon amaçlı su dağıtımını için stratejik olarak yerleştirilmiş su tanklarının temini ile, devletin su tankeri operasyonlarını destekleme.

- Cinsiyete göre ayrıştırma, uygun aydınlatma, özel hayat ve güvenlik önlemlerini de gözeterek, düzenli ve düzensiz yerleşim yerlerinde hükümet desteğini tamamlamak üzere duş kabin ve tuvalet üniteleri sağlama ve kurulumunu yapma; engelli ve hareketlilik sorunu yaşayan bireylere göre tasarlanmış erişilebilir üniteleri de dâhil etme. Ayrıca ortaklar, özellikle kanalizasyon şebekelerinin hasarlı olduğu ya da depremden önce şebeke bağlantısı olmayan kırsal kesimlerde, lağım çamurunun atık su arıtma tesislerine gönderilmesine yönelik septik tanklı tuvaletler sağlamaktadır.
- Türk Hükümeti'nin talebi üzerine hijyen kitleri ve kadın hijyen kitleri sağlama. Topluluklarla yapılan istişareler sonucunda bu kitler, engelli bireyler, kadınlar ve kız çocukları, ve yaşlılar gibi özel ihtiyaçları olan farklı nüfus gruplarının ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde uyarlanmıştır. Elektrik temininin eksikliğine ilişkin veriler ve merkezlerde elde edilen gözlemler dikkate alınarak, kadınlar ve kız çocuklarının WASH tesislerine güvenli biçimde erişebilmesini desteklemek üzere bu kitlere güneş enerjili lambalar eklenmiştir.
- Halk sağlığına yönelik riskleri (uyuz ve ishal vakaları) hafifletmek için topluluklara danışmaya devam edilmesi, ve doğru el yıkamanın teşvik edilmesi vurgulanmıştır.
- Düzensiz çadırlı yerleşim yerleri gibi, yetersiz hizmet gören alanlarda etkilenen nüfusları hedefleme.

Boşluk analizi ve önceliklendirme

Süreğen boşluk ve öncelik ihtiyaçları, WASH Sektörü'nün mutabık kaldığı asgari yardım paketleri bakımından iller genelinde ortak özellikler göstermektedir. Adıyaman'da öncelikler hala, hijyen kitlerine ve sanitasyon tesislerine erişimdir. Hata'y'da devam eden yüksek öncelikli ihtiyaçlar, içme suyu (mevcut durumda, içme ve yemek pişirme amacıyla tamamen şişelenmiş suya bel bağlanmaktadır), hijyen kitleri ve temizlik malzemelerinin yanı sıra, düzenli ve düzensiz sahalarda tuvalet ve duş kabinleri içermektedir. Kahramanmaraş'ta ise en yüksek öncelik, hem kentsel hem de kırsal alanlarda halk sağlığına yönelik yüksek risk oluşturan sanitasyondur. Benzer biçimde Malatya'da da, tuvaletler ve duş kabinlerin uygun oranlara ulaşabilmesi için, sanitasyon her yerde görülen en acil ihtiyaçtır.

WASH müdahalelerine yönelik engellerin arasında operasyonel ortakların eksikliği (Adıyaman, Kahramanmaraş ve Malatya'da), idari kısıtlamalar (Malatya'da), satın almaya ilişkin tedarik sürelerinin uzunluğu ve piyasada yüksek miktarda olan

ihtiyaçları karşılayabilecek tedarikçilerin eksikliği (Adıyaman ve Hatay'da) yer almaktadır. Ayrıca Hatay'da, devam eden hükümet onaylarıyla ilgili idari kısıtlamalar, ve bunun yanında, STK'ların kaynakları ve kapasite boşlukları da müdahaleleri sekteye uğratmaktadır. Kahramanmaraş'ta ise, su konusunda sağlık yetkilileriyle işbirliği yapabilmek ve şehir suyu temininde kontaminasyon risklerini daha iyi anlayabilmek için yetkililerle teknik tasarım anlaşmalarının yanı sıra su kalite analizlerinin yapılması gerekmektedir. Bunlara ek olarak, düzenli yerleşim yerlerine geçemeyen veya geçmeye istekli olmayan ve çözüm bekleyen insanların yaşadığı, az sayıda çadırın bulunduğu çok sayıda küçük yerleşim sahası mevcuttur.

Genel olarak, kadınlar ve kız çocuklarının WASH tesislerine güvenli ve eşit erişiminin sağlanması hala kritik önem taşımaktadır.

Kalan süreye yönelik stratejik öncelikler

WASH Sektörü ortakları aşağıdaki çalışmalara öncelik vermeye devam edecektir:

- Fonları yönlendirmek ve hükümet organlarıyla sözleşmeleri yönetmek üzere çeşitli ortaklarla; özellikle Malatya'da ve Adıyaman'da yetersiz hizmet gören yerlerdeki öncelikli ihtiyaçları karşılamak üzere USTK'larla; ve mümkün olduğunda, talep edilen malzemelerin sağlanmasında hükümet ortaklarıyla birlikte, WASH Sektörü önderliğinde savunuculuk ve işbirlikleri.
- Özellikle düzensiz yerleşim yerleri ve kırsal kesimlerin yetersiz hizmet gören bölgelerindeki insanlara yardımcı olmaya odaklanma. Bu, önceliklendirmeye yönelik derecelendirme aracının yanı sıra düzensiz yerleşim yerlerinde ek boşluklar ve ihtiyaçların tespitine yönelik daha ayrıntılı veriler elde etmeye odaklanmak üzere GYD verilerinin kullanımını içerecektir.
- Su kalitesi artırdığında, su arıtma merkezleri ile birlikte şişelenmiş su temininden musluk suyu teminine geçiş. Bu, küçük çaplı onarmaları ve hafif rehabilitasyon ve restorasyon çalışmalarını içeren Erken Toparlanma Sektörü yaklaşımı kapsamında gerçekleştirilecektir.
- Doğru el yıkama ve hijyen uygulamalarını teşvik etme; su yoluyla bulaşan hastalıklar ve AWD (akut sulu ishal) salgınlarını önlemeye yönelik toplumsal katılımı desteklemeyi sürdürme.
- Kadınlar ve kız çocuklarının tesislere eşit ve güvenli erişimi sağlamak amacıyla özel hayat düzenlemeleri, cinsiyete göre ayrıştırılmış alanlar ve uygun aydınlatma sağlamaya devam etme.
- Boşlukları öne çıkarmak üzere mevcut izleme sistemlerine katkıda bulunarak Gaziantep düzeyinde ve Hatay, Kahramanmaraş, Malatya ve Adıyaman'daki dört merkezde koordinasyonu sağlama. Hükümet ile tüm düzeylerde yürütülen koordinasyon çalışmaları, tamamlamaya, asgari yardım paketlerine yönelik standartlara ve su kalite analizlerine odaklanmaya devam edecektir.

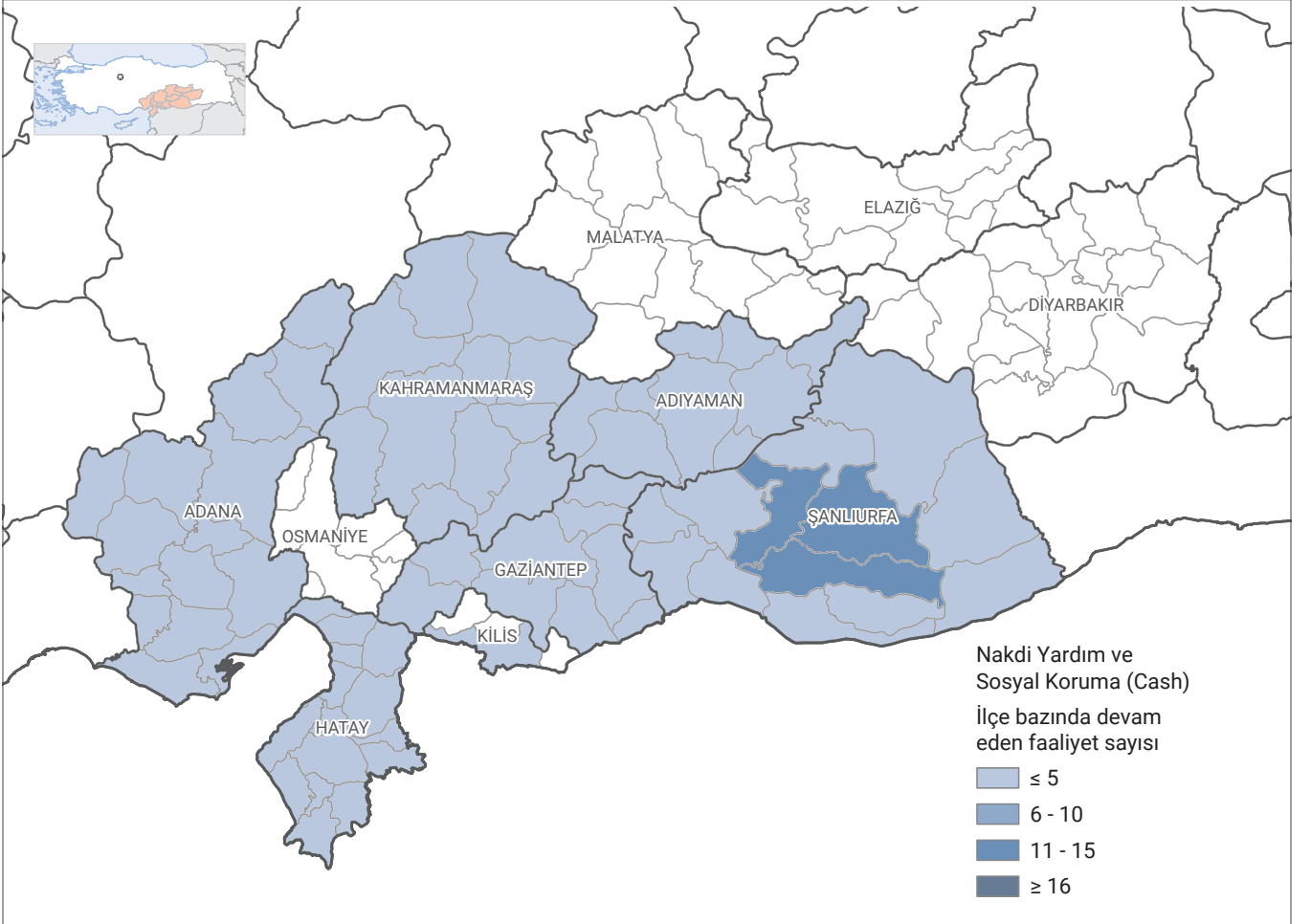

Bir süre kendi kurdukları derme çatma çadırda kaldıktan sonra, Ali ve Sihamand, yakın zamanda çocukları ve torunlarıyla birlikte düzenli yerleşim yerine geçti. Hala birçok temel ihtiyaçtan yoksunlar, ancak kalacak daha iyi bir yerleri olduğu için minnet duyuyorlar. Fotoğraf kredisi: OCHA/Ahmad Abdulnafi.

Çok Amaçlı Nakdi Yardım ve Sosyal Koruma

HEDEFLenen İNSAN SAYISI	KADINLAR	ÇOCUKLAR	ENGELLİ BİREYLER	GEREKİSİNİM (ABD DOLARI)
2 milyon	740 bin	520 bin	360 bin	143,6 milyon

Kaynak: Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG)

İhtiyaç özeti

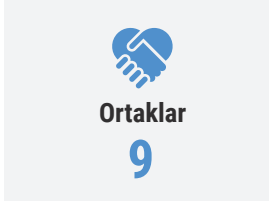
Etkilenen nüfusu desteklemeye yönelik koordineli insani yardım çalışmaları ile birlikte, piyasalar ve mali hizmetler eski haline dönmeye başlamıştır; bunun sonucunda, etkilenen nüfusun ihtiyaçları aynı yardımlardan nakdi yardımlara doğru kaymıştır. Ortaklar tarafından ihtiyaç analizleri yapılmış, CBI Teknik Çalışma Grubu (TÇG) tarafından ise meta analizler üretilmiş ve sunulmuştur. Çok Amaçlı Nakdi Yardımlar (ÇANY)⁴⁹ çeşitli ihtiyaçlarını kendi kendilerine karşılamalarında insanlara yardım etmek üzere, sonraki aşamada ele alınacak ana önceliklerden biridir. Bu çok sektörlü ihtiyaçları karşılamak ve etkilenen nüfusun tercihlerine cevap verebilmek için, uygulanabilir olduğu her yerde nakdi yardım sağlanmalıdır.

Yardım özeti

WFP, Uluslararası Kızıl Haç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC) ve Türk Kızılay tarafından, gıda sepeti ve gıda dışı sepet bileşenlerini de içeren asgari harcama paketi (AHS) hesaplamaları⁵⁰ tamamlanmıştır. Gıda sepetinde kişi başına 1.200 kalori öngörülmüştür; gıda dışı bileşenler ise gıda dışı malzemeler, konaklama, eğitim, sağlık, ulaşım ve iletişim unsurlarını içermektedir.

Ortaklar, beş ildeki altı GBM'de, temel ihtiyaçlarını karşılayabilmelerine imkan vermek üzere etkilenen her haneye 2.500 TL değerinde BİM Kartı dağıtmıştır. Üç aylık süre boyunca ek BİM kartlarının dağıtılması planlanmaktadır. Deprem bölgelerinde, süpermarketlerin faaliyette olduğu yerlerdeki

insanlara toplam 70.000.000 TL değerinde 140.000 adet Kızılay A101 Alışveriş Kartı dağıtılmıştır. Her haneye en çok 3 kart olmak üzere, hanedeki tüm bireylere 500 TL değerinde kartlar dağıtılmıştır. Kızılay-IFRC-WFP ayrıca, depremden etkilenen ve kırılgan 151.000 haneye (600.000 kişi) toplam 50 milyon ABD Doları tutarında nakdi yardım sağlanacağını duyurmuştur.

Yetkili kurumların müdahaleleri ile tamamlayıcılık

Türk Hükümeti'nin yürüttüğü müdahaleleri tamamlamak üzere, CBI TÇG rehberliğinde aşağıdaki faaliyetler yürütülmüştür ve yürütülmeye devam edecektir:

- Hükümet'in mevcut sosyal koruma programları kapsamında sağladığı nakdi yardım ile tamamlayıcılığı ve uyumu sağlama.
- Düzenli sosyal koruma kapsamına girmeyen insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere ÇANY sağlama ve bunu yaparken, reisi kadın olan haneler ve engelli kadınlar gibi en muhtaç durumdaki insanları önceliklendirme.
- Barınma amaçlı nakdi yardım, özel ihtiyaçlara yönelik ve koruma amaçlı nakdi yardım, geçim kaynakları ve işletme rehabilitasyonuna yönelik nakdi yardım, iş karşılığı nakdi yardım, eğitim amaçlı nakdi yardım, ve yer değiştirme amaçlı nakdi yardımı içeren tamamlayıcı nakdi yardımlar sağlama.

Boşluk analizi ve önceliklendirme

Türk Hükümeti'nin zorluk ve yer değiştirme hibelerine yönelik nakdi yardımlarına hanelerin büyük bölümü dahil edilmiştir; uygun haneler ise planlanan kira desteklerinden yakın zamanda yararlanabilecektir. Bu hanelerden bazıları halihazırda sosyal koruma programları (Türk vatandaşları için SED⁵¹, mülteciler için T-SUY) kapsamında olmakla birlikte, ağır düzeyde etkilenen ancak hükümetin sağladığı ve mevcut sosyal koruma desteklerinden yararlanmayan insanların kapsanmasına öncelik verilmiştir. Piyasaların hızla toparlanması ve mali hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerine devam etmesi, CBI'lerin

uygulanabilirliğini artırmaktadır. Mali hizmet sağlayıcıları, ağır hasarlı bölgelerde ortakların, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir nakit temelli yardım modeline geçmesine imkan veren mobil hizmetler sunmaktadır. Menstrüel ürünler ve üreme sağlığı kitleri gibi bazı malzemelerin piyasalarda az bulunduğu durumlar olmakla birlikte, etkilenen bölgelerde temel ihtiyaçların büyük bölümü nakdi yardım ile karşılanabilmektedir. Bunlarla birlikte, kayıt sürecinde ÇANY ile ilgili birtakım sorunlar, dijital erişimde sıkıntılar ve dil engelleri hala mevcuttur ve halihazırda ele alınmaktadır.

Kalan süreye yönelik stratejik öncelikler

- Farklı yaş, cinsiyet, uyruktaki insanlar ve engelli bireylere yönelik ÇANY'lere potansiyel erişim engellerini tespit etme ve ele alma; Koruma Sektörü de dahil olmak üzere diğer sektörlerin işbirliğinde, erişim kısıtlarını aşmaya yönelik programlar geliştirme.
- Güvenli barınma ve gelir fırsatlarını kaybetmiş refakatsiz yaşlılar, reisi kadın olan haneler, hamile ve emziren kadınlar, bağımlılık oranı yüksek aileler, ve engelli bireylerin de dahil olduğu en kırılgan nüfuslara öncelik vermeye devam etme.
- ASHB ile yakın işbirliği yapılması, ve sevk yollarını zarar vermeme ilkesi çerçevesinde kolaylaştırabilecek yerel ve ulusal aktörlerle işbirliğinin teşvik edilmesi yoluyla, mevcut hükümet destekleri ile eşgüdüm ve uyumu sürdürme.
- Temel ev eşyalarına erişebilmelerine imkan vermek ve/veya altyapı hizmetleri gibi başlangıç giderlerini karşılamak üzere, geçici olarak yer değiştirmiş ancak kendi illerine veya daha güvenli yerlere dönmeyi planlayan veya dönmek zorunda olan insanlara yer değiştirme desteği sağlama.

Acil Yardım Koordinatörü, insani yardım operasyonlarının etkinliğini sağlamak üzere, BM Türkiye Mukim Koordinatörü'nü İnsani Yardım Koordinatörü olarak atamıştır. İnsani Yardım Koordinatörü liderliğinde ve Türk Hükümeti'nin eşgüdümünde, depremlerin hemen ardından koordinasyon yapıları oluşturulmuştur. Ankara'da, 15 Şubat 2023 tarihinde HCT ve Sektörler Arası Koordinasyon Grubu kurulmuştur. Bunları müteakiben, Gaziantep'te ve en çok etkilenen Adıyaman, Malatya, Kahramanmaraş ve Hatay illerinde koordinasyon mekanizmaları uygulamaya konmuştur.

HCT, Mukim ve İnsani Yardım Koordinatörü liderliğinde haftada iki kez toplanmıştır; mevcut durumda ise DİB'in düzenli katılımının yanı sıra BM kuruluşları, ulusal ve uluslararası STK forumları, IFRC ve Kızılay'ın da katıldığı haftalık toplantılara geçilmiştir.

30 Mart 2023 itibarıyla, Gaziantep'te dokuz52 sektör ve iki operasyonel alan faaliyet göstermektedir. Koordinasyona yönelik düzenlemeler, müdahalelerin devamlılığını sağlamak üzere mümkün olduğu durumlarda ulusal STK'ların koordinasyon yapılarına eş liderlik etmesini teşvik etmektedir. Sektörler arası koordinasyon, 1 Mart 2023'ten bu yana Gaziantep'te ve söz edilen dört merkezde yoğunlaştırılmıştır. Gaziantep'te haftada iki kez, AFAD'ın ve DİB temsilcilerinin de yer aldığı sektörler arası toplantılar yapılmaktadır.

Sektörel toplantılar Gaziantep ve Hatay'da düzenli olarak, Kahramanmaraş'ta ise daha küçük çapta gerçekleştirilmektedir; fiziksel olarak yalnız birkaç insani yardım aktörünün bulunduğu Malatya ve Adıyaman'da ise sektörün kapsama alanında önemli boşluklar mevcuttur. Malatya ve Adıyaman'da acil durumun ve insani yardım ihtiyaçlarının boyutu dikkate alınarak, daha fazla kişinin kapsanmasını sağlamaya ve müdahalelerde coğrafi boşluklardan kaçınmaya yönelik düzeltici önlemler devam etmektedir.

Altı sektörler arası çalışma grubu, WEHA, ENHV, CSIÖ, Nakit Yardım, Engelli Kapsayıcılığı ve Bilgi Yönetimi de dahil olmak üzere, ortak kesişen konularda sektörlere teknik destek sağlamaktadır.

ISCG, coğrafi önceliklendirme çalışmasını Mart ayı ortasında tamamlamıştır. Bu araç Hızlı İlk Değerlendirme sonuçları, GYD saha haritalaması, ve sektör öncülerinin sağladığı sektöre özgü göstergeleri içeren farklı veri setleri kullanılarak, ve etkilenen ilçelerde ihtiyaçların ağırlığı 1'den 5'e kadar (en ağır 5 olmak üzere) derecelendirilerek oluşturulmuştur. Etkilenen bölgelerde 1,47 milyon yerinden olmuş insanın yaşadığı 14 ilçe, 5. düzey (en ağır) olarak derecelendirilmiştir. Söz konusu araç, nerelere müdahale edileceği konusunda, ve sektörel değerlendirmeler ile tamamlanması gereken çok sektörlü yaklaşımı sağlamak amacıyla, insani yardım aktörlerine daha iyi rehberlik sağlamaktadır.

Stratejik Öncelikler

- Merkezlerde ISCG'nin görevlendirilmesi gibi yollarla, bu merkezleri destekleme.
- Aralarında Adıyaman'ın da yer aldığı, az kapsanan alanlarda insani yardımın varlığını ve bu kapsamdaki müdahaleleri iyileştirme.
- Öncelikli müdahale alanlarında çok sektörlü yaklaşımı sağlama.
- Acil Yardım Çağrısı'nı takip eden döneme (17 Mayıs 2023 sonrası) yönelik geçici koordinasyon önlemlerini belirleme.

Metodoloji ve Bilgi Boşlukları

Bu ihtiyaç ve Yardım Özeti, 31 Mart 2023 tarihi itibarıyla halka açık olan ve aralarında aşağıdakilerin de yer aldığı verilere dayalıdır:

- AFAD raporları
- OCHA durum raporları (SitRep)
- UNOSAT veri analizi
- Sektöre özgü veriler
- ActivityInfo Müdahale İzleme verileri
- Hızlı İlk Değerlendirme

İki büyük depremden bu yana geçen 45 günde, büyüklüğü 4'ün üzerinde 500'den fazla artçı deprem gerçekleşmiştir. Hızlı ilk değerlendirme kapsamında toplanan ve artık güncelliğini yitiren verilerin yerini sektör değerlendirmeleri almıştır; ancak 11 ile yönelik, 120 ilçeyi kapsayan etki verilerinde hala önemli boşluklar mevcuttur. Depremlerin yol açtığı insani yardım ihtiyaçlarının daha doğru değerlendirilmesine imkan verebilmek için, bu ilçeleri de kapsayacak ek değerlendirmeler yapılması önerilmektedir.

Coğrafi Önceliklendirme Çalışması

ISCG, coğrafi önceliklendirme çalışmasını Mart ayı ortasında tamamlamıştır. Bu araç farklı veri setleri kullanılarak oluşturulmuştur; Hızlı İlk Değerlendirme verileri, GYD saha haritalaması, ve sektöre özgü veriler toplanarak 7 sektörün sağladığı 23 gösterge ile entegre edilmiştir. Her gösterge, sektöre özgü tartışmalar ve geçişler ile eşit aralıklarla sınıflandırılmıştır. Daha sonra, sektörel Bilgi Yönetim Görevlileri rehberliğinde, her göstergeye 1 ile 5 arasında ağırlık verilerek her ilçeye atanmıştır (5 en yüksek öncelikli, 1 en düşük öncelikli). Bu uygulamada, göstergelerin ilk %50'lik bölümünün ortalaması 3,0 puan (3'e yuvarlanmıştır), basit ortalama ise daha düşük 2,34 (2'ye yuvarlanmıştır) puan sonucu vermiştir. Dolayısıyla, göstergelerin ilk %50'lik bölümünün ortalamasının amaca daha uygun olduğu değerlendirilmiş ve 11 göstergeye odaklanılmıştır. Sonuçların doğrulanması amacıyla merkezler ve sektörlerle danışılmıştır ve çevrimiçi PowerBI aracının son hali yayınlanmadan önce birtakım küçük çaplı düzeltmeler yapılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda, 13 ilçe en ağır (5. derece) olarak derecelendirilmiştir; 10 ilçe genelinde yapılan GYD saha haritalama çalışmasına göre toplam değerlendirilen nüfus ise 1,47 milyondur. Söz konusu ilçeler aşağıda verilmiştir:

- Adana İli: Seyhan, Yüreğir
- Adıyaman İli: Adıyaman, Gölbaşı
- Hatay İli: Antakya, Defne, Kırıkhan, Samandağ

- Kahramanmaraş İli: Arsan, Onikişubat
 - Malatya İli: Battalgazi, Doğanşehir, Yazihan
- Toplam nüfusu 425,000 bin olan başka 25 ilçenin ağırlık derecesi 4 olarak, toplam nüfusu 431,000 olan başka 35 ilçenin ağırlık derecesi ise 3 olarak belirlenmiştir. 2,33 milyon kadar etkilenen insan ise 3, 4, 5 ağırlık dereceli bölgelerde yaşamaktadır.

Geçici Yerleşim Desteği (GYD)

Etkilenen 11 il genelinde 124 ilçenin 116'sını kapsayan saha haritalama çalışması, 20 Şubat ile 17 Mart 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Metodoloji kapsamında, düzenli yerleşim yerlerindeki kilit bilgi kaynaklarıyla ve mahalle/yerleşim yeri düzeyindeki muhtarlarla uzaktan ve yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yerleşim yeri verileri, düzensiz yerleşim yerlerinde, mahallelerde ve düzenli yerleşim yerlerinde ikamet ettiği bildirilen insanların sayılarını içermiştir. Başlıca sınırlamaların arasında ise bilgi kaynaklarından yararlanılan yaklaşım, uzaktan gerçekleştirilen bazı anketler, anketleri yanıtlayan kadınların az olması, düzensiz yerleşim yerlerine yönelik saha düzeyinde daha çok bilgiye ihtiyaç duyulması, ve ihtiyaçlara ilişkin doğrudan toplulukların sağladığı girdi eksikliği yer almaktadır.

Müdahalelerin İzlenmesi

Müdahaleleri izleme çerçevesi, koordineli faaliyetlerin sonuçlarının ölçülmesine yönelik ayrıntılı izleme ve değerlendirme çerçevesini içermektedir. ActivityInfo tabanlı çevrimiçi müdahale izleme aracı, aralarında BM, STK'lar ve devlet kurumlarının da yer aldığı, Türkiye Depremleri kapsamındaki tüm acil durum müdahale ortaklarının erişimine açıktır. 11 sektör ve 412 kilit gösterge kullanılarak geliştirilen bu veri tabanı, özel amaçlı gerçekleştirilen Bilgi Yönetimi Çalışma Grubu toplantılarından biri esnasında sektörel Bilgi Yönetim Görevlilerine eğitim verildikten sonra, 22 Mart 2023'te faaliyete geçirilmiştir. Raporlamalar, Acil Yardım Çağrısı kapsamındaki 90 gün sonrasında tamamlanacaktır. Bu çalışmada elde edilen veriler raporda kısmen kullanılmıştır, ancak insani yardım çağrısı kapsamındaki çalışmaların başarısının ölçülmesinde daha yararlı olacaktır. Göstergelerin listesi Ek 1'de verilmiştir.

Nüfus Verileri

Nüfus bilgileri ve demografik bilgiler Türkiye İstatistik Kurumu, engelli bireylere ilişkin rakamlar ise IOM tarafından sağlanmıştır.

Ek - Göstergeler

SEKTÖR	GÖSTERGE SAYISI
Erken Toparlanma	47
Eğitim	71
Acil Barınma ve Gıda Dışı Malzemeler	71
Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları	37
Sağlık ve Beslenme	58
Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon	12
Çok Amaçlı Nakdi Yardım ve Sosyal Koruma	19
Koruma	56
Geçici Yerleşim Desteği	23
WASH	18
Toplam	412

Ek 1 göstergeler listesi.

Kısaltmalar

ENHV	Etkilenebilir Nüfusa Karşı Hesap Verebilirlik
AFAD	Türkiye Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
B2B	İşletmeden İşletmeye
CBI	Nakit Temelli Müdahaleler
DTM	Yerinden Olma Takip Matrisi
ATE	Acil Tıp Ekibi
ATK	Acil Durumda Telekomünikasyon (Küme)
FAO	Gıda ve Tarım Örgütü
GGGK	Gıda Güvenliği ve Geçim Kaynakları
GSYH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
HCT	İnsani Yardım Ülke Ekibi
IASC	Kurumlar Arası Daimi Komite
IFRC	Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu
IOM	Uluslararası Göç Örgütü
INSARAG	Uluslararası Arama Kurtarma Danışma Grubu
ISCG	Sektörler Arası Koordinasyon Grubu
AHS	Asgari Harcama Sepeti
ASHB	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
SB	Sağlık Bakanlığı
ÇANY	Çok Amaçlı Nakdi Yardım
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
OCHA	(Birleşmiş Milletler) İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi
İGİM	İl Göç İdaresi Müdürlüğü
GİB	Göç İdaresi Başkanlığı
KKE	Kişisel Koruyucu Ekipman
CSİÖ	Cinsel Sömürü ve İstismarı Önleme
PSS	Psiko-sosyal Destek Hizmetleri
GDM	Gıda Dışı Malzemeler
RHU	İyi Yaşam Ünitesi
ŞÖNİM	Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri
CSÜS	Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı
GBM	Geçici Barınma Merkezi
TERRA	Türkiye Deprem Toparlanma ve Yeniden İmar Değerlendirmesi
GYD	Geçici Yerleşim Desteği
BM	Birleşmiş Milletler
UNDAC	Birleşmiş Milletler Afet Değerlendirme ve Koordinasyon
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNFPA	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
UNHCR	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
BM Kadın Birimi	Birleşmiş Milletler Kadın Birimi
USAR	Kentsel Arama ve Kurtarma
WASH	Su, Sanitasyon ve Hijyen
WEHA	İnsani Yardımda Kadınların Güçlenmesi
WFP	Dünya Gıda Programı
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü

Son Notlar

1. AFAD, 5 Nisan 2023.
2. Türkiye Deprem Toparlanma ve Yeniden İnşa Değerlendirmesi (TERRA). Erişim: <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/Turkiye-Recovery-and-Reconstruction-Assessment.pdf>
3. <https://ankaragazetecisi.com/2023/03/18/depremde-can-kaybi-50-bine-dayandi/>
4. <https://ankaragazetecisi.com/2023/03/18/depremde-can-kaybi-50-bine-dayandi/>
5. TSS site mapping
6. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB), 9 Mart 2023.
7. Bu durum raporunda belirtilen depremden etkilenen nüfus mültecileri de içermektedir. "Mülteci" tabirine yapılan atıflar, Türkiye'de geçici koruma altındaki Suriyeliler, uluslararası koruma için başvuranlar ve statü sahiplerinin tabi oldukları Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve Geçici Koruma Yönetmeliği başta olmak üzere, Türkiye'dek yasa ve politika çerçevesinde anlaşılmalıdır.
8. Milli Eğitim Bakanlığı, depremden en ağır etkilenen illerde örgün öğretimin yeniden başlatılmasına yönelik kademeli plan yapıldığını açıklamıştır; daha az hasar gören ilçelerde ise öğretim 27 Mart'tan itibaren devam edecektir. Depremden etkilenen 10 ilden 6'sında (Diyarbakır, Şanlıurfa, Kilis, Adana, Gaziantep ve Osmaniye) okullar yeniden açılmıştır. 30 Mart tarihinde Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer, afet bölgesinde okulların kademeli olarak açılmasının, hayatın normale dönmesine katkıda bulunduğunu belirtmiştir.
9. Hızlı İlk Değerlendirme
10. TSS site mapping
11. UN Women, Brief on Earthquakes in Türkiye: Impacts and Priorities for Women and Girls.
12. Hızlı İlk Değerlendirme
13. UN Women, Brief on Earthquakes in Türkiye: Impacts and Priorities for Women and Girls.
14. UNFPA Türkiye Earthquake, Situation Report #4, 2 March 2023
15. Hızlı İlk Değerlendirme
16. Hızlı İlk Değerlendirme
17. Hızlı İlk Değerlendirme
18. <https://www.undp.org/turkiye/press-releases/millions-tons-earthquake-rubble-await-removal-turkiye>
19. World Bank Global Rapid Post-Disaster Damage Estimation (GRADE) Report, 20 February 2023.
20. TERRA
21. TERRA
22. TERRA
23. TERRA
24. Toplam verilere dayalı olarak, bazı tahminler 5,2 milyon kadar insanın yer değiştirdiğini göstermektedir. DEEP Türkiye Earthquake Mart 2023 Bi-weekly Highlights 1 - 10/03/2023. <https://reliefweb.int/report/turkiye/turkiye-earthquake-march-2023-bi-weekly-highlights-10032023> (erişim: 20 Mart 2023).
25. İlave veriler geldikçe bu rakamlar değişebilir. IOM-DTM <https://dtm.iom.int/node/22286> (erişim: 23 Mart 2023).
26. TSS site mapping
27. TERRA
28. International Labour Organization, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_817873.pdf
29. Bunun dayandığı varsayımına göre, kayıtlı istihdam edilen aileler kısa süreli çalışma ödeneği gibi destekler alacaktır.
30. Food and Agriculture Organization
31. UN Women, Brief on Earthquakes in Türkiye: Impacts and Priorities for Women and Girls.
32. Bunlar: Koordinasyon, Eğitim, Acil Barınma/Gıda Dışı Malzemeler, Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları, Sağlık ve Beslenme, Koruma, Geçici Yerleşim Desteği, Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH), Çok Amaçlı Nakdi Yardım ve Sosyal Koruma, Erken Toparlanma ve Enkaz Kaldırma, ve Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon. Gaziantep'teki Sektörler Arası Koordinasyon Grubu (ISCG) haftada iki kez toplanarak eksikler/boşluklar ve stratejik önceliklendirme konularını görüşmektedir.
33. Bunlar: İnsani Yardım Faaliyetinde Kadınların Güçlenmesi; Etkilenen Nüfusa Karşı Sorumluluk; Cinsel Sömürü ve İstismardan Koruma; Nakit; Engelli Bireylerin Kapsanması; Bilgi Yönetimi
34. Toplamda AFAD, 250'yi aşkın uluslararası ekibin ve 11.000 USAR personelinin yardıma geldiğini (tamamı BM koordinasyonu veya INSARAG tasnifi bünyesinde değildir). USAR faaliyetlerinin en yoğun olduğu 13 Şubat gününde 199 uluslararası USAR ekibi ve 9.763 personel sahada çalışıyordu (BM koordinasyonu veya INSARAG tasnifi bünyesinde olanlar dahil). Kaynak: AFAD.
35. OCHA/UNDP Connecting Business initiative Türkiye-Syria Earthquake Private Sector Donations Tracker (erişim: 26 Mart 2023).
36. OCHA/UNDP Connecting Business initiative OCHA Business Brief: Türkiye/Syria Earthquakes (erişim: 5 Nisan 2023)
37. Yardım İzleme Çerçevesi yoluyla, ulaşılan insan sayısı ve hangi türden yardımın ulaştırıldığına ilişkin ayrıntılı veriler daha sonra açıklanacaktır.
38. Türkiye Earthquake Response: Inter-Agency Assessment Survey Registry Tool (erişim: 28 Mart 2023).
39. Ayrıntılı bilgi için bkz. Türkiye Protection Sector dashboard.
40. Mart 2023'te Brüksel'de yapılan Donör Konferansı sonrasında erken toparlanma çalışmaları için daha fazla finansman beklenmektedir.
41. Milli Eğitim Bakanlığı: Mart 2023 sonu itibarıyla, hasarlı olduğu değerlendirilen 20.340 eğitim kurumu binasından 8.162'i muayene-kontrol edilmiştir.
42. 15 Mart itibarıyla. Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı.
43. Prefabrik okul tedarikinde farklılaşma olacak ve her konuma uyarlanacaktır; örneğin, uzak yerleşimlerde derslik sayısı daha az olacaktır.
44. AFAD Raporu, 30 Mart 2023
45. TSS Raporu, 28 Mart 2023
46. AFAD Raporu, 30 Mart 2023
47. TSS Raporu, 28 Mart 2023
48. İnsana yakışır çalışma koşulları, sosyal korumaya erişim sağlayan adil ücret programları, kişisel koruyucu ekipman ve gerekli eğitimin sağlanması, çalışma karşılığı nakit programlarının tasarım ve uygulanmasına dahil edilmelidir.
49. Çok amaçlı nakit transferleri, bir hanenin temel ve/veya toparlanma ihtiyaçlarının tamamen veya kısmen karşılamak için gereken para miktarına karşılık olarak ya periyodik ya da bir defalıktır. Bu tabir, birden fazla ihtiyacın karşılanması hedefini güden transferleri kasteder, transfer değeri de buna göre hesaplanır. (Kaynak: Cash Learning Platform (CALP) Network).
50. MEB Report
51. ASHB tarafından yönetilen Sosyal ve Ekonomik Destek hizmetleri.
52. Şu sektörler faaliyete geçmiştir: Acil Barınma/Gıda Dışı Malzemeler, WASH, Sağlık ve Beslenme, Gıda Güvencesi ve Geçim Kaynakları, Lojistik ve Acil Durumda Telekomünikasyon, Erken Toparlanma, Geçici Yerleşim Desteği, Eğitim ve Koruma. Ayrıca, ÇANY ve Sosyal Koruma, Koordinasyon da Acil Yardım Çağrısı kapsamında finanse edilen alanlardır.

**İNSANİ YARDIM
İHTİYAÇ VE MÜDAHALE ÖZETİ**

Türkiye